HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 17 MAYIS 1996 CUMA SAYI:2 FİYATI: 45.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

SENİN ANNEN BİR MELEKTİ YAVRUM

"Nerede köpek?" dedi, gösterdim.
"Bunlar ilerdeki çöplüğe gelir,"
dedi arabacı.
Köpek kendinden
bahsedildiğini anlamış gibi,
önüne bakıyordu.
"Kışın aç kalır, kırılırlar,
birbirlerini parçalarlar."

ORHAN PAMUK

(Yazı ve desen 2. sayfadaki "Köpekler Hakkında Bildiklerim" yazısından)

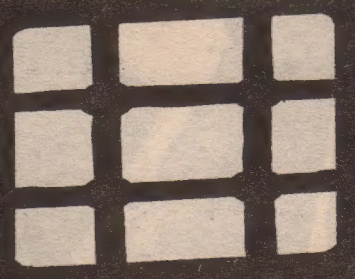

Bugün Ondokuz Mayıs,
Mayısın ondokuzu!
Sen ey Türk ülkemizin geleceği,
Ulusumuzun gözbebeği,
Sen ey demir parmaklıklarda
barfiks yapan,
Ranzalarda parende atan
Spotmen ve kahraman Türk Gençliği,
Önünde senin bütün Kilit-bahirler açık,
Ama Samsun'a herzaman çıkılmaz a,
Bu sabah da avluda volta atmağa çık!

(Bir Siyasinin Şiirleri)

CAN YÜCEL

Murathan Mungan - Ümit Kıvanç - **Cemal Süreya** - Sosyolok Ecevit-Ferhan Şensoy **GECE DESTE** - Nihat Genç **KARAÇALAN** - Yıldırım Türker **YILDIZ'IN ESRARI** - Altay Martı **YİTİK ÇOCUKLAR** - Muhsin Kızılkaya **MUSA ANTER** - Sunay Akın **NAZIM HİKMET VE KIZILDERİLİLER** - Lütfü Oflaz **TADIMLIK** - Atilla Atalay **DÜŞKOVALAYAN** - Tuncer Erdem - Mesut Kara **SÜHEYL EĞRİBOZ** -Can Barslan **ŞEYEDİYORUM** - LEB-İ DERYA SAYIN - Tuncel Kurtiz **SAYIKLAMALAR** - Kanlı Kalem'den **DUYGU ASENA** - Çiğdem Anat - **Vedat Özdemiroğlu** - Gürcan Türeci - **Met Üst** Kemal Gökhan **AHLAKÇI NİYAZİ** - Haydar Ergülen - **Kutlu Esendemir** - Musa Kart - **Eflatun Nuri** - Zafer Temoçin

" Bu ülke irrasyoneldir. 1919'daki siyasi ve askeri şartları hangi bilgisayara verirseniz verin, sonuç parçalanma çıkar! Ama öyle olmadı.."

" Ticaretle siyaset içiçe girmiş. Nüfuz ticareti yapan gazeteci, alçak değil, çukur'dur! "

ATTİLÂ İLHAN

Akşamsefası

.....Musa Kart

KÜSKÜN YOLCUNUN TÜRKÜSÜ

Uzun yürümelerden
Sonra bitkin düşerek
Bu bir çocuk oyunu:
Ben seni çektim çekerek

Şimdi hangi kitaplardan
Öğreneceksiniz onu,
Gelmiyorsa bazı şeyler
Çocukluktan geçerek.

Kasırgayı, doluyu
Yemiş de düşmüş gibi
Issız kaldırımlarda
Garip gece kelebeği
Düşe kalka sekerek.

Şimdi hangi yollardan
Siliniyor izleri
Çağdışı bir çağrıyı
Sigara içer gibi
İçine çekerek.

Dünya böyle gidiyorsa
Elbet bir nedeni var
Ben sana küstüm küserek.

Behçet Necatigil

ORHAN PAMUK

KÖPEKLER HAKKINDA BİLDİKLERİM

Geçen hafta sıcakta adada at arabasıyla ben ve dört yaşındaki kızım Rüya gezmeye çıkmıştık, onu anlatmıştım. Hani sonra uçurum kenarında araba durmuş manzaraya bakmıştık ki bir köpek gelmişti. Çamur rengi, özelliksiz bir köpekti bu. Kuyruğunu sallıyordu. Hüzünlü gözleri vardı. Meraklı köpekler gibi bizi koklamadı. Kederli gözleriyle bakarak tanımaya çalıştı. İyice tanıyınca ıslak burnunu arabanın içine doğru soktu.

Sessizlik. Rüya korktu. Bacaklarını çekti, bana baktı.

"Korkma" diye fısıldadım. Karşı koltuktan Rüya'nın yanına geçtim.

Köpek de uzaklaştı. Ona birlikte dikkatle baktık. Dört ayaklı bir yaratık. Nasıl bir şeydir acaba köpek olmak? Gözlerimi kapadım. Ama köpek olmak nasıldır diye düşüneceğime köpekler hakkında bildiklerimi hatırlamaya başladım.

1. Geçenlerde mühendis bir arkadaş Amerikalılara Sivas Kangal köpeğini sattığını anlattı. Çıkarıp gösterdiği reklâm broşüründe çok güzel, dimdik, dinç bir kangal köpeğinin fotoğrafı vardı ve altında şöyle yazıyordu:

"Merhaba, ben Türk Kangal Köpeği. Boyum ortalama şu kadar santimdir, ben şu kadar yıl yaşarım ve şöyle akıllıyımdır, böyle soyluyumdur. Geçenlerde bir arkadaşımız kaybolmuş, ama koklaya koklaya, altı yüz kilometre ötedeki sahibini bulmuş. İşte biz böyle akıllı ve sadık oluruz, vesaire".

2. Resimli romanlarda Türk köpekleri ya da Türkçeye çevrilmiş köpekler HAV der. Yabancı resimli romanlarda ise köpekler VAF der.

Köpekler hakkında aklıma gelenler bu kadardı işte. Kendimi zorladım, ama başka hiçbir şey hatırlayamadım. O kadar da yaşamış, belki de onbinlerce köpek görmüştüm, ama aklıma başka bir şey gelmiyordu. Bir de tabii, dişleri sivridir, ısırırlar gibi şeyler...

"Baba, ne yapıyorsun?" dedi Rüya. "Gözlerini kapama öyle, sıkılıyorum."

Gözlerimi açtım. "Arabacı" dedim, "nerenindir bu köpek?"

"Nerede köpek?" dedi, gösterdim.

"Bunlar ilerdeki çöplüğe gelir," dedi arabacı.

Köpek kendinden bahsedildiğini anlamış gibi, önüne bakıyordu.

"Kışın aç kalır, kırılırlar, birbirlerini parçalarlar."

Bir sessizlik oldu. Uzun bir süre kimse konuşmadı.

"Baba, sıkıldım" dedi Rüya.

"Arabacı, gidelim" dedim.

Araba hareket edince Rüya ağaçlara, denize, yola daldı da beni unuttu. O zaman gözlerimi kapadım ve köpekler hakkında bildiklerimi son bir gayretle hatırlamaya çalıştım.

3. Bir zamanlar bir köpek sevmiştim. Sonra zehirlediler, öldü. Uzun bir aradan sonra beni görünce o köpek o kadar sevinirdi ki, karnını kaşıyayım diye yerde kıvranırken çişini kaçırırdı.

4. Köpek resmi yapmak kolaydır.

5. Bir arkadaşın mahallesindeki köpek zenginlere ses etmez, geçen fakirlere öfkeli öfkeli havlardı.

6. Köpek ve yerde sürüklenen kopmuş zincir şıkırtısı beni korkutur. Kötü bir hatıram olmalı.

7. Deminki köpek de arkada kaldı.

Sonra gözlerimi açtım ve şöyle düşündüm. Demek ki insan aslında çok az şey hatırlıyor. Gördüğüm, seyrettiğim onbinlerce köpek bu dünyada benim karşımdayken, o zaman güzeldiler. Dünyanın şaşırtıcılığı da öyle: Şimdi, şurada; burada karşımızda olması. Sonra hepsi gidiyor, yok oluyor her şey.

Desen: Orhan Pamuk

Akşamsefası

NE VAR

● 10 Mayıs'ta "Güvenlik Nedeniyle" ertelenen "Sular Yükseliyor" Rock Konseri 18 Mayıs'ta yine Açıkhava'da.

● Kemal Urgenç'in "düşişleri bakanı" adlı karikatür sergisi 18-30 Mayıs tarihleri arasında Yerebatan Sarnıcı çıkışında...

● İletişimsizlik! Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hüsamettin Koçan Atölye Sergisi 18 Mayıs'a dek Aya İrini'de.

● Sanatçıların Kitapları Sergisi 20 Mayıs'a dek Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde.

● Sabri Yalım'ın "Adım Adım türkiye" isimli dia gösterisi cumartesi günü saat 15.00'te Kadıköy Belediyesi Kültür ve Sanat Merkezi'nde.

● Metin İlkin'in katılacağı "Türk ve Dünya Edebiyatı Üzerine" söyleşi, cumartesi saat 17.00'de Bağcılar Kültür Merkezi'nde.

● "Uygarlıkların Arasından" başlıklı dia gösterisini; cumartesi saat 18.00'de Kadıköy Sahaf Cafe Kültür Merkezi'ndeki "eski kitapların arasından" izleyebilirsiniz. Hatta gitmişken Bahadır Yurdakoş'un 31 Mayıs'a kadar sürecek karikatür sergisine de bir göz atarsınız.

● Beyoğlu Eurimages Sineması'nda kaçırdığınız filmler tekrar kaçırasınız diye gösterilmiyor: Cuma, Sefiller. Cumartesi, Yağmurdan Önce. Pazar, Katil Doğanlar. Pazartesi, Olağan Şüpheliler. Salı, Heat. Çarşamba, Güneş Yanığı. Perşembe, Ulis'in Bakışı.

● Michelangelo Antonioni Usta'nın son filmi Bulutların Ötesi, Beyoğlu Sineması'nda gösterimde.

● 1. Cemal Reşit Rey Gençlik Festivali, 8. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali, 13. Boğaziçci Amatör Tiyatrolar Şenliği, 3. İstanbul Rock Festivali, mimar Sinan Üniversitesi Bahar Şenliği sürüyor. Kaçından haberdarsınız? Oyunlar, konserler, söyleşiler sizi bekliyor.

● Mazlum Çimen'in dinletisi cumartesi saat 19.00'da Toplumsal Araştırmalar Kültür ve Sanat için Vakıf Kadıköy Şubesi'nde.

● 7 Brezilyalı Naif Ressam sergisi 29 Mayıs'a dek Bümed Burç Sanat Galerisi'nde.

● Mizah kitapları... Ömür Törpüsü-Metin Üstündağ, Ayrıntılar-Metin Fidan (Parantez Yay.), Gece Tarifesi-Vedat Özdemiroğlu, Cümbür Cemaat-Ahmet Yılmaz (Leman Yay.)

NE YOK

KİRALIK POLİS HİZMETİNİZDE!

Kiralık polis gücü kurulsun

ANKARA - DYP İstanbul Milletvekili ve İstanbul eski Valisi **Hayri Kozakçıoğlu**, **"Kiralık polis"** önerisinde bulundu. **Kozakçıoğlu**, bu sürpriz önerisiyle, İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak kurulacak özel polis gücünün, ücret karşılığında özel kurum ve kişilere kiralanmasını istedi. **Kozakçıoğlu**, bu özel polis gücünün, koruma hizmetlerinin yanı sıra, dedektiflik hizmeti verebileceğini de söyledi. Bu konuda bir yasa teklifini yakında TBMM Başkanlığı'na vereceğini belirten **Kozakçıoğlu**, bunun, Singapur'da uygulandığını söyledi.
Turan YILMAZ

Eski vali, yeni milletvekili Hayri Kozakçıoğlu, "Kiralık polis gücü kurulsun" demiş.

Bu polis gücü, ücret karşılığında özel kurum ve kuruluşlara kiralanacakmış.

Mesela; CIA ve İMF Türkiye'de herhangi bir provakasyonu mu tezgahlamak istiyor? İşlem basit. Hemen kiralık polis gücüne bi "alo", ücrette anlaşıldı mıydı, işlem tamam... Göstericilerin üzerine ateş mi açılacak, öğrencilere "kaba dayak" mı atılacak, ne dilersen dile artık...

Kiralık polis gücü hizmetinize amadedir. Ayriyyetten; başta kiralık "polis gücü" mü var, İçişleri Bakanlığı hemen gazetelere ilan verip, taliplilere bu durumu duyuracak...

"Ülkücü görüşlü, her türlü alet ve edevata sahip tam teşekküllü polis gücü kiralıktır...

Özel kurum ve kuruluşlara duyurulur."

Not: Bekara polis kiralanmaz."

Nasıl ama! Mükemmel di mi?

Helal sana Kozakçıoğlu, sen bir dahisin.

V.Ö

Tansu Çiller, sekiz dernek ve vakfın düzenlediği törende "Yılın en fedakar Türk annesi" seçildi. (Gerçi Çiller'i seçen komitenin başında, DYP'li "Komando Ayvaz" Gökdemir'in kardeşi varmış) Öküz, TEDAŞ, TOFAŞ gibi dosyalarla, şaibeli arsa alımlarıyla çocukları için hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan Çiller'in anneler gününü kutlar, ellerinden öper.

Ağar'a 'Baş işkenceci' suçlaması

ABD Temsilciler Meclisi'nin, insan hakları ile ilgili bir alt komitesinde Adalet Bakanı Mehmet Ağar'dan, "Baş işkenceci" ve "Süper işkenceci" olarak söz edildi.
İnsan Hakları ve Dış Operasyonlar Alt Komitesi'nde, önceki [illegible]

Bu ne rezalet!

Bu hakaret karşısında sessiz kalamayız!.. Hükümet acilen ABD ile olan ilişkilerimizi dondurup, konsolosluk görevlilerini ülkesine geri postamalı... Haydi Mehmet Ağar için elele... Hükümet göreve!

ERBAKAN'IN TAŞINABİLİR MALVARLIĞI

* **Hela ekibi:** Özel hela çantalarında portatif (Açılır kapanır) klozet taşıyan etkipte; yıkamacı, havlucu, giydirici görevlileri bulunuyor.

* **Hamam ekibi:** Gezilerde, "Göbek taşı" ile hazır bulunan ekip, keseci, masajcı ve su dökücüden oluşuyor...

Diğer ekipler de şöyle sıralanıyor:

* Küçük su ekibi.
* Sümkürtme ekibi.
* Kürdanlı diş temizleme, burun karıştırma ekibi.

Havluları da özel bir çantada

Sakarya Grubu adı verilen koruma görevlileri, Refah Partisi Lideri Erbakan Hoca nereye gitse, içinde havlularının bulunduğu özel bir çantayı da yanlarında taşıyorlar. Her aptes alındığında önce çanta açılıyor.

Hoca'nın aptes ekibi

● RP Lideri Necmettin Erbakan, seçim mitinglerine namaz kılarak başlıyor. Erbakan, namaza durmadan önce de Sakarya Grubu olarak tanınan beş-altı kişilik özel koruma görevlilerinin yardımıyla aptes alıyor.

● Görevliler değişik aşamalarda Erbakan'a yardımcı oluyorlar. Biri aptes alan Hoca'nın ayağını kurularken, diğeri el ve yüzünü kurulaması için havluyu hazır bekletiyor, bir başkası da ceket ve çoraplarını tutuyor.

YOZGAT

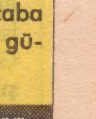

Turan YILMAZ

Erbakan, Yozgat'ta hortumla uzatılan suyla aptesini aldıktan sonra önce namazını kıldı, ardından da mitinge gitti.

KALDIRIMLAR

I

Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa karışan noktasında.
Sanki beni bekleyen, bir hayâl görüyorum.

Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık,
Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.
Bu gece yarısında iki kişi uyanık:
Biri benim, biri de uzayan kaldırımlar.

İçimde damla damla bir korku birikiyor.
Sanıyorum her sokak başını kesmiş devler.
Simsiyah camlarını üzerime dikiyor
Gözleri çıkarılmış bir âmâ gibi evler.

Kaldırımlar, ıztırab çekenlerin annesi;
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur sükûn içinde sesi,
Kaldırımlar, içimde uzayan bir lisandır.

Bana düşmez can vermek yumuşak bir kucakta;
Ben, bu kaldırımların istediği çocuğum.
Aman, sabah olmasın bu karanlık sokakta;
Bu karanlık sokakta bitmesin yolculuğum.

Ben gideyim yol gitsin, ben gideyim yol gitsin,
İki yanımdan aksın bir sel gibi fenerler.
Tak tak ayak sesimi aç köpekler işitsin,
Yolumda bir taak olsun zulmetten taş kemerler,

Ne ışıkta gezeyim, ne göze görüneyim,
Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları!
Islak bir yorgan gibi iyice bürüneyim,
Örtün üstüme, örtün serin karanlıkları.

Uzanıverse gövdem taşlara boydan boya,
Alsa şu soğuk taşlar alnımdaki ateşi.
Dalıp sokaklar kadar esrarlı bir uykuya,
Ölse kaldırımların karasevdalı eşi...

II

Başını bir emele satan kahraman gibi,
Etinle, kemiğinle sokakların malısın.
Kurulup üzerine bir taht-ı revan gibi,
Sonsuz mesafelerin üstünden aşmalısın.

Bahtın kaldırımlara düştüğü günden beri,
Kaynamış ruhlarınız bir derdin potasında.
Senin gölgeni içmş onun göz bebekleri,
Onun taşı erimiş senin kafatasında.

İkinizin de ne eş, ne arkadaşınız var;
Sükût gibi kimsesiz, çığlık gibi hürsünüz.
Dünyada sakınacak bir kuru başınız var,
Onu da ne tarafa olsa götürürsünüz.

Ömrünüz taş olsa da gide gide yorulur,
Birgün ölüme çıkar bu yolun kıvrımları.
Ne kaldırımlar kadar seni anlayan olur,
Ne senin anladığın kadar kaldırımları..

● (habitat vesilesiyle istanbul'un çoğu kaldırımlarını delik deşik eden, köstepek yuvasına benzeten istanbul belediyesinin aklına acaba herhangi bir kaldırıma **NECİP FAZIL**'ın bu güzel şiiri kazıması niye gelmedi?)

ALBERT KAMU VİCDANI

Akşamsefası

Biz toplum olarak muhtemel bir uzaylı ziyaretine ya da akınına hazır mıyız?

Hiç zannetmiyorum. Son aylarda bir uzaylılar tartışmasıdır gidiyor. Ve bu acı gerçek, uzaylıları karşılamaya hazır olmayışımız, her geçen gün daha da göze batıyor. Ne acı...

Malum, mizahçılar ve komedyenler uzaylı temasına pek meraklıdırlar. Ama bizim espirilerimizde hep Türkler uzaya gider de uzaylılar pek ülkemize gelmez. Nerede kaldı meşhur misafirperverliğimiz?

60'lı yılların sonu muydu, 70'li yılların başı mıydı, Devekuşu Kabare Tiyatrosu rahmetli Haldun Taner'in "Astronot Niyazi" adlı oyununu sahneliyordu. Ne gülmüştük, anlatamam. Amcam yine mide ameliyatı olmuştu da, oyunda gülerken ameliyat dikişlerini patlatmıştı. Yapılan bir araştırmaya göre, Türkiye'de hasta hatasına bağlı olarak ameliyat dikişi patlatma oranı Fransa'nın beş katı, Amerika'nın altı katı. Biz toplum olarak ameliyat dikişlerine özen göstermeyi ne zaman öğreneceğiz acaba? Bu soruya çok sevdiğim iki espriyle cevap vermek isterim: Birisi, kırmızı kar yağınca; diğeri de bitmez ayın son perşembesi... Bu esprileri üreten bir toplum niçin ameliyat dikişlerine özen göstermez, anlamak zor.

Yeniden uzaylılar konusuna dönersek, rahmetli Şemsi Yastıman'ın öngörülü tavrına vurgu yapmadan geçemeyeceğim. Muhtemel bir uzaylı ziyaretini düşünen tek sanatçımız Şemsi Yastıman'dı belki. Rahmetli'nin "Uzaylılar Hoşgeldiniz" adlı bir taşlaması vardı. Taşlamanın bir bölümünü hiç unutamam: "Belediye var mı sizde/Hamdolsun o yoktur bizde/Uzaylılar hoşgeldiniz/Hoşgeldiniz hoşgeldiniz..." Rahmetli, "hoşgeldiniz"leri hafif bir orta Anadolu ağzıyla "hoşgildiniz" şeklinde de söylerdi ki, gülelim mi, hüzünlenelim mi, yerel yönetim sorunlarımız üzerine derinlikli bir tartışmaya mı girelim, bilemezdik.

Yalnızca onu mu, pek çok şeyi bilemezdik. Hâlâ da bilmediğimiz ne çok şey var. İnsanoğlunun bugün pek övündüğü uzay teknolojisinde, gele gele bir ışık yılı mesafeyi ancak 10 bin yılda alabilecek düzeye geldiğimizden kaç kişinin haberi var? Ya bize en yakın yıldız olan Alfa Centauri'nin dört ışık yılı mesafede olduğundan, yıldızlarla hayat bulunamayacağından... Diyeceğim o ki, eğer bir gün uzaylılarla buluşacaksak, söz konusu hadise dünyada gerçekleşecek ve biz bunun farkında değiliz.

Çirkin diyaloglardan söz etmeyi hiç sevmiyorum. Ancak ne yazık ki, biz toplum olarak, nedense, hep çirkin diyaloglara başvuruyoruz. Geçen gün, bir toplu taşıma aracında, iki gencin konuşmalarına kulak kabarttım. konu uzaylılardı ve gençlerden biri şöyle dedi: "Ne malum uzaylıların bizi s..ceği, ya biz onları s..kersek?" Diğeri ne cevap verse beğenirsiniz? "Oğlum sen uzaylılara koy, gel bi de bana koy.."

Kendimi tutamadım ve "Hiç düşündünüz mü, hiç düşündük mü?" diye söze başladım. "Ya uzaylılar ellerinde kır çiçekleriyle gelirlerse, dostça selam verirlerse bize, yalnızca uzay araçlarının kapısından değil gönüllerimizin de kapısından süzülürlerse..." Gençler bir an durakladılar, sonra birisi "Haklısınız, benim de o konudaki olayım öyle esasen" diye cevap verdi.

Bu olayı bir arkadaşıma naklettim de, bilgiç bir insan olan arkadaşım bu diyaloğun geçtiği ülkenin tarihindeki tek uzaylı dizisi Seden Kızıltınç'un Uzaylı Zekiye olduğu dizi deyip pek tatsız sözler sarfetti. Sanatçıya ne büyük saygısızlık... Evet, ne yazık ki toplum olarak sanata ve sanatçıya saygımız yok. Ama bu konuda yalnız değiliz. Amerikalılar da en az bizim kadar saygısız. Bunu bir rivayete dayanarak söylüyorum.

Rivayet o ki, Mustafa Topaloğlu uzaylı olduğunu ilk açıkladığında olay NASA'nın kulağına gidiyor ve NASA'nın hazırladığı ön raporda şöyle deniyor: "Söz konusu şahsın uzaylı olduğuna dair herhangi bir kanıt yoktur. Bu konudaki araştırmalarımız sürmektedir. Umarız ki bu arkadaş uzaylı değildir. Eğer kendisi uzaylı ise, insanoğlunun yüzlerce yıllık hayali büyük bir hayalkırıklığına dönüşecektir. Beklediğimiz uzaylı tipi bu olmamalıdır." Hoşgörünüze sığınarak söylüyorum, terbiyesizlik... Daha sonra kulağıma bir rivayet daha çalınmışt. Mustafa Topaloğlu'nun "Felsefe Yapma" şarkısında İngilizce "Don't make philosophy" ve "Don't philosophy" bölümleri NASA'yı hedef alıyormuş. Umarım öyledir...

Tabii bunlar rivayet. Bilim gerçeğe dayanır ve bilimsel gerçek şu ki, uzaylıları karşılamaya hazır olmadığımız gibi daha şimdiden uzaylıların iffetine göz dikmiş durumdayız. Ne acı...

Haydi acıyla bitirmeyelim de tatlıyla, fıkrayla bitirelim...

Öğretmeni dilbilgisi dersinde küçük Ercan'a sormuş:

–Çalmak fiilinin gelecek zamanı nedir?

–Hapistir öğretmenim...

Öğretmen, "Toplumumuzun uzaylılarla ilişkisinin gelecek zamanı nedir?" diye sorsaydı, küçük Ercan ne cevap verirdi dersiniz? "Rezalet" mi, "hüsran" mı?..

Sosyolok ECEVİT

gece deste

– Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar –

demir attım adana
başka başka kentlerden
döner gelirim sana
zaman süt mısır zamanı
çabuk geçer geceler
gün sıcaktır tünersin
buralarda gün geceyi pinekler
adana'nın yolları asfalt aşkları pul biberli
akla her şey getiriyor
adana'nın vıcık terli geceleri
haftam doldu çukurova'da
durumum az biraz adanoloji
meddahınız adanolog ferhan bey
mekan tuttu seyhan nehrini
çın etsin kulağın nihat ziyalan
bakar dururum akar suya
seine nehrine bakan paul verlaine gibi
ışıl ışıl adana'nın gecesi
dansöz oynatılmazsa
eğlenmiş sayılmazlar
davulcu da sapıttı
gözü dansözün kıçında
deli gibi vuruyor
deliverecek davulu
adana'da bir dilim ay
floresanlar boyu akıyor seyhan nehri
kıyısına görgüsüzce büyük camiler yapıyorlar
toz rengi apartmanlar yükseliyor
adana'lar büyüyorlar
olgunlaşamayarak
adana'da boş perşembe kedi gibi gerinirim otelde
karaman'da yasaklanmışım
ne işim var konya'da
adana'da otururum
çükümü kaşırım seyhan nehrine karşı.

FERHAN ŞENSOY

Akşamsefası

ŞEYTANIN YATTIĞI YER

ATİLLA ATALAY

DÜŞ KOVALAYAN

"Bilir misiniz, üniversiteyi bitirdiğimiz zaman, hepimiz nasıl saçlı sakallı kocaman bebeklerdik. Bilemezsiniz. Anlatınca olmaz. Yaşamak diye bir problem yoktu bizim için. Böyle bir problem çözmedi asistanlar tatbikatlarda. Sonunda hepimizi kurtlar kaptı tabii. İnsan taklidi yaptığımız için, kurtlar bizi adam sandı..."

Oğuz Atay - Tutunamayanlar

Ne fena... Kadir İnanır olucam şimdi. Filmlerdeki gibi, okulu asan toy delikanlıya, kaşlarımı çatıp, enn baba halimle bakarak, "**Layn!**" diycem... "**Senin okumaktan başka şansın yok... Aklını başına topla, hayat paralar adamı, vazgeç bu yollardan, dersine çalış!**"

Bu, taa uzaklardan, köyümden doğru bana biçilen tuhaf, açıklı bir rol. ÖYS, her yıl bizim oralardan bi kaç kişiyi yollar buraya. Gözlerinde taşranın sinikliği, oniki vesikalık fotoğrafları, sarı büyük zarfa konmuş lise diplomaları, zulalarında anacıklarının bi kavanoz kuşburnu marmeladı, fanilalarındaki yeşil pazen kaplı nazar muskalarıyla, götürüp onları üniversiteye kaydettiririm. Defterleri, kitapları, yurtları... İlk vizeleri, ilk notları... Sonra kaybolurlar...

Kantin geyikleri, Ortaköy çay bahçelerine sıçrar, ordan king partilerine, yamultulmuş bira kutularına, sarsıntılı aşklara kapılırlar. Arada bi yerlerde karşılaşırız. İlk yıllarda benim için kullandıkları "**abi**" takısı, yerini direk adıma bırakır, gözlerindeki taşralılık kurnaz İstanbullu pırıltısı ve biranın verdiği kızıl şehlâlıkla yer değişir. Küpeleri gözüksün diye uzun saçlarını toplayanlar, manitasıyla sarmaşık, İstiklâl Caddesi'ndeki resmi geçide katılanlar olur... İçten içe severim onları ama karşılaştığımızda asla belli etmem. Çünkü son perdedeki rol sıramın eninde sonunda gelmesinden korkarım...

Onların İstanbul'daki beşinci yılında felan, köyden haber gelir: "**Mıstafa, okuyyon deye serseri oldu. Okulu bu sene de bitiremeyamuş, garnesi bilmemnesi de yok, cahil aklımızla anleyemeyoz... Parasına puluna, harcına kitabına gücümüz de yetmeya gaari. Atila Ağbiysi Mıstafa'ya bi gözüküveesin, O'nu diğner...**"

Peki, niye ben? Ben yırttım ya bi kere. Çalışa çalışa okudum, mühendis oldum. Hem İstanbul çocuğuyum, feleğin binbir çemberinden geçmişim, "**Şeytanın yattığı yeri bilirim**" şu alemlerde. Bizim köyün toy oğlanlarıyla kızları beni kandıramazlar. Atıcağım fırça istikbal kurtarır. Sevabı da büyüktür hani.

Bu rolü üstümden alan olsun diye çok bakındım. Bizim oralardan Mehmet, Ortaköy'de bar açtığında çok sevinmiştim. Benden daha Kadir İnanır bi pozisyonu vardı. İstanbul geyiğine kaptırıp okulu tepetaklak eden hemşehrilerim, ışığa giden pervaneler gibi Mehmet'in mekânına gidicekler, "**abi**"lerinden gerekli fırçayı akabinde yiyeceklerdi. Gerçekten de ööle oldu... Mehmet en efe haliyle birkaç tanesine "**Lan oğlum, sen bize emanetsin İstanbul'da... Önce okulunu oku, bu alemlerde fazla dolanma, kırarım bacaklarını**" dedi... Ama sonra iş tersine döndü. Mehmet, onların yolsuz hallerine kıyamayıp ceplerine para koydu, kimilerine barında ufak tefek işler verdi... Sonra bir gün, sesine şivesini yapıştırıp, "**Sıçacın topunun ağzına, burası bizim köylüler kahvehanesine döndü**" diyip, kapıdaki elemana "**Hiçbirini içeri guyma**" talimatını verdi... Yorulmuştu...

Aslında, ben de bu rolden çok yoruldum... Öyle ki, artık repliklerimi bile karıştırıyorum. Son kez, üç yıldır gemi inşaatın ikici sınıfında okuyan Uğur'a girişmiştim... "**Lan, sen bir garip çingenesin, elalemi üzüp, gurbette baba parasıyla ibibiklik etmeye ne hakkın var? Baban 65 yaşında göz kadar bakkal dükkanında peynir tenekeleri sırtlarken hiç mi yüreğin sızlamıyo!**" diye bağırdım... Kısa bir sessizlik oldu. Uğur, babasının on yıl önce öldüğünü ve hayatta bakkallık yapmadığını söyledi. Bizim köyden bir başkasıyla karıştırmıştım. Başıma boş peynir tenekesi geçirip, üstüne davul tokmağıyla vuruyorlarmış gibi oldum... Ama toparlanmam kısa sürdü. "**Daha fena ya**" dedim, "**hayatta tüm umudunu sana bağlamış bi tek anan var. O'nun yüreğini incitmeyi nerene sığdırıyorsun? Geber! Geber ama o okulu sadece anan için bitir!**" O ağladı, ben Kadir İnanır gibi tavizsiz, acımasız durup dünyaları içtim.

Şimdi... Şimdi Mustafa... Beşinci yıl... Yurttan çıkarıldı... Anketörlük, tencere pazarlamacılığı felan... Ağzıyla, "**uzatıcam**" diyo zaten. "**Nereye kadar uzatıcaksın peki**" diyip repliğime başlıycam... Ama, başlıyamıyorum. Dedim ya sıkıldım bu rolden. Hem benim kerametim nereden geliyor? Hayatı, neye göre Mustafa'dan iyi biliyorum. Niye mühendisim?.. Kendimi gebertip o okulu bitirdim diye ok mu mutlu oldum? Bitirip de bi bok olmayınca az mı acı çektim sanki. Trenlerde uyuyakalıp, işyerinde patrondan gizli ders çalışırken, gözlerim pörtlemiş, bir tortu gibi işten okula sürüklenirken, en güzel yıllarımı Doğramacı'ya armağan ederken, n'ooldu peki? Uyukladığım trenler, hiçbir istasyona durmayıp, otuz yaşıma nasıl da getirdi beni... Elimde, konuşamadığımı, yaşayamadığımı, hayatın bir tarafını fena halde kaçırdığımı, açıkça, çoğu şeyi hiç bilmediğimi kanıtlayan bir kâğıtla; henüz kendime sorduğum soruları yanıtlayamazken, şimdi, Mustafa'ya, nasıl?..

Mustafa, kafasını "**manitasının**" uzun sarı saçlarına gömmüş, öölece duruyor. Ne kadar da sevimliler. Kız, bıcır bıcır sinema günlerinden bir filmi anlatıyor... Gülüşüyorlar, gülüyorum... Dinlediğim söylenemez, ben görünmeyen trenlere bakıyorum. Sonra, Mustafa "**Sahi, sen ne sööliycektin bana abi**" dedi. "**Hiç**" dedim, "**öölesine işte...**"

Akşamsefası

Artizler Kavesi

SÜHEYL EĞRİBOZ SÜTÇÜ

"Bizimle çalışmak jönlerin avantasıdır, yararınadır. Çünkü biz jöne katkıda bulunuruz. Biz jönlerden bir şey beklemeyiz, jönler bizden beklerler. Mesela Cüneyt'i ele alalım; benim en fazla çalıştığım jönlerden biri. Cüneyt ne yapar, elini uzatır, yumruk atmak için. Pencereden dışarı uçan biziz, attan düşen biziz. Kendisi acaba bir kere pencereden uçmuş mu? Ondan sonra 'helal olsun' diyorlar Cüneyt'e. Bir yumruk vurdu, adamı pencereden çıkarttı dışarıya. Gel bir de sen pencereden çıkana sor bakalım."

Yeşilçam belki de dünyanın en cefakâr oyuncularına sahiptir. Neredeyse hepsi doğal yetenek. Bizde okulu yoktur bu işin. Kimi tesadüfen kendini Yeşilçam'da bulmuştur, kimi bir tanıdığı aracılığıyla. Kimi de çocukluğunda sevdalanmıştır beyazperdeye. Bir dönemler en çok Kemalettin Tuğcu, radyo tiyatroları ve Yeşilçam etkilemişti bizleri. Nubar Terziyan'la ağlamış, Yıldırım Önal'la hüzünlenmiştik. Galalarda ya da çekimlerde erol Taş'a taş atmış, Süheyl Eğriboz'a sopayla vurmuş, Bilal İnci'ye saldırmıştık. Birçoğunu yolda görünce sevgiyle boynuna sarılıp imzalı resimler almıştık. Bizleri o büyülü dünyalara öylesine almışlar, oynadıkları rollere öylesine inandırmışlardı ki, onların özel hayatları olduğunu, gerçek hayatta başka insanlar olduklarını düşünemiyorduk. Yetmişli yılların ortalarına kadar sürmüştü bu büyü. Yeşilçam'ın şablonları, klişeleri vardı bir zamanlar. Yönetmenler aynı tarz filmler çeker, oyuncular aynı tarz rollerde oynatılırdı genellikle. Kötü adamlıkla ün salan oyuncu, bir yazgı gibi neredeyse her filminde kötü adamı oynardı. Avantür filmlerin, vurdulu-kırdılı sahnelerin en önemli ve unutulmaz oyuncularından biri de Süheyl Eğriboz'dur. En çok Cüneyt Arkın'lı filmlerin kötü adamı, kavgacı adamıdır o. Pertevniyal Lisesi mezunu olan Süheyl Eğriboz, 1927 yılında İstanbul Mercan'da dünyaya gelir. 1940'ların sonunda sinemaya başlar. Fakat o doğuştan Yeşilçamlı'dır.

"Babam sinemacıydı benim. Nejat Film'in sahibi, Necat Eğriboz. Büyük filmleri vardır; Karavan, Saba Melikesi Belkıs babamın filmleriydi. Yabancı değilim sinemaya. Sinemada doğdum, sinemada öleceğim. Bu işin emeklisi yok. 78-79'da emekli oldum. İlk emekli olanlardan birisi benim. 1940-50 senesinde girdim sinemaya. İlk filmim Fatih Sultan Mehmet. Çok filmim var, aşağı yukarı binin üstünde. 4-5 tane başrolüm var. Sütçü serisini yptım. Sütçü ismi o filmlerden kalmıştır. Sütçünün Rüyası, Haydi Bastır Sütçü, Sütçü Kıbrıs'ta, Sütçü ve Eşşeği. Danyal Topatan'la birlikte oynadık bunları. Senelerden beri sinemdan ekmek yiyoruz. İki tane çocuğum var. İkisine de üniversite okuttum. Ben 1946-47-48 yıllarında Yüzme İhtisas'da yüzüyordum. Türkiye rekorlarım var. Ecnebilerle filmlerde çalıştım. Tony Curtis, Charles Bronson... Ne kadar ecnebi firma geldiyse Türkiye'ye, biraz fiziğim ecnebiye kaçtığı için, çoğunda çalıştım."

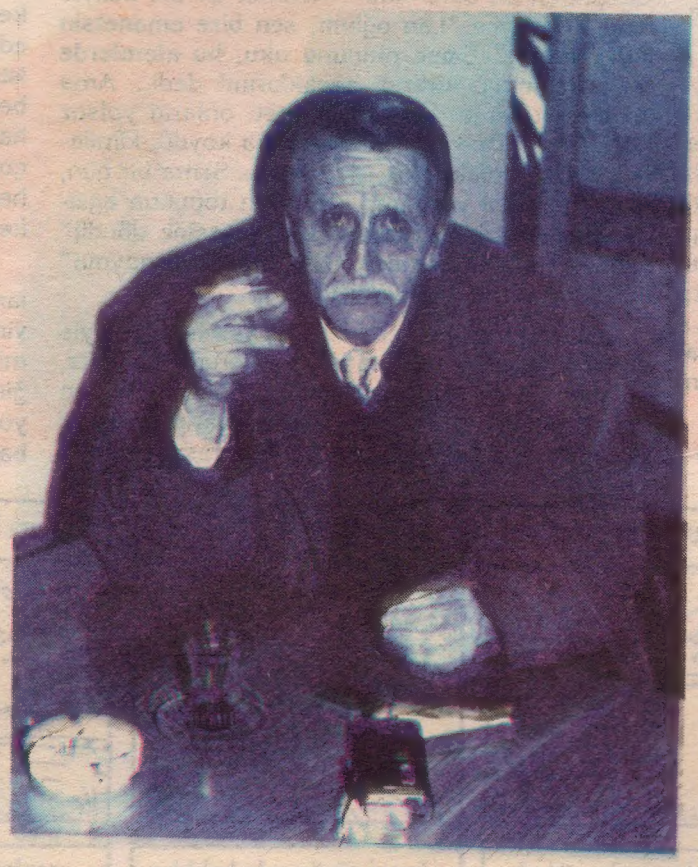

Figüran kime denir? Figüran oyuncu ayrımı nerdedir? Birçok oyuncu için Yeşilçam'ın figüranları denir... **"Figüranla karakterleri birbirine karıştırmayın. Figüran kalabalıkta kahvede sandalyede oturan adama denir. Benim en ufak oyunumda bile bir aksiyon vardır. aksiyon demekle şunu kastediyorum, filmin anahtarıyımdır. Ya jönü eroinman yaparız, ya karısına, kızına tecavüz ederiz; jön peşimize düşer. Biz olmazsak jönler hiçbir işeyaramaz. Jön ne yapacak filmde, bir kurgu lazım. Biz kurgunun anahtarıyız, filmin tuzu biziz."** Süheyl Eğriboz'la birlikte, Kudret Karadağ, İhsan Gedik, İbrahim Kurt, Hakkı Kıvanç gibi isimler Yeşilçam'ın has kötü adamlarıdır ve avantür filmlere damgalarını vurmuşlardır. **"Çok oynadık birlikte. Senelerden beri beraberiz. Çok olmuştur, aylarca karımın, çocuklarımın yüzünü görmemişimdir; dışarıya giderdik, üç ay dışarıda kalırdık. Oda arkadaşı, kader arkadaşı, sevdiğimiz arkadaşlar, hepsi. Üç-dört kişi kaldık zaten. Kudret var, Hakkı Kıvanç var, ihsan Gedik var. Biz gittikten sonra sinemada avantür ölüyor, kim yapacak avantürü. Şimdi televizyonlarda bir sürü avantür filmler seyrediyorsunuz, benziyor mu? Adam elinde tabanca tutmasını beceremiyor. Hata bizim rejisörlerimizde. Yeşilçam'da yetişiyorlar, teevizyona geçtikleri zaman Yeşilçam'ı unutuyorlar. Podyumda yürüyen artist, aktrist oluyor. Podyum başka, objektif başka. Biz objektife oynuyoruz. Bu işin mektebi yok. Bu işin mektebi Yeşilçam. Ben Yeşilçamlıyım ve bununla övünürüm. Sinema filmi olsa da oynasalar. Televizyon filmi, olmadı sil baştan, yeniden çekiliyor. 35 mm'lik filmin tekrarı olmaz, en ufak plan 20-25 metre. Filmin metresi 300-500 bin lra. Televizyonda oynayanlar 35'lik filmde çalışsınlar da göreyim ben onları. Oyunculuğunu o zaman takdir ederim."**

> **"Figüran kalabalıkta kahvede sandalyede oturan adama denir. Benim en ufak oyunumda bile bir aksiyon vardır."**

Süheyl Eğriboz'un başrol oynadığı Sütçü serisi komedidir. Rekor sayıda filmi vardır. Binin üzerindeki filmlerinde kötü adamı oynamıştır. Bu kadar çok film nasıl olabiliyor? **"bizim oyuncuların hepsi öyle. Bundan 7-8 sene önce 300 tane film çekiliyordu senede ve çoğu da avantür. yetişemiyorduk. 3 filme, 4 filme gidiyorduk günde."** Kötü adamlık nerden geliyor? Bunun gerçek hayattaki zorlukları neler? **"Senelerden beri, ee bir kötü lazım filme, yani bir anahtar lazım. Bu da bizlerden biri olacak. Avantür filmlere bakın, ya ben varım, ya Kudret var, ya da Hakkı vardır. Ahmet Tarık Tekçe'den bize miras kaldı. ilk zamanlar zorluğunu çekiyordum. Bundan 10-15 sene evvel hanımla beraber yolda gidiyoruz. Arkamızda iki tane yaşlı kadın, 'bak kötü adam yine bir kadını düşürmüş gidiyor' dedi. Asabım bozuldu tabii. Şimdi alıştım artık. Örneğin, Hz. Ömer'in Adaleti diye bir film çektik. Hz. Ömer'i namaz kılarken arkadan öldürüyorum. Film Düzce'nin bir nahiyesinde oynamış. Biz oraya film çekmeye gittik. Otomobilden indiğimi hatrlıyorum, adam filmi seyretmiş, odunla benim kafama bir vuruyor, ben İzmit Askeri Hastaneye. Altı tane dikiş var kafamda. Böyle şeyler çok oluyor."**

En çok Cüneyt Arkın'la oynamıştır Süheyl Eğriboz. Çalışmadığı jön kalmamıştır aslında. Yılmaz Güney, Ayhan Işık, Turhan Seyfioğlu... **"Hep pata-küte, hep karakter."** Setlerde de kazalar atlatır, hastanelik olur. **"Bak suratımda, şurda bir yer var, Ayhan ışık'ın hatırası. Biz şişeleri kırarız, yapıştırırız. Yine bir kavga sahnesinde bira şişesini kırdık, yapıştırdık. Eli kazayla yapıştırdığımız şişeye değil de, sağlam şişeye gidiyor. Vurdu kafama, gene ben hastanelik. Şurda burnumda bir yer var, Yılmaz Güney'in hatırası. Kılıç... Kafamı çekmesem, kafam gidecek. Her jönle bir hatıramız var."** İşleri telefonla bildirirler oyunculara. Rolüne göre, firmasına göre değişse de, aldıkları para bellidir. **Geçinip gidiyoruz işte. Umduğumu bulamasam da geçindik. Benim ayarımdaki oyuncular Amerika'da, Avrupa'da oynasa, hepimizin villaları, arabaları olurdu. Yine de durumlarımız fena değil. Bazı arkadaşlar ağlanır ama ben inanmıyorum. Para geldiği zaman tutmasını bileceksin. Ne derler, meşhur bir laf vardır, 'hesabını bilmeyen kasabın masatı kaçarmış bilmem neresine' bu böyle. Ben emekliyim, hanım emekli. Bir evimiz var. Şimdi çalışmasam da olur ama bu hobi. Güzel bir bahçemiz var, çiçeklerle meşgul oluyorum. Kuşlarım var."**

Yeşilçam'da ilişkiler, vefa, televizyon, seyirci... Bu konularda ne düşünüyordu Süheyl Eğriboz... **"Seyircimiz sever bizi. Zaten seyircimiz olmasa, sinemada barınamayız bunca yıl. Genelde ilişkiler kopuk. Hele şu son televizyona geçenler, hepsi unuttu sinemayı. Diziler, filmler çekiliyor, Yeşilçam'dan kimse yok. Mankenler var. Ne o biz fosilleşmişiz, eskimişiz. Seyirci bizi tanıyormuş, ee tanıyacak tabii. Ben kötüyü oynuyorum, Sütçü serisini komedi olarak çektim. İnsanlar benden kötülük bekliyor, ben iyilik yapıyorum. Onun için seyircinin aklında kalmıştır. Bu adam kötüyü oynar, başka oynayamaz. Biz de rejisörleri ayırmışızdır, o komedi çeker, o dram çeker, o avantür çeker diye. Şimdi hepsini çekiyorlar. Biz niye oynamayalım. Mecbur muyum ben hayat boyu kötü adamı oynamaya..."**

Mesut Kara

Akşamsefası

LEB-İ DERYA SAYIN

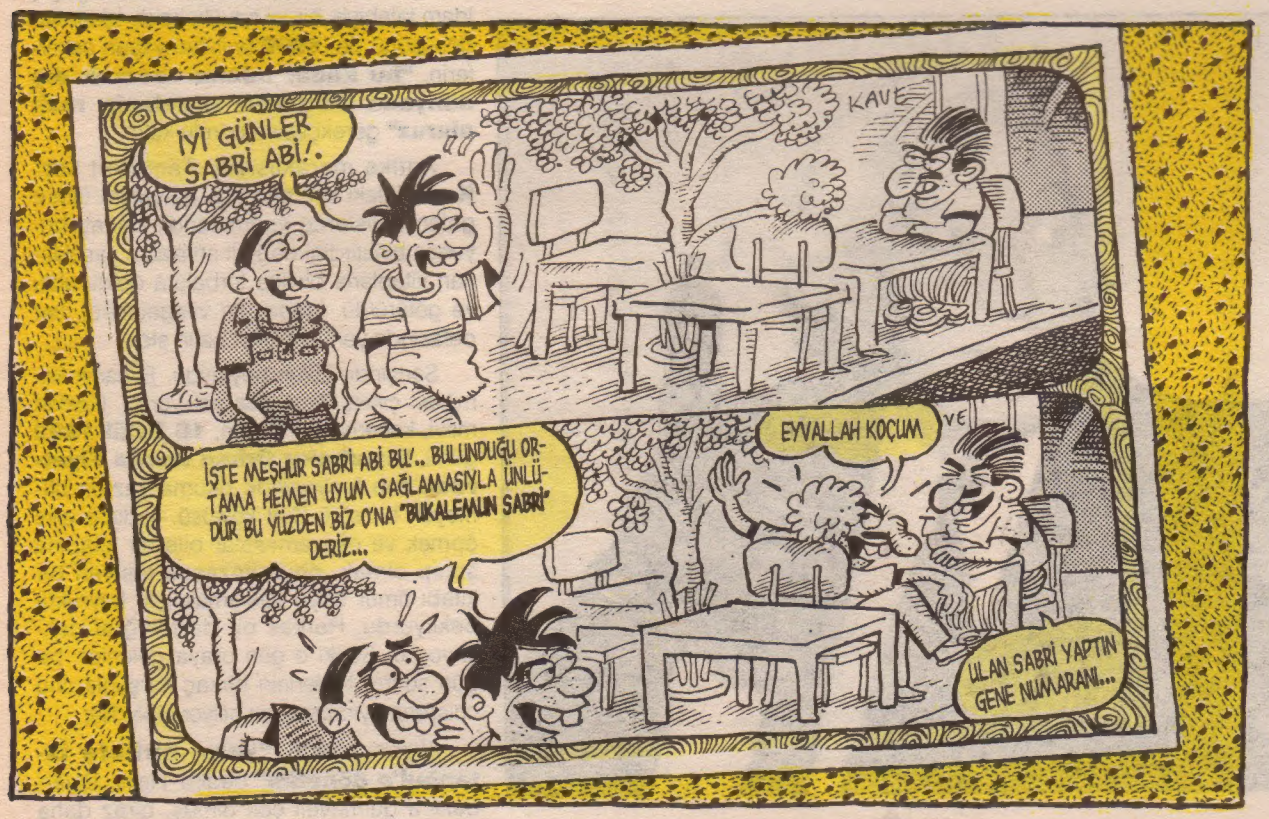

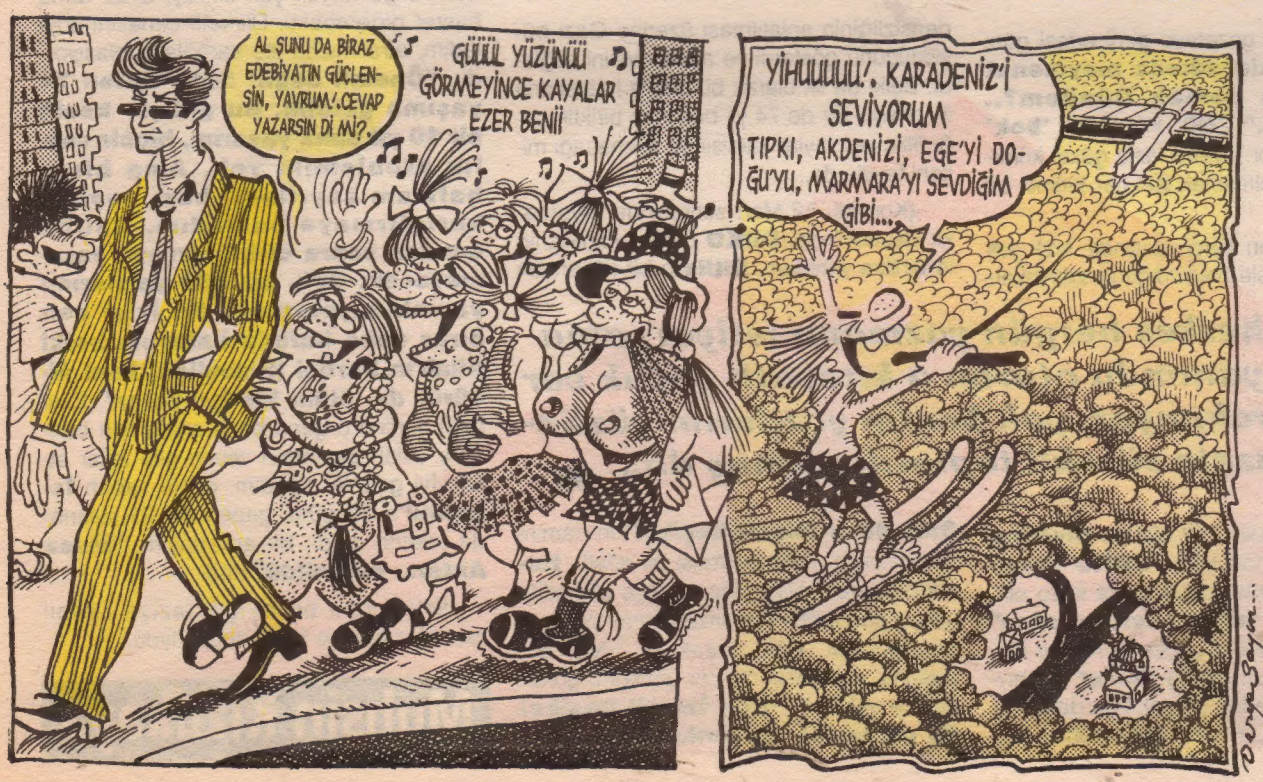

Sayıklamalar

Şafak. Haho köyüne hareket ettik. Kar var. **"Işıklar Sönmesin"** filmini çekiyorum. Mart, 24 1996. Kop dağını 30 yıl sonra yeniden geçtim. Kar var. Yol kolaylanmış. Kar kedileri yol açan büyük makineler. Grayder galiba. Yardım ettiler. Haho'dan ileriye gidemedik. Ulaşamadık varmak istediğimiz noktaya. Haho köyünde karargah kurduk. Film ekibi yerleşti köye. Köy Berhan Şimşek'in köyü, herkes yardım ediyor. Berhan doğduğu evi gösteriyor. Gözlerinde saklayamadığı yaş... 60 haneli bir köy. Şimdi ancak 15 hanesinde hayat var. Okul kapatılmış. Evler bakımsızlıktan yıkılmış. Yıkık evlerde harikulade bir mimari. Ahşap, taş, kerpiç malzemesinin eşsiz kullanılışı. Tandır binlerce yıldır yaşıyor. Üstünde bir tavan, sarı çam kalasları ile bir gökyüzü yaratılmış tandırın üstünde. Bir mistik geometri.

Kainatın izdüşümü tandır duvarlarda elliden fazla emaye, çiçekli yataklar, Berhan'ın gözlerinde yaş. Sedirli yatak misafir odası. Ve televizyon. Okul kapalı, öğretmen yok. Beli iki büklüm nine Tarık Tarcan'ı tanıyor. Çarkıfelek'ten. Bayburtlu Zihni gibi gülen, Hoca Nasreddin gibi ağlayan bir kadın ana. Soğuk. Sinema bir bekleyiş, bekleme sanatı? Sola sıcak tv'de bir dizi film. Herkesin bir gözü, bir kulağı orada. 18 yaşındaki Sinan, Esenler'de iki ay oturmuş bir İstanbullu. Tayyip büyük adam. Su getirdi Esenler'e diyor. Elektrikler kesiliyor. Şimdi bu Allah'ın işi değil herhalde. Bizim bir eksiğimiz var herhalde. 18'lik Sinan. Hakteala herşeye kadirdir diyor.

Otobüste diz dize
Otobüste bit bite
Allahlayız biz bize.

Cahit Irgat

Memet'in dansı ile hayatı ile aradığım Cahit, Özdemir, hayatı ile şiiri ile arıyor.

Cahit Saffet Irgat'a Tango diyorum.

"Atın biri şaha kalktı vurdular"

Tango.

Mazi kalbimde bir yaradır
Bahtım saçlarından karadır
Beni zaman zaman ağlatan
İşte bu hazin maceradır.

Bu, babamın tangosu idi.

Benim tangom:

Papatya gibisin beyaz ve ince
Eziliyor ruhum seni görünce
İsmin dudaklarımı yakıyor neden
Nedir bu çektiğim senin elinden.

Cahit, harris tweed ceketi, kaşe pantolonu, uzun boyuyla. **"İnceydi, uzundu, usuldu boyu"** ve hitit burnuyla, **"bir aktör geçiyor kalabalıklardan"** der Cahit. Devlet Konservatuarı'ndan atıldığını Ankara'dan terki diyor ederken. Vagon penceresinden kendisini uğurlamaya gelenlere bakar ve **"Aktör gider dekorlar kalır"** ve acı kahkaha Irgat'tandır. Sete çağırıyorlar. Tandır alazlanmış, tavan yıkık. Arpa, yulaf, buğday için tahtadan yapılmış bir kiler. Harikulade süslemeler var. Sahneyi çektik. Üç gün sürdü benim sahnelerim. Haho köyünün güneyinde bir kale var. Geçit önemli idi anlaşılan. Bayburt kalesi de büyük bir kale. Hangi dönemde kimler tarafından yapıldı acaba? M.Ö. 1. yüzyılda yapılmış. 5 köşeli bir kale. Bizans imparatoru Justinianus tarafından onartılmış. 13. yy Erzurum Meliki Mugisiddin tarafından yeniden yapılmış.

(Haftaya gene **Tuncel**lenek de **Kurtiz**lenek)

Tuncel Kurtiz

Akşamsefası

Cins isimler

Sarışın Kürt, kımıl zararlısına karşı

MUSA ANTER

"bu bir andır musa anter amcacım bizim de anıldığımız"

Metin Üstündağ

Planı yapılırken, günün birinde araba denilen birşeyin icat edileceğini hiç hesaba katmadan, ancak birkaç insanın yanyana yürüyebileceği kadar dar (zaten bir de adına **'küçe'** dedikleri dar sokaklarıyla da ünlüdür) yapılmış olan Diyarbakır'ın karanlık bir sokağında yaşlı ve yorgun bedenine kurşunların boşaltıldığı gece tam tamına **74** yaşındaydı. Tarih 17 Eylül 1992'ydi. Demek aradan neredeyse 4 yıl geçmiş.

Aynı gazetede çalışıyorduk; o köşe yazarı, ben editör... Aynı şenliğe davet edilmiştik; Diyarbakır'a Kültür Festivali'ne... Beraber kitap imzalayacaktık; ben de fırsattan istifade edecektim.

Diyarbakır'a gidişinin maceralı yolculuğunu başka yerde anlattım; bir daha anlatmayacağım. Yanyana masaya oturmuştuk. Onun önünde burdan köye kadar uzun bir kuyruk vardı. Ona kitaplarını imzalatanlar, **"hadi gelmişken bu çocuğu da kırmayalım"** diyerek bana da kitap imzalatıyorlardı. Bir yandan kitap imzalıyor, bir yandan da laflıyorduk. Bir ara, biri neden hergün yazmadığını sordu. Döndü beni gösterdi, **"işte bu adam bırakmıyor "** dedi. Herkes öfkeyle bana baktı; kendimi savundum, **"karıştırıyorsun, o adam ben değilim, o genel yayın yönetmeni Hasan"** dedim. Çabuk ikna oldu; kitlenin öfkesi yatıştı.

Akşam aynı otelde kalıyorduk; birlikte yemek yiyecektik. Yukarı çıkıp üstümü değiştim; aşağı indim, masaya oturdum; döndü bana; **"bak herkes hergün yazmamı istiyor; ama bugün yanımda oturan o kıravatlı çocuk var ya, o bırakmıyor; yok benim yazılarım yüzünden gazete sürekli toplatılıyormuş da"** dedi. Bu kez bana saldıracak kimse olmadığı için, kendimi savunmadım. Evet hergün yazmamasında payı olanlardan biri de bendim; bugün burada itiraf ediyorum.

İki gün önce bir yazısı **"sansürümüze"** takılmıştı. Bir **"düello"** yazısıydı. O dönemin -ki her dönemin başbakanıdır- başbakanı **Demirel**'i **Cudi** dağında düelloya davet ediyordu. Teke tek, silahları Demirel seçecekti. Orada kimse olmayacaktı. Cudi dağı, o, bir de Demirel... Karşı karşıya geleceklerdi ve orada kozlarını paylaşacaklardı. Demirel **Kuzey Irak**'ta bir **Kürt devleti**nin kurulmasına şiddetle karşı olduklarını açıklamıştı bir demecinde. Mantığı bu demeci almıyordu. Nedenmiş o? Türkler tarih boyunca 16 devlet kurup 15'ini de yıkmışlar; bir şey de olmamıştı. Ne olur, Kuzey Irak'taki Kürtler de bir devlet kursalar?.. İşte bunun için Demirel'i Cudi'de düelloya davet ediyordu. Sert bir yazıydı, öfke doluydu; çekindik, yazıyı koymadık. Hışımla gazeteye girdi ertesi gün; **"bu gazetenin adında meymenet yok be, ne demek Gündem?.. Gü...gü yani."** ("**Gü**" Kürtçe'de "**bok**" anlamına geliyor.) Daha fazla güzel küfürlerine mazhar olmamak için her birimiz bir yerlere kaçtık.

1970'li yılların ikinci yarısında, artık çok şeyi yüksek sesle haykırdığımız zamanlarda, Kürtçe alfabeyi, 12 Mart'ta **Diyarbakır Cezaevi**'nde kalan **DDKO** Davası sanıklarının hazırladığı ve sonra kitap olarak yayınlanan **"siyasi savunmadan"** öğrendiğimde, elime geçen ilk Kürtçe metinlerden biri onun yazdığı **"Kımıl"** kitabıydı. **"Kımıl"** zararlısı, en çok Urfa'da bilinir. Ekinlere girdi mi, kımılla başedebilmek zordur. Herşeyi içten kemirir, farkına varıncaya kadar, herşeyi yok eder. **"Kımıl"** ilk olarak, sanırım 1950'li yıllarda, **Diyarbakır**'da çıkan bir gazete de şiir olarak yayımlandı. Şiir Kürtçeydi. Kürtçe şiiri, **Türkiye**'de yayınlanan bir gazetede gören **Cumhuriyet** gazetesi hemen işe koyuldu ve onu ihbar etti. Savcılar harekete geçti; dava açıldı ve idamla yargılandı.

Zaten hayatı boyunca idam yaftası hiç boynundan düşmedi. Açılan hemen hemen her davada hakkında idam cezası istendi. İlk idam talebi; (bu talep bir savcıdan değil, bir okul müdüründen geldi) henüz ortaokuldayken, **Adana**'da, **Dersim ayaklanması**'nın bastırılmasından sonra, ayaklanmanın önderlerinden **Seyyit Rıza**'nın karısının ölü bedenini sergileyen gazeteleri gören Türk çocuk arkadaşlarının fotoğrafa bakıp **"Nesibe'ye nasıl..."** demeleri üzerine, dayanamayıp **Latife Hanım**'a küfüretmesinden sonra tutuklanıp bir hücreye atıldığında geldi. Sonra ili ziyarete gelen **Gazi Paşa**'ya Kürt çocuğunun

> ***"Bak herkes hergün yazmamı istiyor; ama bugün yanımda oturan o kıravatlı çocuk var ya, o bırakmıyor; yok benim yazılarım yüzünden gazete sürekli toplatılıyormuş da..."***

Sari Hoca İsmail Beşikçi'nin namını duyan iriyarı, çam yarması bir köylü, **Hoca**'yı ziyarete gelir. Hoca Kürtçe bilmediği için, görüş yerine tercüman olarak yanında onu götürür. Köylü uzaktan, iriyarı bir adamla, ufak tefek birinin geldiğini görür. İkisine yaklaşır, **"Ben İsmail Beşikçi ile görüşmek istiyordum"** der. O da, ufak tefek adamı göstererek, **"İşte İsmail Beşikçi bu"** der. Köylü **Beşikçi**'yi, kocaman bir adam olarak hayal etmiştir ya, inanmaz. Israrla **Sari Hoca**'yı görmek istediğini söyler. Bunun üzerine köylüye döner. **"Ulan ayı, İsmail Beşikçi bu. İlle de senin gibi bir ayı mı olması lazım"** der. Köylü ikna olur.)

Çok sonra **İstanbul Hukuk Fakültesi**'ne öğrenci olarak yazılıp **Kadırga**'da açtığı yurda **İlhan Selçuk** ile **Turhan Selçuk**'u aldığı yıllarda, bir gece gizlice yurdun bir odasında birkaç arkadaşıyla birlikte yeni bir Kürt bayrağı üzerine çalışmaya başlayıp icat ettikleri sarı kırmızı ve yeşil renkli, üzerinde bir güneş ve güneşin etrafını saran buğday başaklı bayrağı yataklarının altına serdikten sonra yapılan baskında bayrakla birlikte götürüldüğünde ikinci idam talebi ile karşılaştı. Sonra 1959 yılında, isyan hazırlıkları içinde oldukları gerekçesiyle yakalanan 50 Kürt aydınıyla birlikte (ki bunlardan biri **Harbiye Nezarethanesi**'nde öldüğü için dava tarihe daha sonra **49'lar davası** olarak geçti) idam talebiyle bir yıl tutuklu kaldı. İdamdan dönüşünü de, **1960**'ta ihtilal yapan askerlerin, **"bu kadar adamı asarsak dış dünyada itibarımız zedelenir, rezil oluruz"** gerekçesine borçlu kaldı.

Antika meraklısıydı. Tam dört kez, **Kartal**'daki evi, onu alıp götürmek üzere gelen polislerce yağmalandı. Hayatı boyunca biriktirdiği değerli antikalar, yasaklanan kitaplarla birlikte torbalara dolduruldu ve götürüldü. İnadından vazgeçmedi, her defasında yeni antikalar satın aldı.

Sarışındı. Uzun boyluydu. Elmacık kemikleri çıkıktı. Göz göz bakıyordu. Gözleri mavi, kocamandı. O gün, **16 Eylül 1992** günü, **Diyarbakır Orhan Asena Tiyatrosu**'nun fuayesinde okuma yazma bilmeyen bir sürü Kürt köylüsü, sadece elini öpmek ve okuyamasalar bile bir kitabına sahip olmak, onun imzasını taşıyan bir kitabı ömür boyu saklamak için kuyrukta bekliyordu. Herkes bir de fotoğraf çektiriyordu. Sanki o gün oraya gelenler, bir gün sonra, birilerinin birkaç kurşunla onu onlardan ayıracaklarını biliyor gibiydiler.

Akşam otelde, **"yarın birlikte İstanbul'a dönelim"** dedim. Hayır, Diyarbakır'a gelmeyeli çok olmuş, biraz daha hasret giderecekti. Dikkatli olmasını söyledim, etrafımızda leş kargaları dolaşıyordu. **"Önemli değil"** dedi. **"Zaten 74 yaşıma geldim. Bu gidişle kesin bir 10 yıl daha yaşarım, hiçbir sağlık problemim yok. Ama biraz hafızam zayıfladı, bazı şeyleri karıştırmaya başladım. Galiba bundan sonra dirim birşeye yaramayacak. Bak, siz bile yazılarımı yayınlamıyorsunuz. En iyisi ben biraz daha burada kalayım; belki Allah'ın Partisi (Hizbullah) beni öldürür de, ölüm bir işe yarar"**. Evet harfi harfine o gece bana anlattıkları bunlardı. Allah gecinden versin gibi laflar ettim. İyi geceler diledim, ertesi sabah **İstanbul**'a döndüm, gece saat 23 sularında telefon çaldı; bir arkadaşım, **"Musa Anter... öldürüldü"** dedi.

Ertesi gün bizim için taziye , kımıl zararlıları için ise bayram günüydü.

Muhsin Kızılkaya

Akşamsefası

YOLCULUK NEREYE

VATAN HAİNLİĞİNİN NEDENİ BELLİ

Yüksek sesle atıldı kahkahalar. Fısıl fısıl sesle konuşuldu konular . O girilmez kulislerde, insan parçaları toplandı, bir düşünce yapıldı. Düşüncenin adı, **"Vatan millet düşüncesi"** kondu.Allandı pullandı, kürsülere yamandı. Düşünceyi seslendirmek için bulundu liderler.

Liderler sonradan değil, doğuştan liderdi. Yaratan, hükmeden onlardı.Düşünce üretmez, düşünce seslendirirlerdi. Fikir sahibi değil, izah sahibiydiler. Allah, bayrak indirir, paraları çarparlardı.Beyinlerini parayla bozmuşlardı. Parayla bozmak istiyorlardı kalan beyinleri. Liderlerin para pompaları, 29 Ekim, 23 Nisan, 19 Mayıs şiirlerini teklemeden okumuşlardı.

Kırmızı kurdelalılar yeni, vatan millet düşüncesinin tekerlemelerini üretmiş, ezberletmişlerdi liderlerine. Liderler vatan hainlerini piyasa ekonomisi ölçeklerinde yargılardı: **"Vatan hainleri servete, refaha, kalkınmaya, globalleşmeye, müreffeh Türkiye'ye düşman."**

Liderlerin bilimadamı, demokrat danışmanlar kadrosu, vatan hainlerine psikolojik ve sosyolojik 2. boyuttan bakardı: **"Gençlerin gözlerinin içine neonları tuttunuz. Lumberjanck ayaklarını yaktı. Chevignon sırtlarını. Arabaları dörtnala saldınız üzerlerine. BMW yanlarındaki kızı kaptı götürdü. Subaru göğüslerine jiletler attı. Barları dört koldan açtırdınız, kapıları yüzlerine kapattınız. Rakıya lanet okuttunuz, viskiye el sürdürmediniz. Kızları elletmediniz, erkeklere dokundurtmadınız."**

Rapor sonucu patlamanın nedeni: Lumberjack, BMW, viski ve seks eksikliği. Öneri: Ruhsal tedavi.

Liderlerin askeri, Atatürkçü, laik danışmanlar kadrosu vatan hainlerine vatanın toprak bütünlüğü 3. boyuttan bakardı: **"Vatan hainleri çakıl taşlarımızı istiyor, ülkemiz çakıl taşsız kalacak.Tek yol: Monologu kararlı, istikrarı sürdürmek."**

Liderlerin Amerikan bandrollü ekonomi kurmayları vatan hainlerine 4. boyuttan bakardı: **"Çıkınını alan şehirlerin yolunu tuttu. Boğaz elden gitti, şehir kirlendi. Metropollerin dokusu bozuldu, bozulan doku isyan etti."**

Çözüm: Çok alternatifli. Şehirlere vize uygulaması, kentlerin içine duvarlar yükseltip, yeni kentler inşa etmek. Kemerlerde yeni delikler açmak ve boğma deliğine kadar sıkıp, köye dönüşü teşvik etmek. İnsan parçaları toplandı, böyle kocaman bir düşünce yaptı. Adını vatan millet düşüncesi koydu. Vatan millet düşüncesini liderler seslendirdi.

Vatan hainleri hainliklerinin nedenini öğrendi.

Çiğdem ANAT

vedat

"Fırat kıyısındaki koyunun hesabını sorarım."Süleyman Demirel (Cumhurbaşkanı) ● "Central Park'ta bir serçe yaralansa, kendimi sorumlu tutarım." John Pappas (New York Belediye Bşk.)

Kötü Şair TOLGA DUYARGA

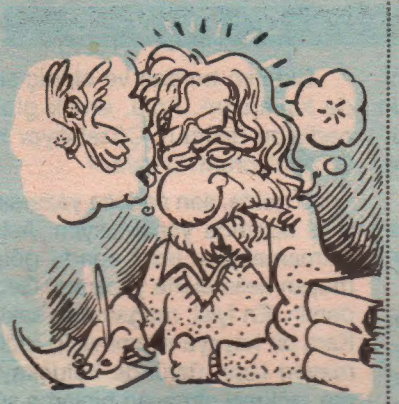

ecdat yadigarı
topraklarımızda
bi **yadigar ejder**'e
sahip çıkamadık yahu!

. .

camel trophy'ye
harcanan paralar
kemoterapi'ye
harcansa fena mı olur?

. .

yıldırımlar yaratan
ama **yıldırım** gürses'i
zayıflatamayan
bir ırkın ahvadıyız!

. .

atalarımız açık denizlerde
andrea dorya'ya
karşı savaştılar,
siz **andromeda**'da
birbirinizi havuza itin hâlâ!

. .

biraz kül
biraz **duman**
biraz da rafet el **roman**
o benim işte!'

Hazerfen Ahmet Çelebi'nin çalışma notlarından

"Gelecekte benim yaptıklarımı anlatmaya çalışacaklar, biliyorum. O adamların ellerindeki bütçe, o imkanlar şu an benim elimde olsa, ah birazı olsa, yere göğe sığmam bre!"

ŞARKILAR NEYİ SÖYLER?

"Oysa ki durmaksızın süren kavgalar / Meğer aşkın cilveleriymiş" – "Durmaksızın" süren kavgalar, "şiddetli geçisizlik" demektir ve bu durumda cilveden söz edemeyiz. Arasıra kavga olursa, ha o zaman, cilve olabilir işte.

"Söz, sana yemin, sana söz / Değmedi, değmez, yüzüme başka renkte iki göz" – Yani "başka renkte göz taşıyan birisi hayatıma giremez ama, mavi gözlü bir ya da birden fazla insanla bir şeyler olmuştur, olacaktır" demek mi bu? "Mavi gözlü olsun, yeter" gibi mi?

SÖZ FATO'DA...

Fato, sözü orta alanda götürüyor, sağa pas verdi, söz şimdi Reha'da, Reha sözü kesti içeri doğru, Gülgün sözü göğsünde yumuşattı, Uğur'a uzattı, Uğur sözü alıp ceza sahasına daldı, Ufuk'a bıraktı, Ufuk dönerek vurdu ve GOOOL! (yine mağlubuz)

Yüksel Endeğer haybeden bildiriyor..

Geçen pazar öğleye doğru kalktım, portakal suyumu içtim, mısır gevreğimi yedim, Yeni Yüzyıl'ımı ve Times'ımı okudum, dışarı çıktım. O da ne? Param çok az! Hemen bankaya gittim. Makineden paranın fışkırmasını beklerken, gözüm camdan içeri takıldı. Bir kez daha, o da ne? Üstünde **"Süper Hizmet Yetkilisi"** yazan masada bir kitap gördüm, arasına kağıt konmuş bir kitap: Özdemir Asaf'tan **"Yalnızlık Paylaşılmaz!"**

O an fena oldum. Demek ki dedim, insan süper yetkili de olsa, yalnızlıktan müzdarip olabiliyor, ne kötü! Bu yabancılaşmadır dedim, kartım makinede kalmıştı, **"dıt..dıt.."** sesleri, bu bunalım çağının imdat sinyalleri gibiydi!

Demek ki dedim, bu hayatta bir yanlışlık var dedim, demek ki biz sözel kitapçığındaki bir Türkçe sorusunun **"yanıltma şıkkı"** gibi yaşıyoruz! Bu tespitimi sevdim.

Sonra dedim, bu fikriyatımı Yeni Yüzyıl'da yazsam, hem onlar kazanır ve hem de ben. Bir taksi çevirdim, doğru İkitelli'ye!

TARİHTE O GÜN

- Bronz tenli, şakakları kırlaşmış, gri gözlü erkek kahramanın yer aldığı aşk romanı ilk kez yazıldı. **(5.5.1942)**
- **"Fikrinden geceler yatabilmirem"** diye başlayan **"Ayrılık"** şarkısı, bir grup genç tarafından, kumsalda ilk kez söylendi. **(30.8.1982'yi 31.8.1982'ye bağlayan gece)**
- İlk kez kız-kıza dans edildi. **(29.10.1928)**
- Finali **"yoruma açık"** ilk Türk filmi çekildi. **(17.11.1963)**
- **Betty Blue** filminin vizyona girmesiyle, yüzlerce Türk kızı, ilk kez beyaz perdede erkek cinsel organı görmüş oldu. **(24.11.1988)**
- Okey masasında ilk kez kavga çıktı. **(1.12.1970)**
- **"Devremülk"** lafı ilk kez edildi. **(7.11.1968)**

özdemiroğlu

Şizoid Yazılar

anafikir: hayatta kayda değer hiçbirşey yoktur...

iyi fikir: yaşayarak bunun böyle olduğunu anlamak lazımdır...

Hava soğuk değil aslında... Havanın tavrı soğuk. Nefes nefes koklamama, ısıtmaya uğraşmama ve ille de ona bir hareket kazandırmaya çalışmama rağnmen, sanki öyle denk gelmiş de tesadüfen benim bulunduğum yerde bulunuyormuş gibi davranması soğuk bir tavır. Bir karşılık vermek için benim de bir tavır almam gerekmiyo. Benim, daha uzun bir süre hava almam gerekiyor. Kimi insanların hayatta kimi başarıları vardır... Örneğin bu kimi insanlar uzuun bir süre hava alırlar. Üstelik bu başarılarını devam ettirerek başarıdan başarıya koşarlar ve sürekli hava alırlar. Gün gelir, ölürler ve mezar taşlarına **"havasını aldı"** yazdırmayı unutmazlar.

Yaşarken yapılan şeylerin yanında yaşarken yapılabilmesi olabilirliği olup da yapılamayan şeyleri yapmaya çalışıp yapamamak, bir başarısızlık olarak değil, kaderin bir oyunu olarak aşağılanabilir. Örneğin **Kim Bassinger**'in yaşarken yapılabilir olması ve benim yapamamam, kesinlikle kaderin g.t tavırlarından biri olup, bunu bir başarısızlık olarak değerlendirmem gerekmez. Aslında **Kim Bassinger**'in yaşarken benden mahrum kalması ve bunun farkında olmayıp sorun haline getirmemesi, **Kim**'in adına bir şanssızlıktır. Ben yine havamı alıp, kendi adıma yeni bir başarı elde ederim.

Kimi insanların hayatta kimi başarısızlıkları vardır... Örneğin bu kimi insanlar çok kısa bir sürede sabır taşırırlar. Taşan sabırlarının da yeniden kaynatılıp taşırılmasını istemezler... Bu o insanların en doğal hakkıdır. Sabır denen şey de yalama olabilir. Yalama olması nedeniyle her şey karşı taşan bir sabırla uğraşmak, her ölümünün harcı değildir.

Havvacım.. birtanem..

Mektubunda diyorsun ki gel gayrı...

İbibikler öter ötmez ve sütler kaymak tutar tutmaz ordayım.

Havvacım.. birtanem..

Biliyorsun **İbibik nesli** tükendi ve sütler artık pastorize.

Ve yine biliyorsun ki ibibik neslini ben tüketmedim.. Sütlerin pastörizasyonuyla hiçbir ilgim yok.

Sorun, kaynama noktasının düşük olması nedeniyle sabrımın taşmasında ve senin naçiz bedeninin, yatakta sürekli olarak sırt üstü yatmasında.

Birgün gelirim bakarsın.. Ruhun duymaz...

Ve birgün yine üstünde olabilirim bakarsın.. Eğer bunu ruhun duysaydı, bu zamana kadar zaten duyardı..

Gürcan Türeci

Akşamsefası

KARA ÇALAN

Nihat GENÇ

KAZINMIŞ KELLELİ ÇOCUKLAR

Genet mi söylemişti: Hitler tüm Alman gençleriyle sevişmek istiyordu. Bunun imkansız olduğunu anlayınca, hepsini ölüme gönderdi. Tümünü öldürmek de onlara sahip olmanın bir başka yoluydu.

Ülkemiz dünyanın en çok çalışan ulusu. Beş yaşında başlıyorlar çalışmaya. Çocuklar kiralık. Çocuklar satılık. Çocuklar ev geçindiriyor. Çocuklar ülkeyi geçindiriyor. Leman Dergisi ülkenin en çok satan dergisi, ağırlıklı kitlesi gençler, pop müziği tümüyle gençler tüketiyor.

Anadolu cezaevlerinde masallardaki gibi elma çalan, ekmek çalan çocuklarla dolu sübyan koğuşları. Nüfusun önü alınamıyor. Estetik, sanat ucuzluyor, hemen herşey popülistleşiyor. Çünkü geçim için son bir çare var: Aileler çok çocuklu aile şirketleri kuruyor. Lokantacılar, kebapçılar, turistik oteller, stad tribünleri, kahvehaneler, milyonlarcasını beleşe bulmuşlar.

Konfeksiyoncularımız, dünyayla yarışıyoruz diye tafra satıyorlar. Pamuk tarlalarından atelyeye minik çocuklar ordusu kaldırıyor bu ağır yükü. PKK dünyanın en büyük örgütüyüm diye tafra satıyor. Yakalananlar: "Bitmeyen bir kaynağımız var" diyor. Küçük çocukların sonu gelmiyor. Türkçü, nurcu, İslamcı ağbiler, Kur'an kursları, imam hatipleri, yurtları ağzına kadar taşınca "Anadolu'nun bağrından geliyorlar, bereketli topraklar" manevi hazdan deliye dönüyorlar. İdeolojiler, fikirler, müzik, spor, sanat, mizah, terör, küçük imalat, büyük ihracaat, hepsi aynı pazara oturmuş. Manzaralarımız: Kazınmış kelleli çocuklar.

Kelepire kazınmış kelleli çocuk satıyoruz. Savaşı da, sanatı da onlar üzerine inşa ediyoruz. Onların sırtından kazanıyoruz, onları pazarlıyoruz, onları kullanıyoruz.

Siyaset-politika-ekonomi-sanat, bu bataklığa gömülmüş. Çocuklar bu denizde boğuluyor. İncecik bilekleri çatırdayarak.

Şimdi ben, burada yazıyorum, o, hayatın içinde, sanayide, kaportacıda çalışıyor. Kelimelerle boğulmakta olan o çocuğa bir tahta parçası uzatabilir miyiz? Yoksa hayat dersi mi verelim: "Çırpınarak kendi kendini kurtarsın".

On-onbeş dakika karşılaştık o çocukla, arkadaşımın arabasının işi bitti, ayrıldık. Deniz aygırlarının ortasında kirli yüzlü bir çocuk. Yanı başında pala, kılıç tutar gibi levye tutan manda gibi adamlar. Ortalarında, pis suların içinde koşuşturan kara yüzlü çocuklar.

Hani, yazarız. İnceyiz, hani. Çocuğa yaklaşıp gemici sinbat öyküsü mü anlatsam, uzak adaların öykülerini mi?

Uzak adalara gitme şansı olmayan çocuklara gemici sinbatı anlatmak, verem gibi birşey. Uzak adaları dinledikçe feryatlar daha da korkunç yükselecek. Kim dayanabilir? En iyisi anlatmamak. Ne acımasız bir şey, yazmak.

Ey ülkemin yazarları, siz kaç tane ateş tanırsınız? Güneş ateşi, yürek ateşi, cehennem ateşi, odun ateşi, napalm ateşi, aşk ateşi, Allah ateşi..

Çocuk ateşler içinde. Ön takımların içinde kaybolmuş. Konuşmak istiyorum onunla. Girecek tek bir giriş kapısı yok. Hangi ateşin içinden girilir...

İşte yedim, yuttum kitapları. Söyle bakalım, nasıl konuşulur bu çocukla? Arabanın ön takımlarında kaybolmuşlar, elinde ateşten bir boru. Uzaktan izliyorum gözlerini. Napolyon üzümü gibi kara, iri. Beni farkedince kısılıyor gözleri, üzüm kurusu gibi kırışık, küçük.

Pis elbiseler içinde izlenmesinden sıkılıp kaçıyor, kupkuru bir böcek gibi. Tanımadığı bir insanın duruşundan, bakışından, giyiminden sıkılıyor mu? Şöyle bir etrafa bakıyorum şaşılası genişlikte patronu, löp löp pide yiyor. Sığır iriliğinde bir balığa benziyor. Çocuğun gölgesine tünemiş. O da görüyor çocuğu izlediğimi. Korkuya kapılıyorum.

Ya patron gelir: "Ne lan bu gölge" diye çocuğu döverse. İçimden cevabı hazırlıyorum: "Gölge çocuğun suçu değil!". Ne artistik kelime endişeleri. Endişe ateşi basıyor. Müthiş bir korkuya kapılıyorum. Ben nerdeyim: Anlamsız süslü kelimelerin bataklığındaki endişelerde.

Gideyim burdan. Hiç önemsiz bir karasinek gibi uçup gideyim.

İçimden korkunç bir çığlık havalanıyor: Sıvışıp gidersin, ya bu çocuk. Ayağa kalkınca, iğrenç uzunlukta yılan gibi kendi gölgemi görüyorum. Çamurdan sokağa ilişti gözüm. Bir sürü kara yılan motor yağı lekelerinin içinde.

Giderim burdan ve birkaç saat içinde katlanırım. Ama, erkek gibi söyle, nedir bu üzüntü? Çözebiliyor musun? Çözemiyorum. O halde?

O halde, sen sadece yazarsın. Gidip ıssız adamda yaşamalıyım. Asla dışarı çıkmamalıyım. Issız adada gölgesi olmayan kelimelerle yazarsın. Geçinir, gidersin. En iyisi, mağaranda saklanmak. Kara bir kayaya sırtımı verip, gölgesi olmayan taşın üstünde kuluçkaya yatarım, gölgesi olmayan binlerce süslü kelimeye.

Ya da kendimi öyle kaybetsem ki, ayaklarım dolaşsa. Yürümeyi şaşırsam. Mağaranın deliğini, ülkenin deliğini kaybetsem. Ya da kuştan, böcekten, çiçekten, hikayeler bulsam.

Bir gönül sarhoşluğu bulsam. Onyedi yaşında ayva göğüslü kızlara satıversem. Cici, yumuşak, içli kelimeler bulsam. Sert, fütursuz, keskin bu dili kopartsam kökünde. Kaynarsam, kendime kaynarım, bir nazlı yar bulur oynarım.

Mağaramda, bu ölüm gibi yalnızlıkta, ölürsem. Ölürsem, dünya kime kalır?

Çocuğun kapkara vücudu. Çaputlaşmış giysilerin altında kar beyaz bir yer görüyorum. Boynunun altı. Bir orası kalmış.

Ah, ben ölürsem, oraları kim öper?

Boynunun altından, hoş, sıcak kokulu ter akıyor. Ter sızarak boynundan aşağı iniyor. Yağ karasının üstünde belli belirsiz bir yol açılıyor. Uzun ince bir leke göğsüne doğru sızıyor.

Ter damlası çizgi gibi bir yarığa açılıyor. Kendine korkuyla bir yatak arıyor. Öyle yavaş akıyor ki, gün bitimi, mesai sonu, belki iner göğsüne.

Öyle güzel giysi ki. Zengin gösteriyor. Boynunda en şık takısı çocuğun.

Hangi hikayeyi anlatsam, böyle kolyem olmayacak.

Hiç sokağa çıkmayan çocukların boynundan, dünyanın en büyük sokaklarına açılan devlerin ülkesinden bir sokak.

Seni vefasız sokak. Hem ömre bedelsin, hem öyle kanlı bir dünyanın içine akıyorsun ki, insan küçük bir yürüyüşten korkuyor..

***

Çocuğa hiçbir şey söylemedim. Yanıma da çağırmadım. Sanki bütün hikayemi baştan sona dinlemiş. Herşeyi biliyormuş gibi. Patronu gözden kaybolur kaybolmaz yanıma geldi. Durduk yere, bana!

- Ağbi, sen üzülme, ben askerden sonra Avustralya'ya gideceğim.

Yüreğime hançer soktu. Şaşkınlığımı gizleyemedim. Elindeki ateş hortumu. Kar gibi eritti beni. Kendimi toparlayıp:

- Nasıl gideceksin? dedim.

- Yengemin ağbisi orada çalışıyor, dedi.

- Orası ne kadar uzak biliyor musun?

- Biliyorum, uçakla bir günmüş, dedi.

Kolundan tuttum. Kapkara yüzü. Sevimli, çirkince. Kemik yığını. Kolunun içinden istesem, kınından kılıcı çeker gibi kol kemiğini çekebilirim. Ayakları, sanki tutuşmuş da, sonra suyla söndürmüşler. Ensesi kurutulmuş balık derisi. Etrafta sidik ve yağ kokusu kol geziyor.

- Ağbi sen hangi takımı tutuyorsun? dedi.

- Trabzonspor'u.

- Bir Fener'i yenemediniz?

- Futbolun adaleti yok, ne yapalım dedim. İçimden, neyin adaleti var ki...

Bir dahaki sefere, kesin yeneceğiz.

- Ne zaman yeneceğiz ağbi.. dedi.

- Gelecek yıllarda, hayat uzun...

- İyi de ağbi, o zaman ben Avustralya'da olacağım.

Akşamsefası

Açık Mektup

'Siz'li Mektup

**Ben sizi topladım.
Sizi artırabilseydim kendime de
bir pay çıkarırdım bundan.
Sizi topladığımdan kimsenin haberi yok, / sizin de.
Bir anlama değil, bir imkana topladım da,
'siz'li başlamak istedim, 'siz'le sürdürmek
istedim, çünkü ancak böyle bitiremem:
Hem mektubu, hem sizi.
Ben sizi daha toplayabilir miyim, bilmem.**

**Anladınız, 'size' değil bu mektup,
'siz'li mektup yazmak, sizi kendime
yazmak için yazılıyor.
Anlamadınız, çünkü 'mektup bitti!'
sandınız, oysa sizdeki mektuptan henüz
konuşmaya başlamıştık. Mektup size açılacaktı,
mektup herkese açılmaz, siz de aramızda
açılacaktınız, bin mektup birden olacaktınız.
Aşk gibi, o kadim söylence gibi. Bin mektubun
herbirinde aşk olacaktınız, bin mektup, bir aşk,
ve hiçbiriniz bunu hiç bilmeden yine o ülkeye
doğru yollanacaktınız. Beklemenin ülkesine,
yani köylerinden kasabalarından geçeceğiniz
ve başkentinde açılacağınız aşk ülkesine.**

**Siz 'siz'li mektup,
Siz yeni mektuptan da yeni,
biraz erken davrandınız ve hemen kanatlarınızı
arandınız. Vardı. Her şey, mektup, aşka açılsın
diye tamamdı. Üstelik pul kıymetindeydiniz,
üstelik yeni mektuptan da yeniydiniz aşka / yazılmak için.
Erken davrandınız, size teşekkür ederim.
Aşk söylendiği her yerde, şiirden de,
mektupdan da kıymetlidir. Mektubun açıklığı da
bundandır. Lütfen aşkla açınız!
(Söylenmemiş bir şeyler her zaman kalacaktır,
sırdan değil, aşkın yoğun açıklığından.)**

**Öyleyse lütfen bu mektubu kabul edin.
Aşkı kabul edin, beni kendinize açın.
Ben sizin mektubunuzum. Pulunuzu gördüm,
açıldım. Ben sizde bir pulum artık. Ona iyi
bakın, iyi yakıştırın. Çünkü onda sizin kokunuz,
sizin ikliminiz ve sizin rüzgârınız var.
Ona dilinizi öğretin, sizin dilinizde nasıl derler,
mektubun kalbine yapıştırın pulumu.**

**Ve lütfen şu bir puldan doğan bin mektuptan
birisi sokağa çıkmak isterse, zarftan çıkmak
isterse, sinemaya gitmek,
terli terli su içmek isterse,
'Yurdumuzu Tanıyalım' dersinde sizin
gövdenizi gezmek isterse, üstüne karnı acıkır,
susar ve bir sigara içmek isterse, üşüyüp zarfa
girmek ister gibi sizin gönlünüze girmek isterse,
eski moda bir şarkı söylemek, mırıl mırıl uyumak,
adınızı mırıldanmak isterse, elinizden tutmak
boynunuza sarılmak, bir pul gibi ağzınızdan öpmek
isterse, şımarmak, sizi başka mektuplardan kıskanmak
isterse, çocuk olmak yani, kargacık burgacık bir yazı
olmak, ve güzel yazı dersinden kaçıp güzel suçlar
işleyip güzel bir tarih olmak isterse, demek ki aşk
olmak isterse, aşk olmak böyle bir şeydir, işte o an...
Lambanızı, yatağınızı, pencerenizi, rüyalarınızı açık
bırakın, bir de lütfen içinizi açık bırakın! Ve sakın
unutmayın, bu mektupların hepsi 'siz'li bir mektup
olsun, 'siz'li mektup da aşk olsun diye toplandı bende.
'Siz'li ama size bile gönderilmemek üzere**

ZARF

**Hangi mektubunuzu açsam / yalnızlık çıkıyor içinden
bak postacı geliyor / yalnızlık getiriyor**

**Yalnızın evi / kalabalık olurmuş, diyor
eski tenhalığınız sizden / mektup bekliyor**

HAYDAR ERGÜLEN

DERSİMİZ:

PARANOYAYA GİRİŞ 2

"Geçmiş olsun" dedi... **"Sağol"** dedim ve o an birbirimize sarıldık, sekiz on saniye... Aylardan sonra, hem böylesi zaafların aşikâr olduğu bir mekanda karşılaşmak, sanki ikimizi de çırılçıplak bırakmıştı..

Benim üzerimde, tüm **"vakalar"**ın olduğu gibi mavi pijama, ayağımda şıpıdık terlikler vardı. Onun ise ziyaretçi olduğu, "sivil" kıyafetten anlaşılıyordu... Zaten cinsiyeti de bunu gösteriyordu... Zayıflamıştı. Gözlerinin altında morluklar vardı... Bir süre sessizlik oldu. ikimiz de birbirimizin sessizliği bozacağı anı bekliyorduk... Sigara uzattım, içmedi, çakmağını uzatarak sigaramı yaktı.

"Gördün mü Hakan'ı, n'apıyor?" dedi. **"O"** dedim, **"O burada mı?.."** Şaşırmıştım! Tecritteymiş...

Duyunca içim yandı. Tecrit, demirparmaklıklarla örülü, ağır vakaların tutulduğu, zor bir mekan... ilaçlar, iğne, kuzu gibi yapıyor insanı. Eller sabitleşiyor... Şöyle hafif bir rüzgâr esse, sanki kolunuz o rüzgârlarla birlikte kaçıp gidiverecek... Ayaklar da zor gider o anda. Demir parmaklıkların ardından, bahçedeki ziyaretçilere sabitlenirsiniz... Gülersiniz belli belirsiz... İçerisi karanlıktır, dışarıdan göremezler sizi. İlacın etkisinden kurtulan biri, kafasını ranzaya vurmaya başlar. Kan sıçrar üzerinize, duvarlara...

Gardiyan gelir, **"Annem annem!"** diye başlar çığlıklar: **Cinler, periler, Hint kralları, Asurlular, tanrılar...** Hepsi sizlerle birliktedir... Bir de **fareler** doktor bey... Yalandır, insanların kıkırdaklarını yedikleri... Ya da bizimkiler öyleydi. Alışıyor insan... Bir de anlıyorsunuz: İnsandan daha tehlikeli silah yok. Ya da bizim anlamamız için zaman, daha doğrusu hayat gerekliymiş...

Hakan ve **Oya** ile seneler önce, **Ankara**'da aynı evde kalmıştık. Ben çalışıyordum, onlar **ODTÜ**'de okuyorlardı. Çok iyi insanlardı. Onlarla ilgili kafamdaki fotoğraflara baktığımda, güzel anlar geliyor aklıma... Gözümüz gibi sakladığımız **"Bir işkenceci polisin itirafları"** kapaklı, eski **Nokta** dergisini, parasızlıktan, **Zafer Çarşısı**'nda sahafa satışımız, kaçak elektirik kullanma teknikleri üzerine yeni tezler, **Sakarya Caddesi**'nde, Arjantin bira içmelerimiz, **Erdal Öz**'ün **"Gülünün Solduğu Akşam"**ını, **Orhan Pamuk**'un **"Sessiz Ev"**ini kitap fuarından çalmalarımız.. Bir de o dönem birbirimize sırılsıklam aşık olduğumuz **Betül**... Betül'ün hamileliği sürecinde Oya'nın gösterdiği şefkati hiç unutamam. Daha çok gençtik, anne baba mı olacaktık? Oya, bir doktor edasıyla Betül'ü sakinleştirmiş, daha sonra doktora gidip, işte o pis operasyonu yaptırmıştı. Bir iki hafta bana kızgın olan sevgilim, neden konu hakkında bir şey söylemediğimi sormuştu... **Acıydı, körpeydi, Türkiye'ydi hayat.** Ve bunlar tadına zorla baktırılmadığı zaman anlaşılmazdı. Birbirimize sarılıp ağlamıştık... Nereden nereye? **An, hayat ve zaman...**

Onlarla uzun süre görüşmemiştik. Belki de ihmal etmiştik birbirimizi. Sonrasında da zorunlu ayrılıklar... Oya içini çekti, ağladı ağlayacak... Beni süzdü.. Yine sustu... Aynı anda üç an...

Hakan'a bir şeyler getirmiş. Eşofman, kolonya falan... Kitap, gazete yasak... **"N'oldu ona?"** dedim... Hakan ile Oya,

üniversitenin ardından, evlenmeye karar vermişler. Ama bakmışlar ki evliliğin ardından, araya ayrılıklar girecek, Hakan, **"ilk önce askerliği yapayım"** diye düşünmüş. Neyse, Hakan, acemiliğin ardından, bölgeye gönderilmiş.

Hakan'ın askerliğinin, tam 244. günü... Operasyona çıkılmış, bir köyde arama yapacaklar, halkı sıraya sokmuşlar. O sırada şirin bir çocuk görmüş Hakan. Yanına gidip eğilerek, saçlarını okşamış, "Adın ne senin?" diye sormuş. Çocuk, Hakan'ın yüzüne tükürmüş. Bunu gören arkadaşı, **"Vur ona"** demiş. Vurmamış Hakan. **"Ben tavuğa bile zarar veremem"** demiş. Arkadaşı, daha sonra dolaşıp bir **tavuk** bulmuş... Kafasını koparıtarak, Hakan'ın yüzüne atmış, Hakan da şarjörünü **"Alçak!"** çığlıklarıyla, arkadaşının üzerine boşaltmış...

Hakan'ın hikayesi, 50 kelimede anlatılacak kadar basitti ve burası, 50 kelimede anlatılacak kadar Türkiye'ydi...

Oya ile aramızda yine sessizlik oldu... Birbirimizin elini tuttuk. Oya benim elimi sıktı. O an gözyaşlarım donuklaştı. Paniğe kapıldım. Çünkü söz yavaş yavaş bana yaklaşıyordu. Ne denirdi bu durumda? Ne anlatılırdı? Söz biterdi burada ve ben sözün bittiği noktadaydım...

–Anlıyorum...

Sigara yakarken **Hogir** geldi aklıma... Hogir, **14 yaşında** bir çocuk, dağda, benim yanımda ve mağarada... İkimiz de 'tutuklu'yuz... Bazen geçmişini anlatıyor da, sanki onları o değil, başka biri yaşamış. Mimikleri, gülümseyişi o ifade. Dokuz yaşında milis, 11 yaşında gerilla olmuş Hogir. Bana anlattığı anısını hiç unutamam.

28 saat süren yolculuktan sonra 24 kişilik bir gurupla bir korucu köyünü sarmışlar. Ay, dört bir yanı aydınlatıyormuş. Bakmış, bir korucu "cıscıbrak", doğrultmuş namluyu, **basmış tetiğe...** Kaleşnikofun mermisi, o insanın girtlağına girince, bedenle kafayı iki yana ayırmış. Daha sonra, tüm köy "temizlenmiş" onun ifadesiyle. **"20-30 çeteyi mutfağa göndermişler".**

Daha sonra katırı alıp, arkadaşlarından gizlice köye girmiş Hogir... Köyün içinde dolaşmış dolaşmış... Kepenkleri olan o yeri bulmuş. Tüfeğindeki mermileri, dükana yağdırınca hem kepenk, hem de camlar **"aşağı düşmüş"**. Çakmağını yakmış ve girdiği bakkal dükkanında ne kadar çikolata ve gofret varsa katıra yüklemiş Hogir. Arkadaşlarının yanına geri dönmüş. Uzun bir yolculuktan sonra, kendi noktalarına geri döndüklerinde çikolata ve gofretleri arkadaşlarına dağıtmış.

Hogir, dedim ya 14 yaşındaydı. Köydeki arkadaşlarını çok özlemişti, silahını bırakıp, köye kaçarken arkadaşlarınca yakalanmıştı. Benim gibi o da "tutuklu"ydu.

–Oya'da kalmıştık.

Oya, benim durumumu ailemden öğrenmiş. **"İyi gördüm seni"** dedi. **"Hakan'a ulaşmaya çalışırım, ama zor"** dedim. **"Olsun"** dedi. **"Sen sıkma canını..."** Oturduk bir süre... Eskiye döndük. Güzel günleri yadettik...

Ne düşünüyorsunuz doktor bey?

–Şey, tamam, bu kadar yeter. Şimdi kliniğe...

Yetmez doktor bey. Bu savaş, bu acı, bu vahşet niye? Kim köpekleştiriyor bizi, **nasıl köpekleştik biz?** Niçin dört yanımız patlamış beyinlerle, kopmuş kollarla, bacaklarla dolu? Nasıl çıkar insanlar insanlıktan? Siz Hakan'ın, siz benim resmimi yapabilir misiniz doktor bey? Daha dün bana **"Alışamamışsın"** diyordunuz. Ben alışmak istemiyorum. Onlar gibi, sizin gibi olmak istemiyorum. N'olacak, bu hayata beni mi alıştıracaksınız? İstemiyorum.

Sizin penisinize hiç kırık cam parçası soktular mı? Soktular mı doktor bey?

Adam, **"gel bakalım"** dedi. Odaya girerken, gözlerimi bantladılar. Tahta sandalyeye oturtuldum. Ellerim arkadan bağlandı. **"Konuş"** dedi. Arkadan biri **"Orospu çocuğu! Geberceksin salak..."** diye bağırdı. Hiçbir şey bilmiyordum. **"Kola iç, kola"** denildi. Birden pantalonumu gebertesiye çıkarttılar. Bir şişe kırıltısı duyuldu... Testislerimi tuttu, sıktı bir diğeri. Penisim, sanki bir kalem tutar gibi tutulup, cam kırığı sokuldu. Acıdan bayılmıştım... Kendime geldiğimde, kaşındığımı hissettim. Aylarca yıkanamamıştım ve her tarafım pislikten bitliydi. Bacaklarımı ovuştururken, canım acısa da kaşınıyordum işte. Adam ne dese beğenirsiniz? **"Yapma canım yapma, huylanıyorum"** dedi... O huylanıyordu ve ben onun **"can"**ı oluyordum. Oysa benim canım kesiliyordu... Yetmedi. Kola şişesinin ağzını kırmışlar meğer.

–Yeter, yeter!..

Neden yeter ki; **sandalyeden kaldırılıp o şişeye oturttular.** Kan doldu şişeye... **O şişe benim anüsüme girerken, sizin "milletiniz ve devletinizle bölünmez bütünlüğünüz" korunuyordu**, biliyor musunuz? N'oldu? Ne kalıyor, kandan başka elimize? Bu savaş, bu acı, bu vahşet niye? Nasıl köpekleştik biz? Ve ben bunlara alışmak değil, köpekleşmemek istiyorum doktor bey.

–Ama mesaim bitti benim... Yemek vatii Hadi canım...

Peki!..

Kutlu Esendemir

Akşamsefası

Renkli Büyük Bir Gazetenin Anatomisi:

Baş Sayfa:

Gazetenin ismi yazılırken mutlaka bayrak kırmızısı kullanılır. Logonun yanında Türk Bayrağı veya Türkiye Haritasının ya da her ikisinin birden bulundurulması gerekir. Benim milliyetçiliğim senin milliyetçiliğini döver tavrıyla logo, Türkiye şeklinde yapılarak gazetenin ismi de içine yerleştirilebilir.

Sayfanın üst yarısı bilgisayar, televizyon, dişçi kolduğu, helyum gazı kuponu duyuruları için rezerve edilir. alt kısmı ise her gün için farklı, kocaman bir manşet bulunur. Başlıklarda Vurgun, mafya, Kriz, Cehennem, Kardak, Yok, çok, Şok ve bok kelimeleri tercih edilir.

Gazetenin en yakışıklı yazadı da, şık bir fotografı ve o günkü yazısının ilk paragrafıyla ilk sayfanın altlarını süsler.

2. Sayfa:

Güzel kadın fotograflarına ve popçu, manken, sunucu dedikodu haberlerine yer verilir. Fotograflarla haber arasında bir bag olmasına gerek yoktur. Sayfanın alt yarısında reklam olur.

3. Sayfa:

Bu sayfa yılların klasigidir. Adliye ve trafik kazaları haberleri verilir. Ölüler, yaralılar, tecavüzler, kavgalar ile doludur. Fotograflar genellikle içki masasında, dgünde falan çekilmiştir veya gözü bantlı vesikalıklardır. Sorarsanız kimse sevmez ama herkes okur.

Sag üst köşe "halk tipi" bir yazarındır. "Orta 2 terk" herkesin anlayabileceg iv söylediklerine itiraz etmeyecegi türden eflasyon, zam, egitim sorunlarına deginen yazılar yazılır. Okuyucunun hızla okuyup, çabuk sindirmesi ve üzerine fazla düşünmeden bir sonraki sayfaya geçmesi istenir, çünkü daha "bakılacak" çok sayfa vardır.

4 ve 5. Sayfalar:

İlginç, garip, tuhaf yazılar yazan bir gazeteci ile mutlaka turuncu başlıklı bir köşesi olan bir başka yazar vardır bu sayfalarda. İlginç gazeteciyi bazıları nefretle bazıları da taparcasına okur ama sonuçta okunur. Reklamlardan kalan yerlere, kadın fotografı kullanılabilecek her türlü haber gireblilir. Kadının mayolu veya mayosuz olması tercih edilir.

Ekonomi Sayfaları:

Piyasa haberleri ve Borsa tablolarına yer veriliyorsa da bu sayfaları yapmaktaki asıl amaç, banka ilanlarını alabilmektir. Köşe yazıları ve bilgiler okuyucuya para kazandırır mı bilinmez, ama reklamlar gazeteye iyi para kazandırır.

Orta Sayfalar:

Buralarda bir yerlerde "bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olan" ve "hangi akla hizmet ettiği açıkça belli olan" herşeye maydonoz yazarlar vardır. kocaman köşelerini kısa kısa bir sürü yazıyla doldururlar. Degindikleri başlıca konular; siyaset, ekonomi, spor, sevdikleri, sevmedikleri, tavsiyeleri. Merve Ildeniz, GS, FB. perhiz ve lahana turşusudur.

Yine bu civarlarda sadece ekonomi, siyaset, dış dünya haberleri geyiği yapan tipler ve politikacılardan laf taşıyan dedikoducular vardır.

Sektörel Sayfalar:

Gıda, bilgisayar, kadın veya çocuk gibi her hangi bir konuda bilgi veren sayfalar degil o günkü sayfayı olusturan sektörün şirketlerinden reklamlar ve biraz şanslıysanız hiç olmazsa reklam veren şirketlerden haberler bulursunuz.

Spor sayfaları:

Sayfa, haber, fotograf ve yazar sayısı o kadar çoktur ki, bir büyük gazeteden rahat hergün iki tane spor gazetesi çıkarılabilir. Genelde Fenerli olurlar ama icabında anında "Kral öldü. Yaşasın yeni kral." prensibini uygulayıp çark edebilirler. Anadolu takımlarını sevmezler. Çünkü büyük gazeteler İstanbul'dadır ve gazeteciler için deplasmanlara gidip maç izlemek çok eziyetlidir. Hayallerinde tümü İstanbul takımlarından oluşan bir 1.Lig vardır.

Arka Sayfa:

2. ve 3. sayfaların yabancı gazete ve dergilerden kesilen veya ajanslardan gelen yabancı haberlerle oluşturulan versiyonudur. bazı gazeteler Amerikalı bir yazara yer vererek arka sayfayı iyice yabancılaştırmıştır. Sağ üstte mutlaka Cindy, Cludia veya Hülya Avşar fotograf bulunur. Bazen altına haber yazıldıgı da olur.

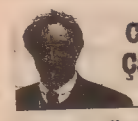

Cengiz Çandar

YAZDI

Fener gönüllerin şampiyonudur!

Beşiktaş'ın İstanbul'da Trabzonspor'u 2-0 yenip, Fenerbahçe'nin haftalar sonra liderliğe yükseldiği gün Trabzon'daydım. Maç esnasında şehirde hayat durmuştu. Maçtan sonra inanılmaz bir tezahür şehri kapladı. Çocuğuyla, yaşlısıyla, kadınıyla erkeğiyle Trabzon'un, Trabzonspor'la birlikte soluk alıp verdiğine hem hayretle ve hem de gıptayla tanık oldum.

Trabzonlular o kadar sevimli, o kadar hoş insanlar ki. "Bu takım bu yıl şampiyon olamazsa, bu insanlar kimbilir ne kadar üzülecekler" diye aklımdan huzurle geçirdim. Koyu bir Fenerbahçeli olmama (koyu olmayanı zaten Fenerbahçeli değildir) rağmen, aklımdan 5 Mayıs'taki maçı geçirdim. Kendi kendime, "Eğer" dedim "O gün geldiğinde Trabzon kazanırsa çok üzülmeyeceğim".

Bugün, içimde, Trabzon'a yönelik "sevecen bir huzur" var ve ayrı zamanda tahmin edilemeyecek kadar sevindiyim!

Hele pazar günkü maçtan sonra, başta İstanbul, Türkiye'nin her yerinde onbinlerce insanın coşkuyla sokaklara fırladığını tanık olunca, Fenerliler'in, maç gecesi sabahı karşı binlerle Atatürk Havalimanı'nda takımı bekl'diklerini bilince, ertesi [illegible]

Cengiz Çandar

Dumurumuzun Şampiyonudur !

Cengiz Çandar "vakt-i zamanında" işçiye, memura, öğrenciye, esnafa rağmen ANAP ve Turgut Özal'a övgüler düzerdi. Şimdilerde kendisine yeni bir "övülesi" şahsiyet bulmuşa benzer. Trabzonlulara, Beşiktaşlılara, Galatasaraylılara ve tüm diğer takım taraftarlarına rağmen FB ve Ali Şen'e övgüler düzüyor.

Herkesin Fenerli olduğunu veya FB'nin Milli Takım olduğunu sanmalı ki; herkesin Fenerbahçe takımıyla iftihar etmesini ve en tuhafı "En haksız saldırılara hedef yapıldığı halde, doğru davranıştan taviz vermediği ve ... Fenerbahçe'yi zirvelerde dolaştırdığı için" Ali Şen'e özellikle teşekkür edilmesini istiyor.

"Bu durum, mafyasıyla ünlenen Rusya ve ajanlarıyla ünlü ABD arasında dünyada yaşanan yakınlığın Türkiye'deki tezahürü olsa gerek." diyorum ve Fenerbahçe'nin "olası" şampiyonluğunu şimdiden kutluyorum.

Siyasi linç : Çok ilginç !

Medya, Tansu Çiller konusunda iki arada bir derede: TEDAŞ, TOFAŞ, örtülü ödenek derken; meclis soruşturmalarıyla köşeye sıkışan, Yüce Divan yolu ardına kadar açılan ve tekrar başbakanlık yapma şansını belki de yitirecek olan Çiller'i nasıl konumlandıracaklarını bilemiyorlar.

"Sokaktaki insan" olarak; gazetelerde, Çiller'in Yeniköy'de yeni ev aldığını, hizmetçisinin çiftliğini üzerine geçirdiğini, TOFAŞ ihalesinde zarfları erken açtığını okuyorsunuz. Sonra örtülü ödenekten bir yerlere 500 milyar lira aktardığını duyunca kıllanıyorsunuz.

Sabah grubu, zaten seçimlerin öncesinden beri Çiller'i destekleyip, Yılmaz'ı köstekliyor. O yüzden şimdi bir ağlamadıkları kalıyor. Can Ataklı'ya göre; "Yılmaz ve yandaşları, Çiller hakkında kamuoyunda hoş olmayan izlenim edindirecek haberler yayıyor. Siyasi ve ticari geleceklerini dinozorlaşmış gerici kesimlerin iktidarına bağlayanlar Türkiye'nin önünü tıkamak için çabalıyor."

Buradan da Can Ataklı ve Sabah grubunun ticari geleceğinin kimin iktidarına bağlı olduğunu kolayca çıkarmak mümkün oluyor. Ataklı her ihtimale karşı yazısını "Yok yani Çiller önemli değil, mühim olan çağdaş gelecek" geyiği yaparak bitiriyor.

Hürriyet-Milliyet grubu ise Çiller'in karşısında Yılmaz'ın yanında yer alıyor. Hürriyet'ten Oktay Ekşi, belgeleri ilk kendi gazetesi yayınlamış olmasına ve Çiller'in ilk baştaki inkarını eleştirmesine rağmen, sorgulanamaz örtülü ödeneğin "sokağa düşmesinden" yakınıyor.

Medya, Çiller'in siyasetten silinmesine karşı ayağını denk alırken; bir yandan da böyle bir durumla karşılaşmak istemediğinden Can Ataklı'nın yazısının başlığında olduğu gibi olayları "Siyasi Linç" olarak yorumluyor.

Refah'ın ANAYOL'u parçalayıp iktidar olma, Mesut Yılmaz'ın Tansu Çiller'in ayağını kaydırıp başbakanlıkta birkaç yıl daha oturma, DYP'li muhaliflerin Çiller'i partiden uzaklaştırma, sosyal demokratların muhalefet yapıyormuş gibi gözükme hesapları ve bu yüzden yapılan ayak oyunları iğrenç. Belki de Çiller'e karşı takınılan tavır bir siyasi linç. Ama bunların hiçbiri ABD'deki malvarlığını, Mert'in torpilli askerliğini, Yeniköy'deki yeni evi, üzerine lüks pansiyon kurulan araziyi, TEDAŞ'ı, TOFAŞ'ı unutturamıyor.

Sonuçta, iki yanlış bir doğru etmiyor. Yanlışlıklar abidesi Tansu Hanım, yanlışlıklar abidesi insanlar tarafından Yüce Divan'a doğru sürükleniyor. Ne diyelim, ilginç bir linç !

antimedya test

1. Yeni Yüzyıl yazarı Murat Birsel, "devreye yeni giren Robocop polisimiz" hakkında şematik bilgi verip, "Bu caydırıcı güç gerçekten etkileyici." dedikten sonra ne yazıyor ?

a) Ama önemli olan, insanları mutlu ve huzurlu kılarak olayları önlemek.

b) Ekonomi, eğitim ve sağlık konularında da keşke böyle etkileyici adımlar atılsa.

c) Aklı başında insan, çevik kuvvetin karşısında sadece gülümser.

2. Canan Barlas Milliyet'teki köşesinde, "Anneler Günü'nde kadınlara duyurulur." diyerek "Ortalama kadın ömrünün 80 yıl olduğunu" Türk kadınlarına müjdeliyor. Hangi ülkede yapılan saptamaya dayanarak ?

a) ABD

b) Etiyopya

c) Türkiye

3. Ertuğrul Özkök, 1 Mayıs günü çıkan olayları TV'den izlerken; gençliğinde iki yıl ara ile yaşadığı ve kendi açısından büyük devrimler olan iki olay aklına geliyor. Hangisi bunlardan biri DEĞİL?

a) Türkiye'de televizyon yayınlarının başlaması.

b) 68 öğrenci olaylarında aktif olarak yer alması.

c) Kesik bluciniyle Akdeniz sahillerini dolaşması.

4. Hadi Uluengin, artık Mesut Yılmaz'ın statükocu ve muhafazakar olduğunu düşünmüyor. Bu durum, Yılmaz'ın Başbakanlığı üstlendiği günden bu yana sergilediği neden kaynaklanıyor?

a) Aktif performanstan.

b) Genç performanstan.

c) Blucin performanstan

5. Yeni Yüzyıl yazarı Gülay Göktürk, "Patlıcanı sakın küçükseme güzelim. Çünkü işin sonunda hıyar gibi kalmak da var." diye bitirdiği yazısında; genç kızlara verdiği öğüde nasıl başlıyor ?

a) Bahçeye ekilecek en iyi sebzelerden biridir patlıcan.

b) Özel bir yemek için mutlaka patlıcan gerekir.

c) İnsanın kişiliği patlıcana çok benzer.

Cevaplar: 1.c 2.a 3.b 4.c 5.c

Fikret Bekler

40 polis, terörist Efe'yi yakalayamadı

ÇEŞİTLİ illerde katıldığı eylemler nedeniyle aranan bir DHKP/C militanı, Muğla'nın Milas ilçesinde ormanı saran 40 polisin elinden kaçıp, izini kaybettirdi.

Adana ve Aydın'ın yanı sıra çeşitli illerde eylemlere katıldığı için aranan **Selçuk** adlı soyadı belirlenemeyen DHKP/C militanının, 1.5 yıldır Milas'ın Derince Köyü'nde barındığı ve burada bir köylünün tarlasında çalıştığı belirtildi. Bunun üzerine Aydın ve Muğla Emniyet Müdürlükleri'nden sivil ve resmi polislerden oluşan 40 kişilik ekip, 'Efe' kod adlı teröristi yakalamak amacıyla harekete geçti. Terörist ile yanında çalıştığı kovlu **Mehmet Yılmaz**, Söke-Milas karayolu kenarındaki tarlaya gitmek üzere çarşamba sabahı koyden ayrıldı. Tarla yakınlarında önlem alan polisler, gelmekte olan teröristi **Selçuk**'a teslim olması uyarısında bulundu. Ancak bir anda fırlayan terörist, kurşun yağmuru altında otların arasına dalarak izini kaybettirdi. Kaçışın ardından helikopterlerin de katıldığı arama çalışmalarına rağmen, teröristi Selçuk'un izine rastlanmadı.

■ Türker KIR / MİLAS (Muğla), (hho)

Bir haberin düşündürdükleri:

● "Kurşun yağmuru altında otların arasına dalarak izini kaybettiren" pençe silahlı değilken neden onca polis ateş ediyor?..

● Kurşun yağmuru sonucu öldürülseydi, polis "teslim ol çağrısına ateşle karşılık verdi" mi diyecekti?.

● Genç için "çeşitli eylemlere katıldı" deniyor suçlu olduğunu mahkemelerin ortaya çıkarması gerekmiyor mu?. Bu silahlar nede kullanılıyor?. ● Bu haberi yapan, neden bunlara hiç değinmiyor?..

DELİSİN İNKAR ETME

-Migros'un ucuzluk bültenlerin ciltletip, kütüphanenin mutenaa bi köşesinde biriktiriyosan.

- Hayatta ilk defa görüyo gibi saatine bakıyosan..

- Fikren acizmendi takılıyo, hep bed tripteysen...

- Tamam takoz gibi müslümansın ama, hiç kimseye gidip, günap çıkarma eylemine girmediysen..

- Resimli öyküleri okurken dayanamayıp son karesine göz atıyosan..

- Tüm kurallara aykırı olma adına içi boşalan süt şişesini suyla çalkalamıyosan..

- "Koma"ya bile cep telefonsuz girmiyosan..

- Tanıştırılmadan tanışamıyosan..

- Duşta, palavradan italyanca şarkı söölemiyosan..

- Masturbasyonlarının kadını hep aynıysa..

- Bi "FM" radyosuna, dayılanıp, kan kusma hırsıyla telefon çakma isteğinde hep meşgul çalıyo, içine atıyosan..

- En az on telefon numrası kapasiteli bi hafızan yoksa.

- Buğulu camlara hep aynı şeyleri çizip, yazıyosan.

- Yakandan görünen sütyen askını çekiştirmekle ömür tiketiyosan..

- Arabada kırmızı ışıkta beklerken, yandaki arabalardakilerle göz göze gelmekten özenle tırsıyosan..

- Gitar çalanların ayaklarıyla pat pat ritm tutmalarından estetik bi uyuz kapıyosan..

- Karate hareketleriyle gazte katlayıp, yarı uçan tekmeyle ayak ayak üstüne atıp, kafa atarcasına yazılara gömülüyosan..

- Yüzükoyun yatarken, dünyanın ömür tarafında tam karşında kimler var tribine giriyosan..

Yavuz Taran

KANLI SÖYLEŞİ YASİN AĞIVEREN

DUYGU ASENA

Kadının adı yok, aslında aşk da yok, Duygu Asena cephesinde ne var ne yok?

ASENA: Beş kitabım var. İş hayatımla ilgili, beşincisi basılıyor olması bana sıkıntı veriyor. Onun dışında özel bir şey yok.

Kadın erkek eşitliğinin neresindeyiz, ne kadar mesafe katettik?

ASENA: Feci bir yerindeyiz. Feci feci bir yerinde yani. Hiçbir yerinde değiliz. Küçük küçük şeyler, mesafeler aldık, basın miçolarının kadın hakları üzerindeki baskılar kadın haklarındaki birkaç maddeyi değiştirdi, birkaç yürüyüş oldu. Birkaç konuyu insanlar tartışıyor, ama sadece tartışıyor. Çok feci bir durum.

Erkeklerin, kadın dergilerine bakış açısı nasıl?

ASENA : Bir şey okuyorlar. Bilmiyorum ama benim kitabım çıktığında çok tepkiyle karşılaştım: Kadın dergilerini okuyorlar, fakat kompleksli tarafları var. Alıp açıp okuyorlar, rahatça ama, versene yaa şuna bir bakıyım şey, falan gibi...

Başbakanı kadın, vergi rekortmeni kadın olabilen bir ülkede, erkek nasıl egemen olabiliyor?

ASENA: Eee, onlar çok önder kadınlar. Kadın isterse bir yere gelebilir, ama o kadar bastırılmış ki, istemiye istemiye yer kalmıyor kadına. Tansu Çiller bir örnek, tabii ki erkek egemen. Çünkü erkeklerin bir üstünlük için yurmayı, kırmayı, asmayı kesmeyi bilen ve öyle eğitilen insan türü.

Tarlada yüzde yüz kadın, mutfakta yüzde yüz kadın, yatakta yüzde yüz kadın, siyasi arenada veya mecliste yüzde kaç, neden?

ASENA: Sanki o bir tepki. Üç-beş yıl önce milletvekili kadın "biz bir eşantiyonuz" demişti.

En sevdiğiniz yemek veya severek yaptığınız yemek?

ASENA: Son derece iştahlıyımdır. Çikolata sevdiğim için çok yerim. Yemek değil ama abur cubur sandöviçi çok severim. Yemek yapmıyorum.

Peki, kadın ağlarken güzel sözü size neyi anlatıyor?

ASENA: Korkunç vahşet, ağlamak hayret bir şey. Kadın niçin ağlasın, niye insan güzel olsun. Aslada! Feci bir şey.

Kadınların en büyük sorunları sizce nedir? Bir ekmek kaç para?

ASENA: Kadınların bütün toplum içindeki herşeyleri sorun erkekler tarafından itilip kakıştırılıyorlar. Türk Ceza Kanunu ve Medeni Kanunu bilmiyorlar. Ekmek kaç para, gerçekten bilmiyorum. Sandöviç ve kepek ekmeği alıyorum.

Yıldız Tilbe olayında medyanın tavrını nasıl buldunuz?

ASENA: Ben bu şöhretler konusunda medyanın tavrını çok feci buluyorum. Ben bunun haber olmasına bile karşıyım. Fazla hayal ve iyimserlik bir adım varsa bir yolsuzluk yaparsa veya hırsızlık ya da birine iftira atarsa kötü şeyler ama haber olabilir, fakat evinde esrar içmesi normal bence.

İZLENİMLERİM

Keyfiyete uygun olarak imar edilmiş, doğan sentır adeta bir derebeylik şatosunu andırıyor, medya baronlarının ikitelli şatafatları, birbirine özentili bir yapı ve yapılanmadan, hatta derebeylerin tehlike arzından kaynaklanmış olsa gerek,

özellikle göçmen boyları gibi, dere ortasına iskânı düşünülen şato görülmeye değer, meraklısı iseniz gidin görün,

keyfe değer verecek şeylerle karşılaşmadık değil, ama derebeylik nizamnamelerinde hoşgörüyle karşılanacak şeylerdi,

derebeylik kuralları işlevliğini gösteren hükümler üçüncü kata çıkıncaya kadar varlığını gösterdi,

şatonun kapısından içeri girdiğimizde arandık, nah arandık öylesi bir aranma karşımıza çıkan iki cariye masumane bakışlarıyla gözleri aşk deryasında ıslanmış gibiydi, tıpkı yöneticileri asena gibi kimliklerimizi aldılar bizi içeri saldılar,

tedirgin, ürkek bir şekilde makamı mevkiye ulaştık, sanki bir kasavethaneye girdik, Kutlu Esendemir'in dudakları kurumuştu, Asena hanımın fantazi bir dille, teveccühler saçarak karşılayıp yer göstermesi, şato eyaletinin gelen elçilere gösterilecek iltifat (yakınlık) hükümleri çerçevesindeydi, güleryüz ve tatlı bir dille izzeti ikramda bulunarak Kutlu Esendemir'in kuruyan dudaklarını ıslattı, boş lafla değil tabii, acı bir neskafe ile, bazen alevli, bazen sakin bir ortamda söyleşimizi tamamladık, dışarı çıkarken etrafı şöyle bir kestim, içerdeki havanın iyiliğine rastlayamadık, bazı masalarda sevgililerden gelen çiçekler var gibiydi, neşe ve keyif ayyuka çıkmıştı, bazı masalarda da kalemini kemiren dertli şoparlar, sanki sevgililerinden ayrılmış da hırslarını kalemlerden alıyorlardı, veziri azamlara rastlayamadım, kavelyeler ortalıkta cirit atıyor, cellatlar kılıç bileyliyordu, pejmürde yapılı üç de zavallı gördüm, hanedanın yaltağı gibiydiler,

bab-ı âli'yi ikitelliye taşıyan derebeylik hanedanının gerçek yüzü saklana saklana siyasi merhalelerini sergilemekte birbirine adeta diyet borçları varmış gibi, yarışmaya girmek değil, yarıştan kaçar yanları vardı, özü ayrı, sözü ayrı hanedan kasavethanesinde gününü gün edenler de bulunuyor elbette...

Kanlı kalem Yasin

Akşamsefası

KIZILCIK ŞERBETİ

Odada iki kadın. Birinin konumuzla pek alakası yok. (Ben olanı) Diğeri ise kaskatı kesilmiş vücudunun üzerinde taşıdığı ağlamaklı gözlerine mi, yoksa titreyen dudaklarına mı söz geçirememenin muhasebesini yapmak için sözcüklerin arasına saniyeleri serpiştirmekle meşgul. Birinden birisini başaracak ama hangisini?

İkisi de olmuyor ve küçük ama aceleci adımlarla banyoya gidilerek, bir süre yalnız kalmak tercih ediliyor. Bu banyo gel-gitleri, konuşma boyunca her defasında özür dilenerek pekçok kere tekrarlanıyor. Benimse amacım, iç burucu konuşmalardan uzak, ölen

sevgiliye teğet geçen küçük, zararsız bir röportaj yapmak.

Bereket, Beyoğlu'nun ara sokaklarındaki apartmanlarından birinin tepesinde, konuşmaktan lambanın yakılmasının bile unutulduğu bir akşamüstünü paylaşan bu iki kadından biri akıllı çıktı. Filiz Kutlar, öyle her babayiğidin, her istendiğinde yapamayacağı bir şeyi yaparak, bizi kendi elleriyle 30 Aralık 1994 akşamüstüne götürdü.

"En son ki konuşmamızda bana Manmara'nın kafesinde buluşmamızı söylemişti. Ne rastlantıdır ki; o gün bizim evlenme yıldönümümüzdü. Berbere gittim. Saçlarımı yaptırdım. Ona hediye aldım. Saat 19.00 gibi kafenin önüne geldim. Baktım kapalı. Herhalde yılbaşı öncesi servis yok dedim. Evde bekliyordur diye hızla eve gittim. Sokağa girdiğimde evde ışık olmadığını farkettim. İçime bir ürperti girdi. Bir koşuda yıkarı çıktım. Evde de yoktu..."

Kendisi yoktu ama hayatına bedel bir not vardı telesekreterde. Filiz Kutlar'a, hayat denen kısa metrajlı filmde sevdiği adamın telesekreterden bombalı saldırıya uğradığını duymak rolü düşmüştü. O da oynadı çaresiz.

"Hemen hastaneye koştum. Ümit dolu bekleyişimiz çok kısa sürdü. Beni son kez yanına çağırdığında 'Seni seviyorum' dedi. Sanki son olduğunu o da biliyordu."

Ya sonra, diye sormaya gücüm yetmedi. Minik bir serçe edasıyla oturduğu koltuğa sığınmış duran bu kadının mutsuz olmasından az kaldı kendimi suçlamaya başlayacaktım ki, 'Ya sonrası'nı kendiliğinden anlatmaya devam etti:

"Öyle bir an ki; sözcüklerde karşılığı yok. Bir uyuşma, bir hiçlik duygusu sarıyor her yerinizi. Sanki orada duran ben değilmişim. Sanki başka birisinin yaşamına, ölümüne tanık oluyorum. Ama ölen Onat'tı.

Hemen gözleri yere, saçları da gözlerinin üzerine düşüverdi. Bunu fırsat bilip, soru bulmak için tavana bakınmaya başladım. Güzel şeyleri hatırlatmalıydım ona. Tabii ki aşkı:

"Küçük merhabalarımız olurdu önceleri. Bu merhabalar, eşlerimizden ayrılmamızdan yıllar sonra arkadaşlığa dönüştü. Ortak gittiğimiz yerler, arkadaşlarımız çoktu. Zamanla duygular belirdi. Sakin ve yavaş gelişen bir aşktı bizim ki. Sonunda çok sevdik birbirimizi."

- Peki neydi Onat Kutlar'da sizi çeken?

"Onat çok zeki birisiydi. Hemen hemen tüm zevklerimiz aynıydı. Üstelik çok neşeli, çok kültürlü ve kibardı."

- Ya yakışıklılık?

Yavrusuna sahip çıkan kuzgun gibi, hatta böyle bir sorunun ne kadar abes olduğunu anlatmak istercesine, gözlerini açа açа:

"Aa hem de çok. O çok yakışıklı, delici bakışları olan bir erkekti!"

Sözlerine pek değil ama gözlerine iyice baktım: Hem de nasıl aşıktı. Bu, Beyoğlu sinemalarında oynayan bir 'Onatko-Filize' aşkıydı. Siz tabii ki bu iki ada takıldınız. Onlar da sizin gibi bu adlara takılmışlar ve birbirlerine takmışlar. Anlamları çok önemli değil. Önemli olan bu takma adların kullanılmasını gerektiren durumun artık ortadan kalkması.

"Günde on defa telefonda konuşurduk. Herkes haftalardır görüşmüyoruz da ondan böyle sık konuşuyoruz sanırdı. Her telefonda bana, Filize yavrum benim, güzelim benim, diye güzel sözler söylerdi. O sözleri öyle özlüyorum ki... Hala elim telefona gidiyor. Onat'a bir alo demek istiyorum, birşeyler anlatmak istiyorum."

Hani hep, "sensiz yaşayamam, ben de ölürüm" denir. Bilirsiniz, çok sevgilerin raconudur bu sözler. Onlarsız olmaz. Ya sevgilisiz?

"Yasemin'in yerinde olmayı çok isterdim. Biliyorum saçma ama kaç kez intihar etmeyi düşündüm. Hiçbirşey ilgimi çekmiyordu. Bir kolum, bir bacağım yoktu artık. Ancak iki ay sonra tiyatrodan teklif geldi. Hayır dedim, oynayamam. Israr ettiler, destek oldular. Sonunda düşündüm, Onat'a yakışmalıyım dedim. Onat beni böyle görmeyi istemezdi diye düşündüm. Provalar başladı. Yavaş gidiyordu ama bir süre sonra açıldım. O dönemde gösterdikleri anlayış için Erol Keskin ve tüm arkadaşlarıma müteşekkirim. Seyehatler ise en büyük kurtarıcım oldu. Fakat onlarda da dönüş yolu çok zor geliyor. Her dönüşümde Onat'sız bir İstanbul'a geliyor olduğumu bilmek gerçekten acı verici. Bir de fotoğraf çekiyorum. Yazı yazıyorum. Fotoğraflarımı da kendim basıyorum. İş çıkarıyorum kendime. Yoksa çıldırırdım.

- Akıllı kadınlar, arabesk yapmadan, sinir krizleri geçirmeden hiç acı çekmiyormuş gibi acı çekiyorlar. Bilerek ya da bilmeyerek bunu tercih ediyorlar. Sizce çok mu iyi ediyorlar?

"Buna mecbursunuz. Hayatın içindeyseniz ve öyle ya da böyle yaşıyorsanız bunu sürünerek yapmanın bir anlamı yok. Ayrıca çevrenizdekileri üzmeye hakkınız yok."

Onun bu çok mantıklı görüntüsüne inanıp, içinizi "Aa herşey o kadar da kötü değilmiş" diye rahatlatmak fena halde yanılgı olur.

"O geceler yok mu, korkunç. Hep bir başka rüya görüyorum. İlk sıralar onu sakat, yürümesi için ben yardım ederken görüyordum. Sonraları rüyalarımda randevular vermeye başladım. Sinemada, kafede, evde... Gecede on sefer değişik buluşma yeri görürdüm."

Gerçekleşemeyen son randevunun zorlu raundunu gece düşlerinde veren Filiz Kutlar'ın güzel bir düşü de yok değil.

"Bir sabah uyandığımda kendimi çok mutlu buldum. Gülerek uyanmıştım Onat beni rüyamda öpmüştü. Öyle gerçekti ki..."

Nasıl da mutlu mutlu anlatıyor. O anlatırken ben bile mutlu oluverdim. Oysa ki Filiz Kutlar'ın çok da tesadüfi olmadığına inandığı o saldırı olmasaydı şimdi rüyaları da içindeki aşkı kadar canlı olacaktı:

"Onu çok sevdim. Daha doğrusu biz birbirimizi çok sevdik. öyle mutluyduk ki, artık son zamanlarda ben korkmaya başlamıştım. Birşey olacak. Bir insan da bu kadar mutlu olmaz ki diyordum. Kuşkularım doğru çıktı. Çok mutlu olunamıyormuş. 'Burmadaki Gözyaşları' filminde Doğulu bir adamın batılı kadına söylediği 'Hayat üzüntülerden ibarettir. Mutluluk ise çok kısa süreli bir hediyedir' sözlerini hiç unutumyorum."

Hüzünlü konuşmalardan geçip ruhlarımızı felsefi irdelemelere teslim etmek üzereydik ki telefon çaldı. Arayan bir arkadaşı. Bir sürü arkadaşı var. Sağolsunlar sık sık ararlar. Ben tanığım. Tabii bu aranmalar, bana evi kolaçan etmek için fırsat oluyor. Duvarlar, sehpalar, aynanın önü, her yer Onatko'sunun fotoğrafları ya da kara kalem çalışılmış portreleriyle dolu. Biran durup, onun, Filiz Kutlar'ın söylediği gibi ben de yanımızdaki koltukta oturuyor olduğuna inandım. Bu evin havasında vardı o. Filizesi olduğu sürecede sanırım oralarda biryerlerde olmaya devam edecek.

Konuşma bitti. Yanıma kadar gelip, masanın üzerinde duran iyi görünümlü kitabı bana verdi. Fransızca yazılmış. Anlamadım ama tahmin etmeliydim. "La Ville Oubliée". Yani Kutlar'ın son şiir kitabı olan "Unutulmuş Kent." Böylece onu Kutlar'ın bu şiir kitabı şu aralar Fransa'daki kitbevlerinde satılmaya başlamış bile. Anlaşılan Fransızlar, Unutulmuş Kent'i ellerine aldıklarında ister istemez küçük bir şiiri de okuyacaklar. Küçük bir kadının, şair sevgiliden kopardığı şiiri.

"Niçin şiir yazmıyorsun bana?" sevgilim soruyor.

Oysa bilir ustalar, yaşarken şiir içinde, yazmak zor.

"Hüzne benzer mutluluk" diyordu bir güz günü Chaplin.

Oysa bugün cemreler düştü ve mutluluk bize benziyor. (11 Mart '94) O.K.

KIZ ÇOCUĞU

YİTİK ÇOCUKLAR

Üstlerinde paçavraya dönüşmüş, lime lime olmuş giysileri, baygın ve donuk gözleri, yaslıymış gibi duran yüzleri ve sarsak yürüyüşleriyle ne çok ilgimi çekmiş, ne çok içimi acıtmışlardı İstanbul'a ilk geldiğim günlerde. Tinerleri olsun olmasın, elleri sürekli bir şeyler kokluyormuş gibi burunlarındaydı. Beyoğlu'ndan düğün alayı gibi geçen gençlerin, köpekleriyle gezintiye çıkmış kadınların, kafelere-barlara tünemiş bitkin solcuların, ortalığı birbirine katan işportacıların, sokak aralarından zıpkın gibi fırlayan bıçkınların, bakanı bir daha baktıran ihtişamlı mağazaların, canı istediğince ortalıkta dolaşan polis otolarının, akşamı boyayan sarı-beyaz ışıkların, gecenin en derinine sinen alkol kokusunun, insan telaşının, insan pervasızlığının, insan acısının ve insan ümitsizliğinin ne kadar farkındaydılar acaba?

Daha önce haklarında birçok şey okumuştum. Evlerini barklarını, gerilerde bıraktıklarını, sokaklarda yatıp kalktıklarını, tiner bulabilmek için her önüne gelene avuç açtıklarını, çoğuna tecavüz edildiğini biliyordum. Hallerini görüp de çözüm bulmaya çalışan kimi duyarlı insanların, içlerinden bazılarına barınak temin ettiğini de duymuştum, ama görmek başka birşey! Onlara ilk rastladığım zamanlarda ne çok etkileniyordum. Karşımda irili ufaklı, hayvanla insan karışımı bir çok çocuk vardı. Doğru dürüst konuşamıyorlardı bile. Asıl seslerini, seslerindeki vurguyu ve tınıyı kendileri de unutmuşlar, hırıltıyla anlaşmaya çalışıyorlardı çevresindekilerle. Hepsinin sesi harabeye dönmüştü.

Bir keresinde -aralarındaki anlaşmazlık neyse- kavga ettiklerine tanık oldum. Bir türlü sıkılamayan, bir türlü karşısındakine vuramayan, boşa giden ve sağa sola yalpalayan yumruklar gösterisiydi bu. Öfkelerinin farkındaydılar, ama ayakta duracak mecalleri yoktu. ("Memleketimden" yavaş çekimde "insan manzaraları.") Havada uçuyor gibilerdi, ama kırık kanatlarla.

Kimi zaman bu mağrur caddenin tam ortasında, kimi zaman da kuytu sokak aralarında çıkıyorlardı karşıma. Çaresizlere, düşkünlere acıyarak, üç-beş kuruş uzatarak vicdanını rahatlatan, bilinçaltındaki üstünlük duygusunu

bir kez daha şöyle bir okşayan ve farkında olmadan kendi durumuna şükreden insan tipini epey gerilerde bıraktığımdan hiç yardım etmedim onlara. Sadece anlamaya çalıştım ve üzüldüm elbette.

Alışmak herhalde dünyanın en yüz kızartıcı suçudur. Ve bu suçu işledim. Bu, kendini beğenmiş, gaddar ve yüzsüz kentin an be an artan telaşına, saldırısına ve umursamazlığına yenik düştüm.

Alışmıştım artık. Yanlarından geçip gidiyordum o çocukların. Caddedeki herhangi bir bina, herhangi bir kitapçı, lokanta, herhangi bir film afişi ya da müzik nağmesi kadar doğallaşmışlardı gözümde. İçimde en ufak bir sıkıntı duymadığımı çok sonraları farkettim. Şaşırmayı unutmak ne kötü!

Fakat bir akşamüstü, hep birbirine benzeyen günlerimin bütün moralsizliğini taşıdığım, kargaşa artığı bir akşamüstü, bir mağazanın önüne çömelmiş o iki tozlu çocuk fena vurdular beni.

Tam bize göre bir kahvede üç-dört arkadaşla oturup çay içtikten sonra vedalaşmış, ağır aksak adımlarla otobüs durağına doğru gidiyordum. Aniden gördüm o ikisini. Caddeye açılan sokağın hemen yanıbaşındaki kibirli bir mağazanın önünde, başlarını yere eğmiş bir şeylerle uğraşıyorlardı. O sırada yanımdan erkek gibi yürüyen genç bir kız geçti. Uzun topuklu ayakkabısı, dapdaracık adi kotu, rüküş bluzü ve acemi makyajıyla üçüncü sınıf bir pavyon yosması olduğu anlaşılabiliyordu. Başını hafifçe yukarıya kaldırmış, etrafa küstah bakışlar fırlatarak gidiyordu. Mağazanın yanına geldiğinde aniden durup yayvan ve alaycı bir sesle, hesap sorar gibi, **"Ne yapıyorsunuz lan siz burda"** diye çıkıştı tinerci çocuklara. Daha da meraklanıp, adımlarımı sıklaştırarak, hemen yetiştim oraya. Cadde ışıklarının izin verdiği ölçüde ne olduğunu görmeye çalıştım. Dikkatle baktığımda, çocuklardan birinin el bileğinin kan içinde kaldığını ve aynı çocuğun elindeki kırık bir cam parçasıyla diğer çocuğun bileğini kesmeye çalıştığını gördüm. Hemen müdahale edecektim, ama genç yosma benden atak çıktı. Çocukların uyuşmuş dudaklarından ses çıkmayınca, bu kez bağırarak sordu: **"Heey, angutlar! Size diyorum ulan! Ne yapıyorsunuz ulan siz!"** Elinde cam parçası olan çocuk sesten irkilmişti ki hafifçe başını kaldırdı. Yarı aralık gözleri belli belirsiz gülümsemesi ve uçurum gibi yüzüyle yavaş bir şekilde cevap verdi:

- Kan kardeşi olacaz abla.

Akşamsefası

Sunay AKIN

NÂZIM HİKMET ve KIZILDERİLİLER

Christopher Columbos'u anlatmak üzere Oregon'un Porta ilçesinde derse giren Bill Bigelow adlı öğretmen ön sırada oturan bir kız öğrencinin cüzdanını alır. Bu olay tüm sınıfın gözleri önünde olmuştur. Herkes şaşkındır!... Böylesine açık yapılan hırsızlığa bir anlam veremez çocuklar. Kız öğrenci tepki göstermek zorunda kalır: "Cüzdanımı aldınız"... Ve öğretmen derse başlar: "Hayır. Cüzdanını keşfettim!"

Coğrafya derslerinde, Columbos'un Amerika'ya adım atmasıyla beyaz adamın patates ve domates ile tanıştığı öğretilir. Patates, mutfaklarda kolaylıkla yer bulur kendisine. Domates ise Fransızlar tarafından kadınlara uzun bir süre "aşk meyvesi" olarak sunulur!

Bir zamanlar, İstanbul'un Göztepe semtinde bulunan taş mektebin bahçesindeyiz... Tenefüsteki öğrencilerin bağrışmaları arasından bir ses çarpar kulağımıza: "Patates... Patates..." Görünürde patates falan yoktur. Ama, lâkabını sömürgecilerin getirdiği bir yiyecekten alan çocuk kendisini kızdıran arkadaşlarının peşinden koşmaktadır. O çocuk ki, yıllar sonra "Vatan, Amerikan üsleri, Amerikan bombası, Amerikan donanması topuysa" vatan haini olmayı kabul eden Nâzım Hikmet'dir.

Çocuk dergilerinde çıkan "Okyanusya Vahşileri Arasında", "Afrikalı Yamyamların Elinden Nasıl Kurtuldum" gibi hikayeleri "üşenmeden" okuyan Orhan Selim, Tan gazetesindeki köşesinde 30.8.1935 tarihinde yayınladığı yazısında şu soruyu sorar: "Müstemlekeci Avrupa devletlerinin çocuklarında, müstemleke halkına karşı bir düşmanlık uyandırmak için yazılan ve Avrupalı çocuğa, kendisinin Asyalı ve Afrikalıdan çok daha yüksek bir varlık olduğunu telkin etmek ülküsüyle ortaya çıkarılan bu yalancı ve düzenbaz neşriyatın, bizim çocuklarımızla ne gibi bir bağı olabilir?"

Orhan Selim, "Amerika Vahşileri" başlıklı yazısının sonunda sözü kızılderililere getirir: "Eskiden Amerika Vahşileri diye filmler gösterilirdi. Bu filmler yüzünden, bir çok sinemacılar para kazandıydı ama, memleket çocukları, istilaya uğramış yurdunu korumak için uğraşan insanları Amerika Vahşileri adı al-

tında tanıdı gitti... Amerika Vahşileri dolabına kapılmayalım artık."

İlkokul sıralarındayken, hepimiz, patates baskısıyla resimler yapmışızdır. İşte, Orhan Selim, yaşantısının büyük bir bölümünü baskı altında geçiren "patates" lâkaplı Nâzım Hikmet'den başkası değildir!.

Nâzım Hikmet'in şiirlerinde, beyaz adamın üslerine, bombasına ve donanma topuna karşı vatanını "korumak için uğraşan" kızılderililere bir yerde rastlarız:

Sayın halkları bütün ırkların,
Endonezyalısı, Almanı, Eskimosu,
Sudanlısı, Çinlisi, Türkü, Ermenisi,
Yahudisi, Arabı, Lehlisi, Rusu,
Meksikalısı, Norveçlisi, Kırgızı,
Abhazlısı, Hintlisi, Kürdü, Fransızı,
Farsı, Liberyalısı, İngilizi,
Amerikalısı: ak, kara, kırmızı,

Irkçılığa karşı olarak yazdığı "Orası" adlı şiirinde halklara "Ne birbirinizden üstün ne birbirinizden aşağı" diye seslenen Nâzım Hikmet, Amerika'daki ak ve kara insanların yanında "kırmızı" tenli olanlar, yani kızılderilileri de unutmaz. Amerika yerlilerinin kızılderili olarak adlandırılması bir yanılgıdır aslında. Beyaz adam, ilk kez karşılaştığı yerlilerin kırmızı tenini görünce onlara "kızılderili" adını koyar. Oysa yerliler, kırmızı toprak ile boyamışlardı üstlerini!..

Nâzım Hikmet'in "beyazı, siyahı, yerlisi" yerine "ak, kara, kırmızı" demesinin nedeni, hiç şüphesiz ki, "k" harfini Türkçe'nin en hakim harfi sayması ve sıkça kullanmasıdır.

Amerika'ya gitmek için vize alamayan Nâzım Hikmet'in yaşantısı boyunca bir kızılderili ile karşılaşıp karşılaşmadığını bilemeyiz. Ama, Tan gazetesindeki yazısının ülkemizde, kızılderililere yapılan haksızlıkların dile getirildiği ilk yazı olmadığını söyleyebiliriz. Ahmet Mithat Efendi, 1890'da yayınladığı "Amerika Vahşet Alemi" adlı kitabında Nâzım Hikmet'in karşı çıktığı "vahşi" tanımlamasını kullanmış olsa da, kızılderililerin ne denli iyi niyetli olduklarının ve nasıl bir oyuna getirildiklerinin ayrımındadır: "Vahşiler Avrupalıların o süslü kıyafetleri altında ne yaman entrikalar sakladıklarını bilmeyerek ilk saffet-i halleriyle bunların düşmanlıklarından korkmamak lazım geleceği gibi dostluklarına da tamamiyle emniyet gösterilmek iktiza eyleyen adamlar olduklarını ümide düşerler. Aradan birkaç sene geçmelidir ki Avrupalılar zapteyledikleri yerlerde kendilerini güzelce yerleştirip temelleştirsinler de asıl yerliler aleyhinde müstaid oldukları mezaimi meydana çıkarıp biçare yerliler dahi bunların ne yaman düşmanlar olduklarını anlayabilsinler."

Kafka'nın "Amerika" adlı kitabını yazması gibi Ahmet Mithat Efendi'de bir diğer adı "Rikalda" olan "Amerika Vahşet Alemi"ni sözkonusu ülkeye gitmeden kaleme almıştır!..

Kitapçılarda satılan şef posterlerinde yer alan yazılarda kızılderililerin direnişi doğayı koruma çabası olarak yansıtılıyor. Evet, doğaya karşı son derece saygılıydı kızılderililer. Kendilerini katleden sistemin bir gün suyu ve havayı da kirletip, insanlığın sonunu hazırlayacağını çok iyi biliyorlardı. Bu yüzden sömürgeci sistem içinde beyaz adam ile eşit haklar kazanmak yerine özgürlük kavgası verdiler.

Peyami Safa, bir kızılderili bulutunu Türkçeye çevirir ve mizah dergiciliğimizde önemli bir yeri olan Dolmuş'un 2.2.1956 tarihli sayısında yayınlar: "Bütün kızılderililer komünisttir."

TADIMLIK

LÜTFÜ OFLAZ

Cumhurbaşkanımızın sağ gözü görmez!

Şu anda cumhurbaşkanlığı koltuğunda oturan Süleyman Demirel'in sağ gözü görmez!

Bunu nereden mi çıkarttım?

Çünkü mübareğin gözü hep solu görür, sağın işlediği günahları, suçları hiç görmez de!

Nitekim Demirel'in tarihe geçen iki sözünden biri olan **"Bana sağcılar da suç işliyor dedirtemezsiniz"** sözü bunun sonucudur.

O sözü söylediği anı dün gibi anımsıyorum.

1978 Aralık ayının son günleriydi. Yakın tarihimizin en büyük katliamlarından biri olan K.Maraş Katliamı üzerine Demirel, partisinin genel merkezinde bir basın toplantısı düzenlemişti.

O sıralarda K.Maraş'ta tam bir boğazlaşma yaşanıyordu. Mahallelere, evlere, işyerlerine saldırılıyor, 7'den 70'e insanlar satırlar, baltalar, kurşunlarla katlediliyor, her taraf yakılıp yıkılıyordu.

Ve gazetelere gelen haberler, sağcı militanlarca kışkırtılanların bu katliamı başlattıkları şeklindeydi.

Bu yüzden birbirlerine "Sağcı militanların bu katliamdaki rolünü herhalde artık Demirel de kabul eder" diyen yerli ve yabancı gazeteciler, basın toplantısının yapılacağı salonu hınca hınç doldurmuşlardı.

Derken Demirel göründü ve bu katliamla ilgili görüşlerini açıklamaya başladı. Ancak görüldü ki, her zamanki gibi bu katliamdan da siyasi rakibi Ecevit ile solu sorumlu tutuyor.

Demirel özü bu olan konuşmasını bitirdikten sonra gazetecilerin sorularına geçildi.

Benim sorum **"Katliamı sağcı militanların başlattığı anlaşılıyor, buna ne diyorsunuz"** şeklindeydi. Ne var ki bu sorudan sıyrılmak için Demirel başladı Pele'nin, Maradona'nın vücut çalımlarına benzer ağız çalımları atmaya... Lafı döndürüp dolaştırıp, sağcı militanlarla ilgili hiçbir şey söylememeyi başarıyordu. **"Sorumun cevabını alamadım"** şeklindeki itirazlarımı ise duymamazlığa geliyordu.

Sonunda dayanamayıp, **"Süleyman Bey, soruma var ya da yok deyin lütfen"** diyerek ayağa kalktım.

- Söylendiği gibi bu katliamın başrollerinde sağcı militanlar var mı yok mu?

Sanki duvara sıkıştırılmış kedi gibiydi Demirel... Belki üzerime atılmıyordu ama, gözlerinden yüzüme doğru hiddet okları fırlatıyordu.

Birden **"Siz yarın gazetenize atacağınız manşeti söyletmek istiyorsunuz bana"** deyip ekledi:

- Yani benim, bu katliamda sağcı militanlar başrollerde dememi bekliyorsunuz...

Bunları söylerken bir taraftan da avuç içi kadar bir not kağıdını yırtıp, ufak parçalara bölüyordu. Adetiydi, öfkelendiği zaman hep böyle yapardı.

Ancak öylesine öfkelenmiş olmalıydı ki birden ayağa fırladı ve o ünlü sözünü söyledi:

- Bana sağcılar da suç işliyor dedirtemezsiniz!

Demirel gazeteme manşet vermek istemezken, ertesi günü bütün gazetelere manşet olacak ve **"Yollar yürünmekle aşınmaz"** gibi tarihe geçecek sözünü söylemişti.

Pek umutlu değilim ama, bir gün cumhurbaşkanımızın da sağ gözü görür inşallah!

Akşamsefası

v.ö.portaj

ATTİLÂ İLHAN ANLATIYOR

"Eski bir Marksist'den hiçbir şey olmaz!"

VÖ – Günümüz medyasında "aracı - komisyoncu gazeteci tipi" var mı?

A.İlhan – Büyük ekseriyetle! Tuhaf ilişkiler sonucunda birileri, kendisini sana gebe hissediyor, korkuyor. Korkunca da seni susturmak için sana para veriyor, kredi açıyor yahut ihale veriyor. Böyle yapınca da doğrudan doğruya bir takım holdinglerin, bir takım ticari kâr odaklarının yayın organı haline geliyorsun sen ve onun yasaklarının dışına çıkamıyorsun artık, onun sözcüsü oluyorsun. iş o hale geliyor ki, senin gazetenin, tv kanalının hep en iyi olduğunu söylemek zorundasın. Bu mertebeye döküldü iş.

V.Ö - Medyada özelleştirme eğilimi yoğun olarak görülüyor...

A.İLHAN - Bunlar, 30 seneden beri özelleştirmeden bahsediyorlar. Hâlâ sürüncemededir, gerçekleştiremiyorlar. Neden? Bir kere halk direniyor. Karabük'te gördük, bütün millet ayağa kalktı. Öbür tarafta bürokrasi direniyor. Çünkü bürokrasi de o kamu teşebbüslerini kendinin sayıyor, vermek

> "Eminim ki, bu dönek çocuklar, çok ciddi vicdan azapları içindeler, geceleri kâbus görüyorlar."

istemiyor. Bir de gizli savaş var: Türkiye'de burjuvaziyi yaratan bürokrasidir. Gayrı müslim komprador burjuvazi, kurtuluştan sonra kaçınca, devlet yeni bir burjuvazi üretti. Serada üretti! Şimdi bu burjuvazi, devlete hakim olmak istiyor. Bu, bürokrasinin kanına dokunuyor. Aralarında çatışma var.

V.Ö. - Darbelerin sebeplerinden birisi de bu çatışma olabilir mi?

A.İLHAN - Kesinlikle. Yani işadamları herşeyi biraz fazla empoze etmeye kalkarlar, bürokrasi buna isyan eder. Eğer hükümet de burjuvazi tarafına kayıyorsa, sonunda devrilir. Ve ara rejimler hep bürokratik rejimlerdir bizde. İsmet Paşa dönemi geri gelmiş olur. Bizde bütün ara rejimlere faşizm derler, İsmet Paşa dönemine demezler. Halbuki bütün ara rejimler, o dönemin tekrarıdır. Hatta biçim olarak bile tekrarıdır; Evren Paşa, darbeden sonra İsmet Paşa'nın karısını alıp operaya gitti! Aynen İsmet Paşa'nın yaptığı gibi! Çünkü hepsinin hayalinde İsmet Paşa'nın totaliter dönemi bir idealdir. Çünkü, bürokrasinin mutlak hakimiyetidir Türkiye'ye o, halk sıfırdır, bürokratlar duruma hâkimdir!

V.Ö. - Bugünün döneklerine gelelim.

A.İLHAN - Gelelim. 1908'de Hürriyet ilan edildiği zaman, meşhur nüktedan Borazan Tevfik Bey'e sormuşlar: "Yahu bu Hürriyet ne Allahaşkına?" Şöyle demiş Tevfik Bey: "Selanik'ten birtakım adamlar geldi. 'Kalkın ey ehl-i vatan!' dediler. Hepimiz kalktık. Onlar oturdu, biz ayakta kaldık. Hürriyet budur!" Ben de diyorum ki, Özal geldi, "Kalkın ey ehl-i vatan!" dedi, bazıları ona inanıp ayağa kalktılar, biz kalkmadık, onlar ayakta kaldılar! Dönekler işte bunlar! (Gülüyor) Özal'ın getirdiği değişimin devamlı olacağına, Türkiye Cumhuriyeti'nin eski Türkiye Cumhuriyeti olmaktan çıkacağına, yeni ve çok başka bir dönemin başladığına inanıp, bu arada önemli paylar kapabileceklerini savunarak, fikirlerini bırakan adamlar. Bunlar ayakta kalmışlardır

> "Ticaretle siyaset içiçe girmiş. Nüfuz ticareti yapan gazeteci, alçak değil, çukur'dur!"

çünkü, Özal'ın Türkiye'ye takmaya çalıştığı Amerikan kalbi tutmamıştır. Türk bünyesi, bunu reddediyor çok açık bir şekilde. Bunun basit ve reddedilemez kanıtı, Refah'ın yükselişidir. O ki Refah yükseliyor, Türkiye'nin sosyal bünyesi, bu transplantasyonu kesinlikle kabul etmiyor!

V.Ö.- Günümüz döneklerinin en belirleyici noktası ne?

A.İLHAN - Aslında bu arkadaşlara dönek demek de doğru değil, çünkü onlar zaten inanmamışlardı ki! Ama bir yandan da hepsi dönek. Bunlar sahici dönek canım! Emperyalizmi savunuyorlar. Vaktiyle 60'lı, 70'li yıllarda, çeşik antiemperyalist örgütlerde, hatta ön sıralarda bağırıyorlardı. Ve üstelik benim gibi birtakım adamlara da dönek diyorlardı! İşin güzel tarafı.

V.Ö.- Size bu suçlama yoğun biçimde yapılmıştı.

A.İLHAN - Öyle diyorlardı, hain diyorlardı. Hangi Sol'u yayınladım ben, hain dediler. Sonra benim söylediklerimin hepsini Gorbaçov söyledi. İhanet falan yoktu, solu soldan eleştiriyorduk o zaman. Yani fikrimiz buydu. Sonra bunlar, 12 Eylül'den sonra, bir duşa girip çıktılar, birdenbire kimi müslüman oldu, kimi liberal oldu, başka birtakım yerlerde, başka birtakım şeyler söylemeye başladılar. Fakat feci olanı şudur, bunlar mertebe için dönmüşlerdir!

V.Ö. - Siz Kemalizm'le Marksizm'i uzlaştırıyorsunuz...

A.İLHAN - Bu irtibatı yeni söylemiyorum. Kurtlar Sofrası budur, bunun savaşını verir. Orada harıl harıl şu söylenir: Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı devrim, antiemperyalist demokratik bir devrimdir, böyle olduğu için de sosyalist devrimle beraber olmuştur, aynı saftadır, ikisi birbirine yardım etmiştir. Mustafa Kemal Paşa, devrimini son ana kadar götürebilseydi, Türkiye'de gerçek bir demokrasi oluşacaktı. Fakat götüremedi, yarıda kaldı bu devrim. Neden? İki sebepten: Birincisi toprak reformu yapılamadı. Yapılsaydı, Güneydoğu olayı diye bir

> "Bu ülke irrasyoneldir. 1919'daki siyasi ve askeri şartları hangi bilgisayara verirseniz verin, sonuç parçalanma çıkar! Ama öyle olmadı."

olay olmayacaktı. İkincisi de endüstrileşme hızlı yapılamadı. Bunun objektif sebeplerinden birisi 1929 dünya ekonomik buhranı, diğeri ise Mustafa Kemal'in Cumhurbaşkanı olduktan sonra Türkiye yönetimi üzerinde tam bir kontrolü olamamasıydı. Hükümet İsmet Paşa'nın, parti de Recep Peker'in elindeydi. Bu iş o kadar ciddiydi ki, sivilleşme eğilimleriyle uyuşamadığı için İsmet Paşa'yı görevden aldı Atatürk. Bunu herkes unutur. Yani onu niye görevden aldı sanıyorlar? Babasının keyfinden değil! İsmet Paşa, bürokratik, totaliter ve gittikçe daha sert bir yönetime doğru gidiyordu. Halbuki, Mustafa Kemal Paşa'nın düşüncesi daha burjuva, daha liberal bir toplumdan yanaydı.

V.Ö.- Kemalizmin ikinci adamı Kemalist değildi yani?

A.İLHAN - Hayır, değildi. Onun için ben hep "İnönü Atatürkçülüğü" diye bir tabir kullanırım. İnönü Atatürkçülüğü, kültürel batıcılık tavrıdır ve antiemperyalist değildir. Kesinlikle değildir, çünkü Mustafa Kemal Paşa öldükten 8 ay sonra, İsmet Paşa gitti, Fransa ve İngiltere'yle ittifak anlaşması

> "Bir cumhurbaşkanının, oğluna illegal TV kurduğu medyadan ne bekliyorsunuz? Dünyanın en matrak hikayesidir bu!"

yaptı. Gazi ölünceye kadar hiçbir anlaşma yapmadı. Tarafsızdı Türkiye de.

V.Ö. - İsmet İnönü, devrimin gelişmesini engelledi mi?

A.İLHAN- Tamamen saptırmıştır. Stalin, Lenin'e ne yaptıysa, İsmet Paşa da Mustafa Kemal'e aynı şeyi yaptı!

V.Ö.- Yani Kenan Evren, Kemalist olduğunu iddia ediyor ama...

A.İLHAN-Kenan Evren, İnönücü'dür. Onun kurduğu rejim İsmet Paşa rejimidir. Kemalizmin antiemperyalist, laik ve demokratik tavrıyla Marksizm arasında hiçbir itilaf yoktur. Ha, Marksizm onun bir sonraki aşamasıdır, tamam. Yani Kemalizm'le iktifa edemezsiniz, o milli bir burjuva devrimidir, demokratik devrimdir. Bunun tutmamasının çok ciddi bir sebebi var: Bizde ulusal burjuvazi yoktu!

BEHÇET NECATİGİL ŞİİRLERİNİ NEREYE YAZARDI

Renksemez camgöz
Hep arka pencereden baktı,
Orada, oralarda saban akşam
Solgun ay altında kasımpatı

- Nereye mi yazardı dizelerini
Birşey çıkmamış biletlerin
kenarına yazardı.

Bir kapı mı açılıyor
Hemen menteşeye kayardı gözleri
Küçük ev aletleri kerpeten mengene
Giderek onda alışkanlık yarattı

- Nereye mi yazardı dizelerini
İlaç kutularının üstüne yazardı.

Yazısı 1928 yazısı
Atatürk'ün elyazısı
Ama sıkılganlıktan mı neden
Fazlaca bastırılmış bir yazı

- Nereye mi yazardı dizelerini
Kâğıt peçetelere yazardı.

Çiğnediği sözcükler, ağzının
kenarında
Salya değil köpük halinde toplanırdı
Ve zarif kemerini örtme duygusuyla
Şal gibi aşağı akardı boyunbağı

- Nereye mi yazardı dizelerini
Plastikten oyuncakların
üstüne yazardı.

Koca Barbaros'a karşın
Beşiktaş biraz odur artık,
Küçük bir oda versinler
Kehribar yüzü öylece kalsın

- Nereye mi yazardı dizelerini
Tırnaklarının üstüne yazardı.

CEMAL SÜREYA

Akşamsefası

Muratkan

YILDIZ TOZLARI

inan batmış şehirler gibi onarılmaz anılar

Diyalektik Mutsuzluklar, Sahtiyan

KOLEKSİYON

Fotoğrafta gördüğünüz gibi, biri beyaz, biri kara, iki kedi, birbirlerinin omuzuna kollarını dolamışçasına, kuyruklarını birbirlerine şefkatle sararak, birbirlerine dayanarak bir yola çıkmışlar.

Resimdeki gölgeler, akşamüstünü söylüyor. Yorgun bir günün sonunda evlerine dönüyorlarmış gibi... Yüzlerini görmüyoruz ama, eminim, mırıl mırıl konuşuyorlardır. Belli, sınanmış, denenmiş bir dostluk bu. Uzun yolları da göze alabilen bir dostluk.

Kedi gibi hareketli, değişken bir hayvanın özel bir anını yakalamak, hele hele fotoğrafını çekmek kolay iş değildir. Benim gibi kedisi olanlar iyi bilir, "Ah yanımda makine olsaydı da, şu halini görüntüleseydim," dediğiniz çok olmuştur. Siz kalkıp makineyi alana kadar o çoktan duruş değiştirir. İyi bir kedi fotoğrafı çekebilmek için pusu kuranların, sonsuz bir sabıra ve geniş bir zamana gereksinimleri vardır. Zamanın geniş akışı içinde kedilere özgü tipik bir anı yakalayabilmek için, ellerinde makine, bekleyip dururlar. İşte bu nedenle, yukarıdaki fotoğrafı çeken sanatçı, bu "kareyi" yakaladıktan sonra, kendini mutlu hissetmiş olmalı. Ancak bindebir yakalanan böyle bir anın fotoğrafını çekmek fırsatını kendisine sunan Rastlantı Tanrısı'na için için dua etmiş olmalı.

Ya biz, bindebir karşımıza çıkan dostluk, arkadaşlık, sevgililik fırsatlarını ne yapıyoruz? Akşamüstünün gölgeli bir saatinde, yorgun gövdemizi yaslayıp mırıl mırıl konuşacağımız, omuzumuza dolanan bir kolun, başımızı yaslayacağımız bir omuzun, belimizi kavrayan bir elin, uzun yollara dayanaklı ayakların sahibi karşımıza çıktığında, tanıyabiliyor muyuz onu? Değerini biliyor; biricikliğini, benzersizliğini anlayabiliyor muyuz?

Yoksa, hayatı sonsuz, fırsatları sayısız sanıp, kendimizi hep ileride bir gün karşılaşacağımızı sandığımız bir başkasına, bir yenisine ertelerken hayat yanımızdan geçip gidiyor mu?.. Karşımıza erken çıkmış insanları yolumuzun dışına sürerken, bir gün geri dönüp, onu deliler gibi arayacağımızı hiç hesaba katıyor muyuz? Hayat her zaman cömert davranmaz bize, tersine çoğu kez zalimdir. Her zaman aynı fırsatları sunmaz. Toyluk zamanlarını ödetir. Hoyratça kullandığımız arkadaşlıkların, eskitmeden yıprattığımız dostlukların, savurganca harcadığımız aşkların hazin hatırasıyla yapayalnız kalırız bir gün. Bir akşamüstü yanımızda kimsecikler olmaz. Ya da olanlar, olması gerekenler değildir.

Yıldızların bizim için parladığı anları göremeyen gözlerimiz, gün gelir, hayatımızdan kayan yıldızların gömüldüğü maziye kilitlenir.

Kedilerin özel bir anını yakalamak gibidir kendi hayatımızdaki olağanüstü anları ve olağanüstü kişileri yakalamak. Bazılarının gelecekte sandıkları "bir gün..." Geçmişte kalmıştır oysa. Hani, şu karşıdan karşıya geçerken, trafik ışıklarında rastladığınız, omuzunuzun üstünden şöyle bir baktığınız, sonra da boş verip, nasıl olsa ileride bir gün yeniden karşıma çıkar dediğinizdir.

Oysa tam da o gün, bu zalim şehri terk etmiştir o. Boş yere bu sokaklarda aranırsınız.

Bkz. Yeniden *Kırk Oda*, Kırk bir, Kırk iki...

Belki belki belki...

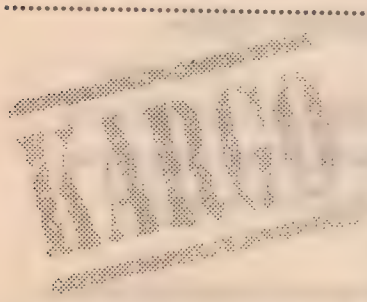

KANLI İKİZLER

Kültür ve sanat dünyamızda birbiriyle kavgalı olup, birbirleri hakkında yazdıkları en kanlı yazılara ekmek doğrayan, bunların sonucunda birbirine mezar küsü olan kişilere biraz yakından bakıldığında, aslında birbirlerine ne çok benzediklerini görürsünüz. Çoğunlukla, kopan bu kavga-kıyametin nedeninin, sunulmaya çalışıldığı gibi "görüş ayrılığı" ya da "tutum farklılığı" falan olmayıp, düpedüz bu benzerlik olduğunu kavrarsınız. Uzun zamanlara yayılan bu düşman kardeşliğin temelinde, söylendiği gibi, sosyolojik, politik, estetik, düşünsel kaygılar ve ayrılıklar değil, marazi bir psikolojik zemin yatmaktadır.

Görür görmez birbirlerini hemen tanırlar. Kan çeker. Genellikle dünyaya bakışlarında gizli bir ortaklık mevcuttur; malzemelerinin, kendilerinde taşıdıklarının, dünyaya sunduklarının ve dünyadan taleplerinin birbirine çok benzediğini bilmektedirler. Birbirlerine fazlasıyla benzediklerinin farkındadırlar. Zekâları gereği aslında sınırlarının da farkındadırlar. Kendileri hakkında kendilerini kandırmada her zaman aynı performansı gösteremezler; hele kendilerine ayna tutan bir diğerinin varlığı bunu iyice güçleştirir. Dünyayı, aynı iktidar ilişkilerinin gözlükleriyle, değer ölçüleriyle ve benzer beklentiler, oyunlar, numaralarla görmekte, değerlendirmektedirler. Zaten birbirlerini daha çok numaralarından, pozlarından, oyunlarından, hilelerinden tanırlar. Sonuçta beklentileri de, talepleri de aynıdır. Birbirleri için fazlasıyla tanıdıktırlar. Böylesine iktidar tutkunu oldukları için de, ortadaki koltuğun her ikisi de farkındadır. Koltuğun tek kişilik olduğunu bilirler. Birinden birine yer olmadığını bildikleri gibi. Bunun sonucunda, taraflardan biri, varlığını, benzerinin tehdit ettiğini gördüğünde, "infiale" kapılmakta, kendi varlığını tehdit eden öteki'nin varlığına "kastederek", kendi müddet-i ömrünü uzatmaya, kendi varlık alanını açmaya, genişletmeye çalışmaktadır. Dikkatle baktığınızda aralarında temel bir çelişki falan da göremezsiniz. Aynı insanlar, düşman kardeşler, kanlı ikizlerdir bunlar. Aynı davranış süreçleri, aynı tepkiler, aynı gerekçelendirmeler veya geri çekilmelerle karşılaşır ve anlarsınız ki, aslında bunlar aynı insandırlar ve takma adla kendileriyle düşmancılık oynamaktadırlar. Onların gürültüsünde olan bizlere olur. Birbirini çekemeyen, birbirini kıskanan, birbirinin varlığına katlanamayan ve birbirinin düşmanlığıyla beslenen bu iki kişinin dalaşı, çoğu kez memleket meselesi, ya da kültür-sanat meselesi falan sanılır. Bir on, on beş yıl da böyle geçer. Üstelik hayat bunca kısayken... Sanat uzun, hayat kısa, fırsat seyrekken...

Akşamsefası

Sanal Seslendirme

Televizyon kanallarının birinde, uzaylılar ve uçan dairelerle ilgili bir program seyrediyorum: Uzaylılar tarafından kaçırıldığını iddia edenlerin tanıklıklarına başvuruluyor. Bu konudaki en ünlü vakalardan birinin kahramanı olan Amerikalı bir kadın, bir gece evlerine dönerken yollarına çıkan bir uçan daireyi ve ardından eşiyle birlikte uzaylılar tarafından nasıl kaçırıldıklarını anlatıyor. Birçok belgesel programda olduğu gibi, kadının sözleri, geride İngilizce olarak duyulurken, önde bir kadın sesi, Türkçe seslendirme yapıyor.

Amerikalı kadın, rahat görünüyor, belli ki, olanları birçok kez anlatmış olmaktan ötürü kanıksamış, ilk heyecanını atmış, gerilimini denetlemiş; gayet sakin, rahat bir sesle tane tane anlatıyor. Ama, öndeki Türkçe seslendirmeci kadın, sesini heyecandan titrete titrete, o anı sanki ilk kez yaşıyormuşçasına dehşet ve panik içinde boğula boğula anlatıyor. Kesik kesik, tıkana tıkana konuşuyor. Arkadaki orijinal sesle, öndeki dublaj sesi arasındaki bu büyük karşıtlık, kimseyi rahatsız etmemiş belli ki... Kaldı ki, arkadaki orijinal ses silinseydi de, Amerikalı kadının dingin görünüşü, rahat davranışları, kendi kendine Türkçe histeri krizleri geçiren bu sesi gene de yalanlardı. Ama bizimkiler, uzaylılar tarafından kaçırılmış bir kadının, olanları böyle sakin sakin anlatmasını doğru bulmamış olsalar gerek ki, kadının konuşmasını "şok açıklamalar" tonuna yükseltmişler!

Amacım, elbette "seslendirme kalitesi" tartışmak değil.

Bir "us yarılmasına" dikkat çekmek.

Televizyonun görüntülediğiyle, seslendirdiği arasındaki yarılmayı olağanlaştırmasındaki dehşet uyandırması gereken akıl burkulmasına işaret etmek.

Baudrillard ile Chomsky medya görmemiş!

* * *

İkinci örneğim gene aynı televizyon kanalında gösterilen adını hatırlamadığım bir Jean-Paul Belmondo filmiyle ilgili. Gece geç bir saatte yayınlanan bu filmde, işin içine cinayetlerin de karıştığı karmaşık bir olayı çözmek için sürekli etrafı araştıran Belmondo'nun yolu, "leader"ların devam ettiği bir "Gay" Klübe düşüyor. Yalnızca deri giyen, madeni aksesuarlar, zincirler, kelepçeler takan, vücut çalışmış, iri kıyım, maço görünüşlü gösterişli gay'lerin devam ettiği bu tür "leader" klüpler, dünyanın birçok yerinde vardır. Ve ben bile itiraf etmeliyim ki, birbirleriyle sıkıcı denebilecek ölçüde benzerlik gösterirler. Egemen davranış biçimi erkeksiliktir. Etrafı görmezden gelen gözlerle, özsever, kendine dönük bir tutum sergilemek buraların genel üslubudur.

Nitekim bu filmde de, Belmondo klübe girdikten sonra, bu "cinsel kültüre" yabancı seyirciler için birkaç planla buranın niteliği hakkında daha açık fikir verebilecek görüntüler sunuluyor: Tıpkı hayatta olduğu gibi, filmde de yarı ilahlar halinde ortalıklarda dolaşan, deri yelekler ya da deri üniformalar giymiş, birbirleriyle öpüşen, sevişen sert erkekler görüyoruz. Buranın nasıl bir yer olduğu hakkında kimsede en ufak bir kuşku bırakmayacak sahneler bunlar.

Belmondo, klüp görevlilerinden biriyle dalaşmaya başlayınca, filmin bu yazıya konuk olmasına neden olan Türk dehasıyla karşı karşıya kalıyoruz: Bizim Türkçe seslendirmeciler, bu deri üniformalar içindeki, sıkı vücut çalışmış, tuttuğunu koparır iri kıyım gay'i "Ay tatlım," diye söze başlayan bizim ayalı-boyalı kırık lübunyalar gibi konuşturmuşlar. Görüntüde sert hareketlerle Belmondo ile kapışan derili gay'imiz, nedense görüntüsüyle ve davranışlarıyla bağdaşmayacak bir biçimde nağmeli nağmeli konuşuyor... Bizimkiler, aslında Türkçe'ye değil, "kendi bildikleri dile" çevirmişler. Öteki'ni kodladıkları dile. Kendilerini içine hapsettikten sonra rahat ettikleri dile. Şimdi burada biraz soluklanmak gerekiyor. Çünkü basit görünen bu örnekte, birkaç katmanla karşı karşıyayız. İdeolojinin zarlarını kat kat açmak gerekiyor.

Hatırlayacaksınız: Daha geçtiğimiz günlerde, Batı klasiklerini, müslüman çocukları için okunabilir kılmak adına bazı kuruluşlarca, kitaplara nasıl müdahale edildiğine dair haberler yer aldı basında. Hiçbir şeyin "orijinal" haline tahammül edemiyoruz. Çünkü bizim istediklerimize benzemiyorlar. Bu yüzden de, kendi yargılarımızı doğrulayacak biçimde onlara müdahale etme hakkını kendimizde görüyoruz. Keserek, biçerek, tahrif ederek, çarpıtarak.

Bizim seslendirmeciler, belli ki, ürkmüşler filmdeki bu "gay atmosferden". Kendilerinden daha uzun boylu, daha yakışıklı, daha yapılı, daha bakımlı, daha erkeksi ve büyük olasılıkla daha büyük s.kli bu erkeklerin eşcinsel olmalarını hazmedememişler; erkekliğin bütün kodlarını taşıyan, erkekliğe ilişkin temel imgeleri, sonuna kadar hatta biraz da abartarak kullanan, hatta bu yüzden kendi içindeki bazı çevrelerce de "maşist olmakla" suçlanan bu "gay dünya", onları çaresiz bırakmış, bütün silahlarını ellerinden almış, ellerindeki müdahale edebildikleri tek malzemeyi, yani "seslendirmeyi", ancak bildikleri bir dile, kadınsılaştırılmış bir ibneliğe dönüştürerek birkaç film sahnesiyle bile pek çabuk bozulan kendi hassas dengelerini yeniden kurmaya çalışmışlar. Yani batıdaki eşcinsel hareketin, erkekliğin bütün sert imgelerini kuşanmak ve gündelik ritüellerini kullanmak üzerine kurulu, yıllardır uygulayageldikleri, erkeklik imparatorluğunu kalesinin içinde vurmayı hedef alan genel eğrisinin ideolojik macerasını, birkaç karelik bir film sekansında da olsa yeniden yenmek istemişler. Ne hazin bir çaba!

Eğer "ibnelikle" ilgili daha doğrudan bir dertleri, daha kişisel bir gıcıklıkları yoksa tabii... Ama benim asıl dikkat çekmek istediğim nokta, bu ve benzeri durumlardaki görüntüyle oynama hakkı, görüntü ve sesle oynayarak verili malzemeyi çarpıtmanın, gerçeği sanallaştırmanın tasarrufunu kendinde görmenin iktidarı.

Şimdi de "Haberleri" düşünün!

İç savaş yokmuş gibi yapan bir aynada, yakılan köyleri, ele geçirilen ölüleri, her türlü görüntü ve ses çarpıtması yoluyla, hileli kurgularla bize söylenen ve söylenebilecek yalan toplamlarını düşünün!

"Gözümle görmediğime inanmam" ilkesinin gerçekçiliğinden, bu gerçeklik anlayışının temel birimleri olan görüntü ve sesle oynayarak herkesin gözü önünde nasıl yalanlar söylenebileceğinin sanallığına geçtik.

"Yazılı toplum" olamadan, "görsel toplum" olmaya, "görsel toplum" olamadan da hızla "sanal toplum" olma aşamasına geldiğimiz bir dönemeçte, hiçbir gördüğünüze, hiçbir duyduğunuza inanmayın, demiyorum, ama "kurgu" öğrenin, "seslendirme" öğrenin diyorum. Kurguların, seslendirmelerin hangi ideolojik aygıtlar kullanılarak yapıldığının takipçisi olun. Görüntülerin arkasındaki görüntüleri görüp, seslerin arkasındaki sesleri duyun!

Milyonlarca görüntü, milyonlarca ses bombardımanı altındayız! Bundan kaçış yok ama, hiç olmazsa görüntüler ve sesler çağında kitap okuyun!

Daha iyi görecek, daha iyi duyacaksınız!

Mungan

ZARF: MBE 121 840 SALI PAZARI-İSTANBUL

Ümit Kıvanç — MERAKLISINA

Bu hafta meraklılar için pek can alıcı bir soruyla başlıyoruz: Güzel bir bahar gününden insan ne bekler? Hadi, cevap verin de göreyim. Ne diyeceksiniz? Kadıköy Meydanı'nda kanlara basmadan, Taksim'de kaldırım inşaatı toz dumanı solumadan yürümeyi mi? Adalar'a pikniğe gidip taze tahrip edilmiş Rum mezarları üzerinde mangal muhabbeti yapmayı mı? Sarıyerli balıkçıların bayraklarla - kulübün bayrağı!- donatıp çoluk çocuk doluşarak denize açıldıkları, 1.lige yükselişi kutladıkları teknelerin vakûr, ışıl ışıl geçişini seyretmeyi mi? Bunları seyrederken, insanları böylesine aşka getiren tek şeyin futbol oluşuna takılıp tuhaf tuhaf hisleri tokuşturmayı mı? Umberto Eco'nun, "Futbol günümüz dünyasında politikanın yerini almıştır" lafını hatırlarken önünüzdeki çayı yudumlamayı mı? Yakında kahvelerde de demli çay kalmayacağından, mutfaktaki poşetli birilerine mahkûmiyetimizin -Allah göstermesin- ebedileşeceğinden korkarken, şu Oğuz Sarvan'ın şaibesiz bir tek maç olsun yönetmesini dilemeyi mi? Örtülü ödenek gibi demokrasinin inkarı bir müessesenin hiçbiri devlet adamı olmayan güya bizden, içimizden birileri, tıpkımızın aynısı olan köşeyazarlarınca nasıl sahiplenilip savunulduğuna dangalakça hayret etmeyi mi?

Hast... makamından söylüyorum; mezartaşıma şöyle yazın: Bıkmadı, bıkmadı sormaktan/perişan gitti devâsız meraktan.

Sabah'ın temizlik malzemesi Can Ataklı, Çiller'in özgürlükçü, demokratik, birey haklarına saygılı vesaire bir Türkiye'ye giden yolda bir kapı olduğunu yazdı. Zarif bir hanımefendiyi ahşaptan yapılma bir dikdörtgene benzetmesi bir yana, sözkonusu hanım devlet yönetimine Genelkurmay-Emniyet-bilahare hükümet modelinin yerleştiği dönemin başbakanı değil midir? Neden başbakan, ülke yönetimi vesaire deyince ille ve sadece şu ekonomi denen kandırık din anlaşılır? Çiller'in başbakanlığı sırasında gözaltında kaybolanların borsa endeksindeki değişime oranı kaç puandır? Bu kadar puan başbakanı İntertoto'ya götürmeye yeter mi?

Bilmem. Ama "Yılın En Fedakar Türk Annesi" yapmaya yetti. Sekiz dernek ve vakıf biraraya gelip, Büyük Ankara Oteli'nde Çiller'e bu ünvanı layık gördüler. O da teşekkür amacıyla en sevilen numarasını sergiledi, kararınca gözyaşı döktü. Şimdi, gel de sorma: Bunu yapanlar mı kıvam olarak arapsabununa daha çok benzer, Ferda Anıl Yarkın mı?

Pınar Aylin 100 binin üstünde. Muazzez Abacı 50 bin kaset satıyorsa, örtülü ödenekten azıcık destek gerekmez mi?

Örtülü ödeneğin nasıl kullanılacağını tarif eden yasa maddeleri son hırlaşma vesilesiyle orada burada yayınlandı, okudunuz mu? Devletin seçilmemiş birimlerinin her türlü gizli kapaklı işlerini en ufak denetimden uzak yürütebilmeleri için seçilmişleri suça ortak alet etme mekanizması. Yani, mesela, yeni bir 1 Mayıs'ta şöyle sıkı bir provokasyon tertiplenecek, bunun için zorunlu masraflar yapılacak, v.b. Şimdi bunu, operasyona katılacakları esas alıp Orman Bakanlığı bütçesinden, harcanacak mermileri hesaplayıp Milli Savunma Bakanlığı bütçesinden veya ölülerin defnedilmesi konusuna öncelik verip Diyanet İşleri bütçesinden finanse etmek elbette uygun düşmez. Habitat Abi kapıda. ('Kapı'dan kastım valla o değil.) Bu durumda n'olacak? "Devletin yüksek isterleri" gereği bize revâ görülecek muamele için, hadi bakalım, çek örtülü paradan.

Hayri Kozakçıoğlu, Ora'dan İstanbul'a geldiğinde de "örtülü ödeneği götürdü" tartışması çıkmış, bunu çıkaranlar fena halde ayıplanmıştı. O da demişti ki: "Bu paraya İstanbul'da da ihtiyaç var."

Devletin örtüye niye hep ihtiyacı var? Niçin her zaman her yerde en örtük devlet?

MARUZAT: Sevgili **Öküz** okurları, derginin ilk sayısı azıcık gecikmeyle çıkınca bendenizin sütununda iki hafta öncesinin güncelliğiyle ilgili satırlar yer aldı. N'apalım, her derginin ilk sayısında her türlü aksilik olur. Bundan sonrası iyi gitsin. Yalnız, eğer aranızda, "Bu herif niye 1 Mayıs'la ilgili tek kelime yazmadı!" diye bozulan varsa beni mazur görsün.

Akşamsefası

YILDIZ'IN ESRARI

"Hafife alma/Aşk vurur insana/Bu kadar kolay sanma/Delikanlım" diyordu. Yanık sesiyle kimsenin kayıtsız kalamadığı bir nefesi ortaya atıvermişti. Artık dolaşımdaydı. Sezen'in gayrimeşru, biraz da imal ettiği kızıydı sanki. Bir tür çirkin ördek yavrusu. Büyük şehirli, orta sınıf kardeşlerine benzemeyen bir kavrukluğu, bir ölçüsüzlüğü vardı. Gencecik yaşında, delikanlısı ardından ağıt yakarken pırıl pırıl gözleri ile yolunu şaşırmış bir Kürt güzeliydi. Sezen'in yirmi yılın sonunda kendinde hak bulabildiği bir çıplaklığı, koyu bir taşralı umursamazlığıyla üstüne geçirivermişti. Şarkılarının işaret ettiği gözükaralık kadar şarkı söyleyiş tarzı da çoğu insanı

derinden etkiledi. Kimilerine göre her küplede en az yirmi kere detone olmayı becerebilen bir felaketti. Ama yine kimileri bunun bir üslup olduğunu söylüyor, gırtlak kullanımının halk müziği geleneğinden beslenen, özellikli ve kendine has yanına parmak basıyordu. Ama herkes Yıldız'ı konuşuyordu. Çalak bir Türkçesi vardı. İnsana ikinci kuşaktan büyük şehirli anasının dilini hatırlatıyordu. Şaşkınlığının yanısıra ve tam da o yüzden bir çok oyunu bozmaya aday görünüyordu. Çünkü gerekliliği hayli su götürür bir içtenliği vardı. Bu yüzden Sezen'den çok Kibariye'yi hatırlatıyordu. Ama, işte, bizdendi. Uzun havaları can yakıcı bir sahicilikle söylüyordu. Sesinin sınırlarını kanıtlamak için Sertab gibi 'I Will Always Love You'yu manasız bir Whitney Houston replikası olarak söylemiyor, duygularının sınırlarını "Ham Meyvayı Kopardılar Dalından" ile sınıyordu. Ama yine de Yıldız'da insanın yüreğini ağzına getiren bir şey vardı. Bir türlü olmayan, içimize sinmeyen bir noktada adeta muhteşem bir sakarlıkla dikiliyor, bizim onu sevmemizi, ile de sevmemizi bekliyordu. Yıldız, hiç yıldıza benzemiyordu. O, iki yakası bir araya asla gelemeyecek olan bir halk sanatçısı kuşağındandı. Halkın seçimlerini hala yozluk-katıksızlık açısından tartmayı şiar edinmiş, Kemalist-Ruhi Su türkücülüğü ile anlı şanlı arabesk arası bir yerde, pop müziğin korunaksız şemsiyesi altında duruyordu. Tarkan'a şarkı sözü yazıyordu. "Yürekli olmadan/meydan okumadan/yaşanmaz aşk" diyor, gece klüplerinde şarkıcılık yapıyor ve galiba kendisini korumayı pek bilmiyordu.

Paparazzilerin hiçbir etik kaygı taşımayan, arsızlığı kalkan edinmiş sorularını içtenliğiyle yaktı kavurdu. Korunma kaygısı gütmeden konuşuyordu. Hatta menajerinin kendisini bu konuda uyardığı, içtenliğin bu piyasada bir sınırı olduğunu ikide bir başına kaktığı, kulaktan kulağa yayılır oldu. Yıldız'ın yıldız olmayacağı daha o zamandan belliydi. Paparazziler onu köşeye sıkıştırdıklarını sanıp ellerini ovuşturadursun o, kendisine reva görülen köşeden, dünyaya yürekli mesajlar yolluyordu. Rezil olmayı kabul etmediği gibi karşısındaki en yüzsüz gazeteciyi bile, hani dilim varmıyor ama, mahçup ediyordu. Kürtlüğü üstüne onu sıkıştırmaya çalışanı, "Evet Kürt'üm" diye cevaplıyor, sonra da 'bir sorun mu vardı?' der gibi yüzüne bakıyordu. Daha gençken İzmir'de bir pavyonda şarkı söylediğini keşfetmiş olan gururlu gazeteciye, bulgularının isabetli olduğunu, kaldı ki bunu inkar etmenin, orada çalışarak hayatlarını kazanan binlerce kadına hakaret etmek olacağını, zamanında para sıkıntısından çok yerde çalışmış olduğunu söylüyordu. Gazeteciler, bu kızdan iş çıkaramadılar. Üstüne üstlük küçük bir kız çocuğu sahibi olduğu da başından beri biliniyor, biz bu Yıldız hikayesini yarısından izlemeye başlamış olduğumuz hissinden bir türlü kurtulamıyorduk. Yani, bir de anaydı. Hem de yalnız bir ana. Başında bir koruyanı, bir 'erkeği' yoktu. "Hafife alanı" sessiz sedasız yolcu ediyordu besbelli.

Yıldız'ın ikinci kaseti sevilmedi. Bu sarsak kız, çeşitli şarkıcılara verdiği beste ve şarkı sözleriyle imzayı hakeden bir dünyası olduğunu kanıtlamıştı kanıtlamasına ama ikinci kasetiyle iyice arsızlaşmış pop müzik tüketicisini memnun edemedi. Medya, bu pek bir şeye benzetemediği kıza belirli bir uzaklıktan, neredeyse saygılı denebilecek bir kayıtsızlıkla bakıyordu. Birgün Yıldız'dan intikamını alacağı günü kolluyordu belki de. Aldı da. Her zaman yaptığı gibi bu işi polisin koluna girerek yaptı. Memleketimizde medyanın etiksizliği üstüne yakınacak değilim, dünyanın her ülkesinde bu türden soysuzluklara imza atan yayın organları var. Bizde aksini bulmak biraz daha güç, o kadar. Bir sabah milletcek Yıldız'ın acınası bir esrarkeş olduğunu öğreniverdik. Polislerin arasında evinden çıkarılırken, bir de çocuğuyla vedalaşırken, besbelli teleyle çekilmiş fotoğrafları bu habere eşlik ediyordu. Esrarı Yıldız'a yakıştırıverdik. Ne de olsa o, bizdendi. Kokainin tamamıyla halk kültürü üstü, büyüleyici, vaatkâr çağrısı ondan uzak olacaktı tabii ki. Eroinin intihar karanlığı da ona yakışmazdı. O, içse içse esrar içerdi. Esrar canım; hani çift kağıtlı, tek kağıtlı, tütünün içine kırılıp içilen ot. İnsanın iştahını açan, bolca güldüren, yumuşatan ot. Narkotik'in bu anlı şanlı zaferi karşısında göğsügururla kabaran olmuş mudur, bilemem. Ama kimseleri kayırmadan narkotik mücadeleyi sürdüren polisimiz, imgesi için pek hazin, pek gülünç bir gösteriydi doğrusu. Evinde bir-

kaç gram esrar bulunduruyor diye yakapaça nezarete götürülen ünlü sanatçı resmi Cumhuriyet kolluk güçlerinin riya albümünün arka sayfalarında da olsa tarihe kalacaktır. Bir çok ülkede narkotik madde olup olmadığı tartışılan bu gariban otunu kullananlar arasında gerçekleştirilen sürek avı, polisimizi Yıldız'ın kapısına kadar getirmişti. Onlar da ününe, delikanlılığına bakmadan 'her vatandaşa uyguladıkları işlemi' ona da uygulamışlardı. Polis muhabirleri de bu tarihi anı yakalayabilmek için olay mahalinde bulunmuştu. Yıldız'ın gerçekten yürek bağı kurabildiği insanlar (varsa) esrarın öyle önemli bir sorun olmadığını pekala bilir. Polis de çok çok iyi bilir. 2 gramı 500 bin liraya nereden alınır, onu da iyi bilir. Şimdiye kadar hangi insan, hangi polis esrara alışmış da beti benzi atmış, eli kolu titreyerek kamu vicdanının bağrında fotoğraflara gelmiş? Hiç! Tam, 'Keşke yüzlerce insandan biz de esrar kullanıyoruz' diye imza toplansa, 'şu kıza arka çıkılsa' diye düşünüyorduk ki; gözümüz Yıldız'ın ilk gün demeçlerine takıldı. Yıldız, polisine bu ağır şarkıcılık dünyasına, gece hayatına, sulu heriflere dayanabilmek için bu zehire başladığını, zamanla onsuz yapamadığını ağlak bir dille anlatıyor, neredeyse kendi iyiliği için onu yakalayıp bu işe bir son ver-

> "Hayatını parçalayanlara, küçük kız çocuğuyla veda sahnesini yayınlayanlara, özel hayatını teşhir edenlere bir sitem olsun okunmuyordu sözlerinde."

dikleri için şükran kusuyordu. Besbelli polisten sızdırılmış acıklı demeçlerini okuduk. Türk filmlerinden yabancısı olmadığımız, acısından şarkıcılığa düşmüş, kendisine keyif vericilerin (filmlerde kız iyiyse alkole, Ahu Tuğba'ysa eroine vurur) kucağına atmış kadın işte orada, bu mert kızın suretinde bir kez daha hayat buluyordu. Yıldız, belki hayatını gerçekten böyle yaşıyor, böyle adlandırıyordu. Onun içtenliğinden kuşku duymayı kendimize yediremedik. Ama işin can sıkıcı yanı başkaydı. Yıldız, polislere, kendisini kötü bir müsamere tadında bir şova alet edenlere, itirafta bulunmuştu. Onlara yakınmış, namusuyla çalışan bir kadın olarak yaşadığı hayatın ne kadar dayanılmaz olduğundan dem vurmuştu. Hepimiz de ona hak vermiştik. Yıldız, bizim ve polislerin merhametini kazanarak daha başından yenilmişti. Oysa nezaretten çıkışı gerçekten muhteşemdi. Bir arkadaşım gözlerinde heyecan pırıltılarıyla sordu, "Gördün mü, galiba delirmiş?" Gözlerindeki pırıltıdan "Sunset Boulevard"ın son sahnesindeki Gloria Swanson'un kendisini götürmeye gelen güllabicilere merdivenden inerek, uğursuz bir suratla "Evet Mösyö De Mille, bir sonraki sahneye hazırım" dediği anı hatırladığını anladım. Oysa Yıldız, sırtlan inceliğiyle üstüne çullanan basın mensuplarına güzel bir oyun oynamıştı. Delirmiş filan değildi, tam tersine itiraflarıyla kaybettiğini yiğitçce geri almaya çalışıyordu. Ama sonra gazetelerde, dergilerde söyleşilerini okuduk. Tövbekâr olmuştu. Esrara alışma (?) sürecini galiba filmlerden hatırında kaldığı gibi, tüyler ürpertici bir dille anlattı. İçmeyeyim diyor, ama yine de kendini tutamıyor, kimi zaman kendisine küfrederek, ağlaya ağlaya içiyordu. Neredeyse kendini bilmiyordu. Birgün başına korkunç bir şeyin geleceğini biliyordu. Yıldız, bağışlanmak için oynuyordu. Yoksa esrarın bu kadar dramı kaldırmayacağını bilmiyor olabilir miydi?

Hayatını parçalayanlara, küçük kız çocuğuyla veda sahnesini yayınlayanlara, özel hayatını teşhir edenlere bir sitem olsun okunmuyordu sözlerinde. Kendini, hayatını savunmadığı için toplumun gözünde çoktan affedilmişti. Mağdurdu, mazlumdu. Kendini herkesten çok suçluyor, bağışlanmak istediğini sıkça dile getiriyordu. Kendi çevresinden, profesyonel düşenin dostları da sıraya dizilmişti besbelli. Sonuçta Yıldız'ın kendi hayatı hakkında aldığı kararı tartışmak kimseye düşmez. Yıldız bir kere daha, hem de bu sefer kuralına göre oynama hakkı talep ediyor. Halkın varı yoğu olan mitolojileri kullanıyor. Bütün uyuşturucu-uyarıcıların ortak adı olan esrar hakkındaki, çocuğu için çalışmak zorunda kalan şarkıcı anneler hakkındaki, gece hayatının acımasızlığı hakkındaki... Onu gönül rahatlığıyla affediyoruz. Ondan kendi savaşlarının militanlığını bekleyen kimileri buruk bir yenilgi duygusuna yazılıyor belki. Ama hiçbir kadının şarkıcı olmak zorunda kalacak koşullara düşmemesi için, evimizin steril mutsuzluğunda gece gündüz mutfak kapısında hayata dair herşeye şaşırmış gibi yapan kadınlarla ya da bizzat onlar olarak dua ediyoruz. Yine de belki de, diyorum, belki de Yıldız gerçekten, içtenlikle, yaşadıklarını kendisine de böyle dile getiriyordur. Belki onun dili zaten budur. Öyleyse, onu kurtarmak için bir yığın mert Türk erkeği çoktan sıraya girmiştir zaten.

Yıldırım Türker

Akşamsefası

İSMET PAŞA'DAN PAŞAKAPISI'NA...

ZAFER TEMOÇİN

Hüseyin Cahit Yalçın'ın Şişli'deki evindeyiz... Ratip Tahir, haftada iki kez yaptığı gibi Mecidiyeköy'deki evinden üstada yürüyerek gelmiş, HALK gazetesine yazdığı başmakaleyi almış, bir kahve içip biraz dertleştikten sonra kalkmaya hazırlanmaktadır... Babıâli onu beklemektedir...

(11 Nisan 1957)

Bir gün önce, her cumartesi, çarşamba olduğu gibi gazetenin son sayısında çıkan karikatürler için savcılıkta ifade verdiği ve pürüz çıkardığı için gününü rahat rahat çalışarak geçirebileceğini düşünmektedir.

İşte, Ratip Tahir, masasının başına geçmiş, "koca göbekli, kel kafalı" bir tiple canlandırdığı DP iktidarının burnunu ne kadar büyüteceğini düşünmeye başlamış bile.

Burunlar oyunlarının ne kadar tehlikeli olduğunu daha küçücük yaştan öğretmişlerdi bana. Henüz yaşımda yedi ya da sekizdi; bir arkalık iskûdar'da, Açık Türbe'de Musevi vatandaşların idare ettikleri bir okula gönderilmiştim. Dersler hep Fransızca idi. Elimize tutuşturulan kitapta, burnuyla oynuyan bir çocuğun akıbeti iki resimle ne de güzel canlandırılmıştı; birincisinde burnunu karıştıran bir çocuk, ikincisinde bu yüzden büyüyen burnunu ancak bir el arabasının yardımıyla taşıyan aynı çocuk. Gerçi ben kendi burnumla oynamamıştım ama, neticede yerlere sürtülmek istenen yine de benim burnum olmuştu...

TAK!.. TAK! TAK!.. GIRRRÇ!..

Polisler Ratip Tahir'i gizlice götürmek isterlerken karikatürcü Mim uykusuz, kaşla göz arasında, gazetenin idarehanesinden ayrılarak Babıâli'yi ayaklandırmış, böylece polislerin gizlice yürütmek istedikleri bu tutuklama işi film makaralarında yerini almaya başlamıştı...

Ratip Tahir'i, "Oldu da Bitti Maşallah" lejandlı karikatüründen dolayı tutuklanmasından 35 yıl kadar önce Lozan Konferansı dönüşünce GÜLCEMAL vapurunun güvertesinde İsmet Paşa'nın karşısında görmekteyiz... Paşa, bu genç kaptanın Lozan krokilerini çok beğenmiştir...

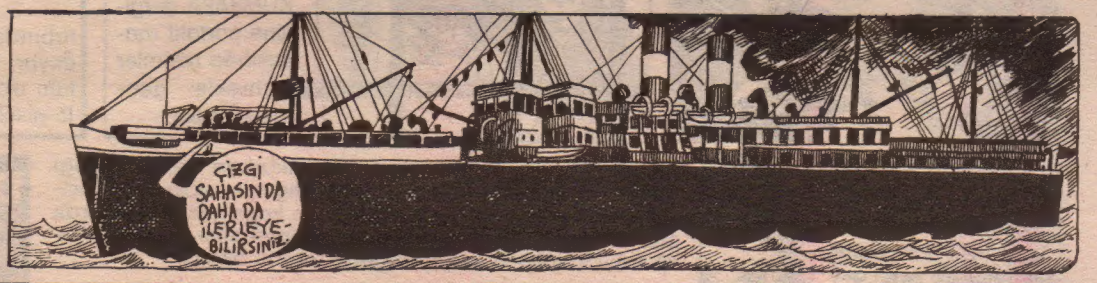

Ratip Tahir, o günlerini "Yatım Ay" dergisinde Şevket Evliyagil'e anlatır... (Yıl 1943)

Abdülhak Hamit'in 70. yaş günü kutlamasında İsmet Paşa bir kez daha yakalar onu... Avrupa yolu görünmüştür.

YAŞAYABİLME İHTİMALİ

ISLIK

senin sesinle başlayan bir ıslık
kehribar kokusu kulaklarımda
nasıl bir nargile yakmak
bu fitil gibi sarhoşlukta...

kim bu öldürücü musikinin
güftesini gömebilir
kuytuluğun makamına
yalnız hicazdı felaket
efem saatlerinde
kimi görsem göz yarası yüzümde.
kimi duysam
senin sesinden ıslak
bir ıslık...

ve ben artık her şarkıda
kendime vokal yapıyorum.
yüzüm gözüm ıpıslık...

haziran '95
ören

BÜYÜYORUM

büyüdükçe.
sentetik zamanlara
kangren ayaklar bastım.
izi kaldı
ömrümün...

kara çaldılar yüzüme
bütün kara parçalarında
elbette

"afrika dahil"

parça başı çalışan
kiralık katildi zaman

gülüşüm sivas yangını
ağlarsam kızma...
ölmek bile
yakışıyor bazı adama...

mayıs 1995

Yılmaz Erdoğan

Akşamsefası

nanik depresif

RUHSAL ABİ VE AŞK

"Zannetme pişmanlık mutluluk kadar uzak"
Şarkı sözü/O.Gencebay

Bir uçak kazası mıydı, yoksa batan gemiden kurtulan bir tek ben miydim? Şimdi tam olarak hatırlamıyorum. Kendime geldiğimde ıssız bir adada bir denizkızının kollarındaydım. Bu deniz yaratığı bana birini hatırlatmakla birlikte, daha önceden de kesinlikle duygusal bir bağım olduğuna da inandırtmıştım kendimi. Bu ıssız ada bana hayat vermiş, beni yeniden kendime getirmişti. Geceleri gökteki yıldızları kıskandıracak kadar uzun süre devam ederdi sevişmelerimiz. Dalgaların kıyıyı yalayıp, ayaklarımıza tırmandığı akşam serinliğinde kendimize geliyorduk. Bu sanırım baharın ilk günlerine denk gelmişti. At kafalı bulutları seyredip, en güzel şiirlerimi dalgaların kucağına söylerdim. Komik suratlı balıklar ritm tutar, yunuslar dans ederek mutluluğumuza eşlik ederdi. Bana gizlediği aşkını ayın denize döküldüğü bir akşam sulara çizdi. *"Şu kadın/Hani ona aynanızdan yansımalı/Güzellikler bahşettiğiniz/Kısa süreli bakışlarından çekindiğiniz/Ellerinizin kanadığı/Şu sizin bir türlü dile gelmeyen sevdanızdan payını alan/Kendine mevsim adı seçen kadın/Her akşam sizin için çarpışıyor yüreğiyle."*

Bu beni daha da cesaretlendirmişti. İyice kendimi kaptırmıştım. **"Seni düşünmek Eyüp sırtlarında erguvan"** diye sayıkladım gecenin en kuytu yerine.

Beni de alıp kendi dünyasına götürmesini istedim ondan. *Seninle tükensin bir ömür* dedim. *Ben bu denizin kızıyım, kimseye ait hissetmek istemem kendimi. Ben kıskancım* dedim. *Bütün denizciler sevgilim* dedi. Uzaklaştı. Artık eskisi gibi gelmemeye başladı. Bir kara parçasında aşka esir düşmüştüm. Sabahları bir hayvan gibi, homurdanarak uyanıp güneş gölgemi uzatana dek ismini sayıklardım. Rüzgarla gönderdiğim sesim de cevapsız kalmıştı. Bu bu yalnızlık bir akşam denizin en berbat olduğu bir anda dalgaların içinden çıkıp gelmesiyle bitti. *"Bu ilişki bana ağır gelmeye başladı, ben yapamayacağım artık. Seni kullandım, zevk aldım senden. Kendimi tatmin edip uzaklaştım. Bu benim doğamda var. Benim gibi yeryüzündeki tüm kadınlar böyledir"* diyerek uzaklaştı. Son defa arkasından birşeyler söylemeye çalıştım ama duymadı. Ya da ben dilimi yutmuştum. **"Lanet olsun bir rahimden doğduğuma, ateşten olmalıydım ben"** diye bağırıp sabahın erken saatlerinde eve küçük bir panik yaşattım. Camın önündeki ekmek kırıntılarını yemeye çalışan kuşlar, soluklarını yere düşürüp kendilerini hızla havalandırdılar. Evin kedisi Celal kendini banyoya kilitledi. İstanbul'un yeşil bir tepesinden denizi seyrederek, gördüğüm rüyayı yordum kendimce. Salak bir denizkızı, bir ada(?)... Bu yaşadığım hiçbir zaman karşılıklı olmayacaktı, aşk her zaman tek taraflı kalacaktı. Herkes kendinde yaşayacaktı. Zaten kadınlara çok az inancım vardı. Onu da bir düşte yitirdim.

Aslan Özdemir

İSMET PAŞA'DAN PAŞAKAPISI'NA...

ZAFER TEMOÇİN

Bu olaydan sonra Ratip Tahir'in cezaevindeki değeri bir kat daha artar. Gardiyana karşı gelmekle daha önce çizdiği "Koca Yusuf'la, Barbaros'la" özdeşleştirilir sanki mahkumlar tarafından.

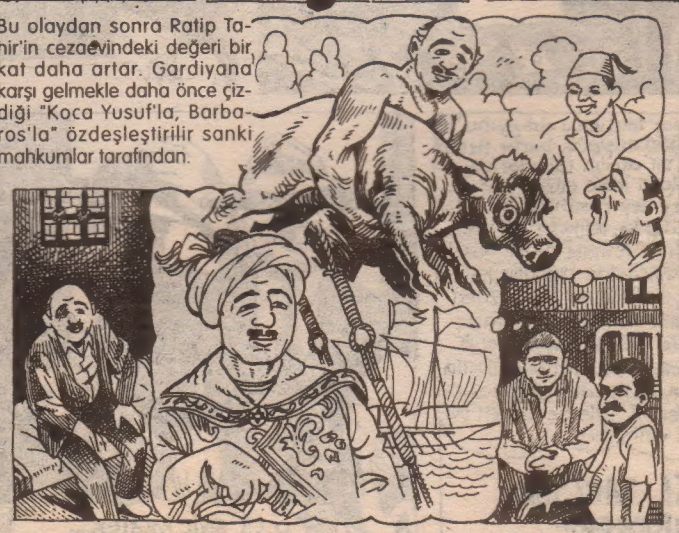

Oysa Ratip Tahir, kendinin daha önce bu koğuşa konuk olmuş olan Hüseyin Cahit'le bir tutulmasını ister gibidir...

Unutmadan söyleyelim, aynı koğuşta Aziz Nesin'le Necip Fazıl da konuk olmuştur bir zamanlar...

Şu bir gerçektir ki, çizerimiz kolay alışıverir cezaevine... Fazla garipsemez burayı... Şaşırsa şaşırsa içerideki gazete bolluğuna şaşırır...

O çizmesin diye kapattırılana kadar İş Bankası'nın KUMBARA dergisine portatif masasında resimler çizmekle geçmeye başlar.

16 aylık mahkumiyeti boyunca esrar satıcısından katiline kadar birçok ilginç insan tanır... Ardeta bir laboratuvardır cezaevi onun için... Bizim bunları bu iki sayfada anlatamamamız bir yana, o

da 180 sayfalık kitabında şöyle deme gereğini duyar: 16 aylık mahkumiyetimi tam olarak anlatmaya kalksam 16 yıl tefrika edilir...

Cezası bitip de Paşakapısı'ndan çıkarken de, getirildiği günkü olaylar tekrarlanır... Olabildiğince olayı gazetecilerden gizlemek için adeta bir köşe kapmaya oynanarak otomobille İstanbul turu attırtılır... Şimdi size bir soru: Ratip Tahir'in tahliye emri polislere nerede bildirilir?

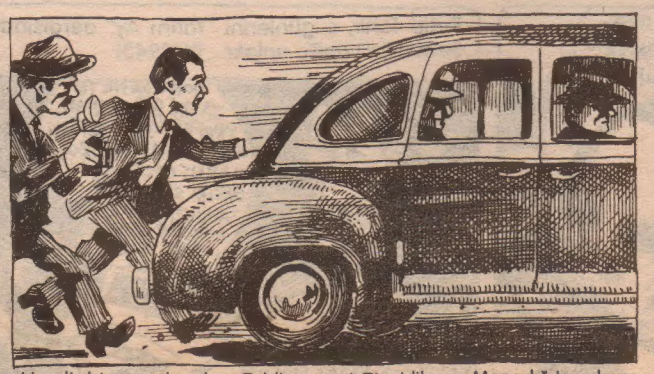

Haydi, biz yanıtlayalım: Tahliye emri Zincirlikuyu Mezarlığı'nın kapısında bildirilir. Sanki bunda bir gözdağı var gibidir. "Bir dahaki sefere içeri bırakırız" gibi... Çizerimiz, bu gözdağını görmezden gelir...

DÜZELTME

Geçen haftaki "Bab-ı Âli'yi Fişleyen Adam" adlı çalışmamız yayınlandıktan sonra, birkaç dizgi yanlışının gözümüzden kaçtığı ortaya çıkmıştır. Buna göre: Reşid Halid Gönç'ün doğum tarihi 1892, ölüm tarihi 1966 olacaktır. Ayrıca, Asım Us'un kartındaki yazının doğrusu da şöyle olacaktır: "Reşid Halid Gönç'e: Akıl için yol bir olduğu gibi, fen için de hakikat birdir. 6.5.1944

Asım US"

Akşamsefası

SAKALSIZ BİR OĞLANIN TRAGEDYASI

charles chaplin bir savaşta yitirdim sakalımı
çıkmazlığın grev sesi umutlarımı vururken
yendirdim bıyıklarımı papağan kuşkulara
biraz elma şekeriyle kazıdım sakalımı
lohusa şerbetiyle kazıdım sakalımı
yanaklarım paprika lahmacun ister misiniz

al işte sana böyle yüze böyle güz
demeyin deseniz de sakal yok ya ucunda
bu güz vermedi tarla seneye bıyık kerim
ben ettim siz etmeyin sakal veririm size
iğne iplik elimde bıyık dikerim size
yanaklarım taşlıtarla kurabiye yer misiniz

sayın bayan dursanıza gözünüze kuş kaçmış
bu bıyık hiç gitmemiş sesinizin rengine
sakalınız uzamış inmiş ta belinize
at kuyruğu yapınız ya da örgüleyiniz
kedinizin bıyığını usturayla kesiniz
yanaklarım bileytaşı ispirto sever misiniz

yoksul ve utangaç bir müşteriyim ben
sizde güneş bulunur mu biraz/kaktüs alıcam
saksılarım yeşersin üç beş bulut verin de
çok üşüdü güneşten şizofreni olucak
çabuk olun lütfen dikenleri solucak
yanaklarım gobi çölü soğuk su içer misiniz

yüzüm eski bir artist yaşlandıkça shirley temple
elimde bir baş soğan bir baş sarımsak
ah ne kadar şakacısınız hiç hamlet oynamadınız mı
olmak ya da olmamak bütün sorun bu
yanaklarım yul bryner şimşir tarak ister misiniz

ARKADAŞ Z. ÖZGER

Yıl 1947

Zekeriya Sertel'in Tan gazetesinin basıldığı Tan matbaasının bulunduğu binanın üst katında Reşat Nuri'nin çıkardığı Memleket gazeteside günlük karikatürler çiziyordum. Bir gün yazıişleri müdürümüz Ragıp Şevki Yesim beni odasına çağırdı. Odalarımız yakındı, Eflatun! diye bağırdı mı? yine bir şey çizdireceği kesindi!.. Yine her zamanki gibi, anında odasında görüntü oldum.

– Bak Eflâtun, seni Reşid Halid beyle tanıştırıyım, senden bir ricası var, tamam mı? dedi.

Reşid Halid bey Ragıp beye elini uzattı, Ragıp bey her zamanki gibi, sol kolunu uzattı, elini ters çevirdi ve tokalaştı. Çünkü Ragıp Yeşim'in sağ eli bileğinden kesikti. Hep sağ kolunun ucunu, ya ceketinin içine, ya sol dirseğinin altına saklardı. Ben onunla tokalaşırken hep sol kolumu uzatırdım. Ragıp beyin her tokalaştığımızda, tokalaşmanın tadına vardığını hissederdim. Hafif tebessüm ederdi. Bu tebessümünde bana içinden "ulan ne adamsın" dediğini duyardım sanki!

Reşid Halid beyle Ragıp beyin odasından nihayet çıkabildik! Onu çalıştığım masanın karşısındaki sandalyeye buyur ettim. Reşid bey devamlı bir şeyler anlatıyordu, ama ben onun son cümlesinin içine dalıp:

– Ne içersiniz? Çay mı, kahve mi, gazoz mu? diyebildim.

– Zahmet olmazsa bir çay rica ediyim, dedi. Sesinin tonunda insanı etkileyen, duygulandıran incelikler vardı. Benden karikatürünü yapmamı rica ediyordu.

– Ne için? Yani nerede kullanıcaksınız? dedim. O:

– Hiçbir yerde, sadece kendim için mümkünse, dedi.

Yüzü o kadar ilginçti ki karşımda Cemal Nadir'in çizdiği sevimli tiplerden biri, karikatür çerçevesinden çıkmış, buraya gelmişti sanki, ben bunları düşünürken o:

– "Vakit" gazetesine gelirseniz, Cemal Nadir beyin çizdiği karikatürümü ve diğer karikatürcü arkadaşların da çizdiklerini gösteririm, dedi.

– Çok memnun olurum tabii, dedim.

Bir resim kâğıdı çıkardım, kalemi elime aldım, yüzüne baktım. Alnı çok geniş ve öne ve yanlara doğru çıkıktı, gözler gök mavisi ama kocamandı. Kulaklar da amma abartılmıştı ha! Yanaklarında, gidip gelen bir pembelik vardı. Ucu kırmızı burnu iri br yumruk yemiş, kırılmış, yan yatmıştı sanki. Ağzı küçüktü. Konuşurken biraz zorlanıyordu. "Popey"in çenesi, Halid beyin çenesi yanında minik kalırdı dikkat edince. Yanağından başlayıp çenesinin yanından inip, boğazını yukardan aşağıya katedip, gömleğinin yakalarında artık görünmeyen dikiş izleri vardı belli belirsiz.

Karikatürünü yapmama hiç gerek yoktu!..

Üzgünüm, ama gerçek buydu!..

Ama yüzünde her şeye rağmen şaşırtıcı bir tat, sevimli, şirin gizemli bir güzellik, kısacası nur yüzlüydü.

Ne yapacağımı şaşırdım, benden niye karikatürünü yapmmı istiyordu? Resmini yapsam çok güzel karikatürü olurdu. İçimden, "Ey Allahım! Bu kadar işin arasında bizim mesleğe de göz mü diktin yani şimdi. Biz aç mı kalalım!" dedim..

EFLATUN NURİ

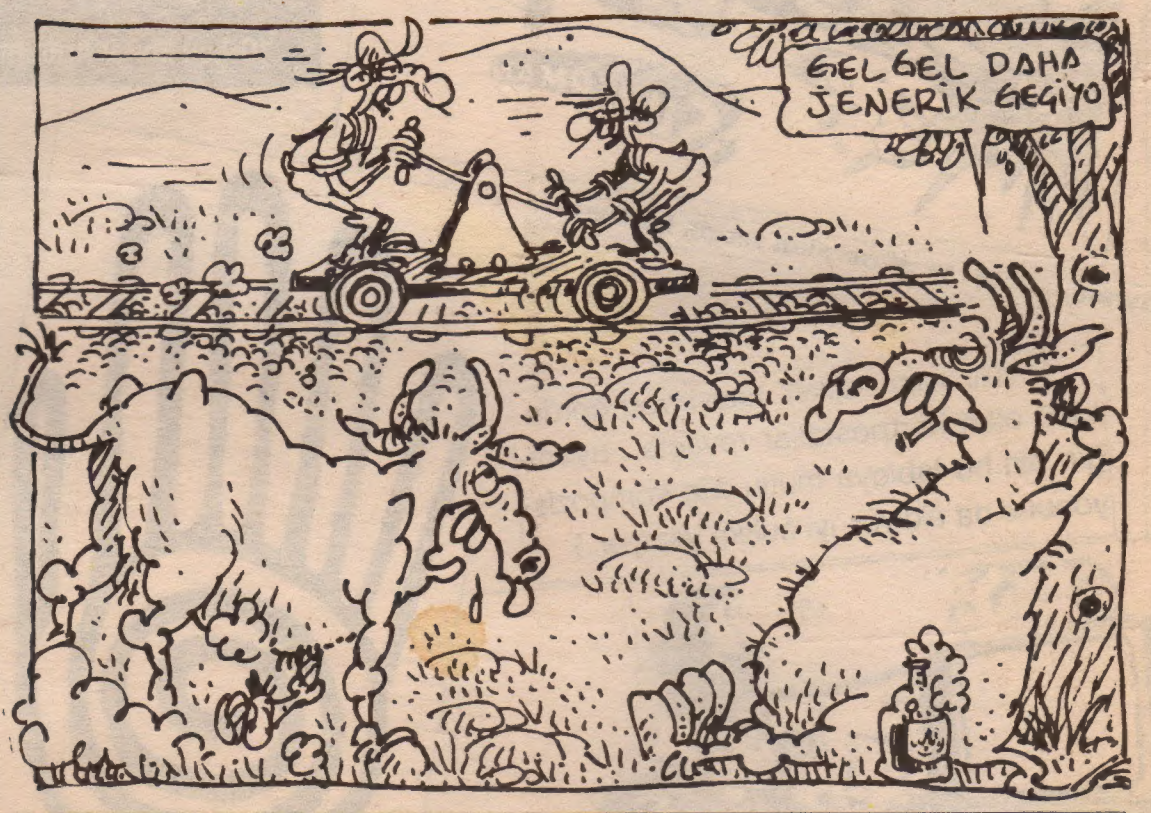

SAYI: 2... 17 MAYIS 1996 CUMA

SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK adına: Mehmet ÇAĞÇAĞ
Yayın Yönetmeni: Metin ÜSTÜNDAĞ
Yazı İşleri Müdürü (Sorumlu) : Kutlu ESENDEMİR
Öküz'e saman ve su verenler: Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Derya SAYIN, Devrim SEVİMAY, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Ercan AKYOL, Erdal BELENLİOĞLU, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Gürcan TÜRECİ, Halil TURHANLI, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MUNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan KOÇAK, Orhan PAMUK, Ömer LAÇİNER, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yavuz TARAN, Yasin ADIYEKE, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Ali Ekber USLU **Bilgisayar Tasarım:** Murat YÜCEŞAN- Cebrail OKÇU **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54, **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Yay-Sat, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

Akşamsefası

mutlu hayat albümü

met üst

DÜŞÜMDE

Düşümde gördüm Cahit'i.
Banka gibi bir yer
Aynı servise verilmişiz
Yolumu gözler.

Baktım ki, toplamış memurlarını
Nutuk çekmede şefimiz
El edip geçecektim yerime
Sessiz.

Cahit bu, dayanamadı boynuma atıldı.
Gözyaşlarını duydum yüzümde bir ara.
O düşümde ağladı,
Bense uyandıktan sonra.

(Ziya Osman Saba)

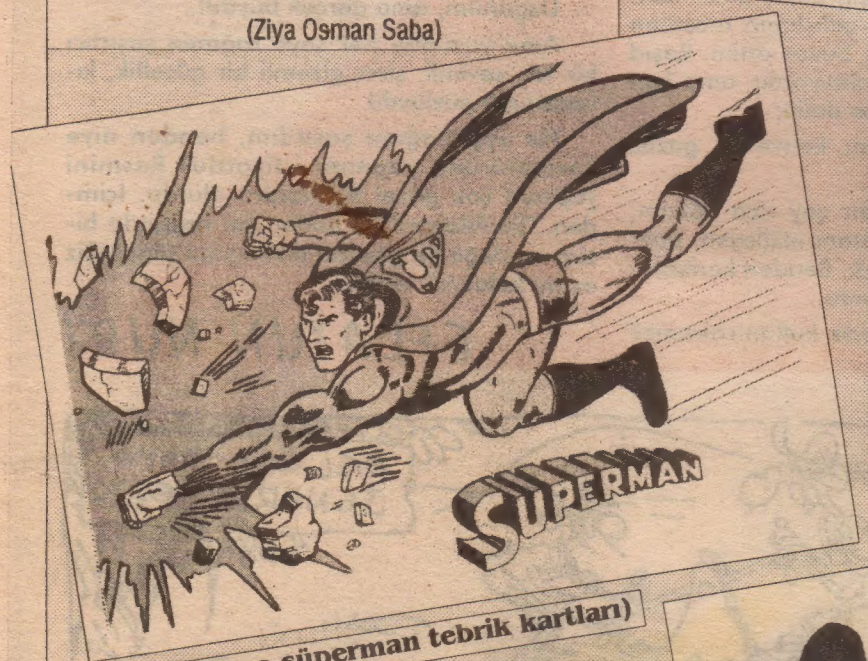

(bayram, yılbaşı ve süperman tebrik kartları)

MAHKÛMLAR

Eksenya sabaha karşı
Kurşuna dizilir mahkûmlar
Bir sünger taşına döner
Anne sütünden yapılan heykel

Bari şu trampetler çalmasa
insan gürültüye gitmese

(Orhon Murat Arıburnu)

(1970'li yıllar.. asker, televizyon görüntüsü olan kartpostallar revaçta.. uyanığın biri bu tabloya mutlu aile kompozisyonunu da ekliyor, iyi cukka yapıyor..)

Bir yere geldik ki
Hiçbir sokağın adı yok.

Cemal Süreya

şeyedi YORUM

"ŞEYEDİ'LER ve YORUMLARI"

BAYRAMIN ANIMSATTIKLARI...

Ne kadar hızlı koşmuştu, kendisi bile şaştı... Aslında geçirdiği tehlikeler ve yaşadığı heyecan düşünülürse bu doğaldı... Neyse ki kahveye varmıştı... İçeri girdi, dostları görmek güzeldi... Ama muhabbet zamanı değildi şimdi... Bir tanesi ünledi... "Erol, ne oldu sana böyle?." Erol yanıtladı... "Ne olduğunu sanıyorsun ha!.." Beriki "Ala" dedi... "Benden böyle bir şey isteyemezsin..." Erol kararını çoktan vermişti zaten, altta kalmadı... "Eğer niyetin buysa, diyecek bir şey yok" Kayıtsız kalan bir başkası lafa karıştı... "Ayrıca bu özel bir şey de değil..." Erol hırsla ona döndü... "Özel ya da genel.. Ben bir şeyleri değiştirmek istemiyorum..." "Evet ama zaten yeterince zaman kaybedildi.." dedi birincisi.. Erol, yavaş yavaş herşeyi anlamaya başladığını farketti... Bunu çok düşünmüştü... Gündelik olayların hay huyu içinde ne dereceye kadar gizlenebilirdi, bilemezdi... Yavaşça yeşil çuhalı masanın yanındaki sandalyeye oturdu... "Katıla katıla, develer gibi ağlamak istiyorum" diye mırıldandı... Mavi gözlü olanı "Bu işin içinde senin de olman zaten hataydı..." Beriki bozulur gibi oldu.. "Bunu bilemeyiz, her şey çok farklı çünkü..." "Öyle ya da böyle, beni ilgilendiren şey başka.." diye seslendi yan masadan biri... Bütün başlar bir anda ona dönmüştü... O ise sağladığı ilgiden hoşnut gibiydi... Bir şey daha söyleme gereğini hissetti... "Hepinizin burnu kavun gibi.." diye kestirip attı... Çevredekilerin tepkileri bu kez daha şiddetli oldu.. Saniyenin onda ikisi kadar bir zamanda sandalyeler havada uçuştu, kafalar gözler patladı, kanlar fışkırdı... Sonra her şey başladığı gibi bir anda duruldu, bitti... Pansumanlar yapıldı... Erol sessizce gülümseyerek, "Her şeyi zaten çok uzun zaman önce anlamıştım" dedi... Yeşil kazaklı olanı çevresine bakınarak "Aslında suçu biraz da başkasında aramak gerekir" diye karşılık verdi... Bu kez yine herkes ayağa fırladı, ama sandalyeler havada uçuşmadı... Kim var kim yoksa, birbirlerine sarılıyorlar, öpüşüyorlar, bazıları dansediyor, bir başkası ise diğerine veriyordu... Erol ayağa kalktı, kapıya doğru yürüdü... Berikiler durdu, iki yana açılıp yol verdiler... Sessizliği bozan Erol oldu... "Gördünüz.. O kadar da zor değilmiş.. Yeşil kazaklı yanıtladı: "Her şeyden önemlisi, ne olduğunu bilebilmektir.." Diğerleri başlarını sallayarak onayladılar...

CAN BARSLAN

Akşamsefası